

80. godina Instituta
za Oceanografiju i
ribarstvo u Splitu

► **str. 26**

Obljetnice:
Klasična gimnazija
1700.-2010.

► **str. 28**

Davor Vidas:
Jadran i EU

► **str. 30**

god. II.
broj 14.
26. studeni
A.D. 2010.
www.unist.hr

universitas

list studenata i profesora Sveučilišta u Splitu

50 godina FESB-a stranice 8 -25

**PONIŠTENI IZBORI ZA
STUDENTSKI ZBOR**
str. 2

**BAŠTINA: LOKALNA
UPRAVA I KONZERVATORI
ZAJEDNO MORAJU BITI
KUSTOSI GRADA-MUZEJA**
str. 4

**ZNANSTVENO-STRUČNI
SKUP NA PRAVU: ZA
EFIKASNIJE REGIJE**
str. 5

**ZAKON O SVEUČILIŠTU:
ZA I PROTIV**
str. 6

**IZBOR NAJBOLJIH
PROFESORA SVEUČILIŠTA
U SPLITU**
str. 32

50 godina FESB-a - neiscrpni bunar znanja

Piše:
IVAN PAVIĆ, REKTOR

Započinjući u prošlom broju *Universitas* pisati o visokim obljetnicama na Sveučilištu u Splitu, najavili smo i proslavu pola stoljeća Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje. Danas, kada obilježavamo i slavimo njegovih prvih pedeset, prigoda je prisjetiti se početaka, zašto je i kako sve počelo te svih zaslužnih. Onih, kako pjesnik reče, koji su kopali bunar iz kojega danas vodu pijemo.

Složit ćemo se kako je za osnivanje FESB-a – kako ga svi prisno zovemo - ključan bio proces sveopće industrijalizacije s kraja pedesetih i početkom šezdesetih godina prošloga stoljeća. To je bilo vrijeme kada se u ovom dijelu Hrvatske pokreću mnoge industrije, poput procesne i metaloprerađivačke, elektroenergetike, telekomunikacija i brodogradnje. Ove industrije vremenom postaju nosećim stupovima gospodarske strukture, a Fakultet njihovim osloncem jer je ponudom svojih studijskih programa odgovarao na sve veće i šire potrebe za stručnjacima obrazovanih na FESB-u.

FESB- tehnološki predvodnik

No FESB je postao važnim čimbenikom razvoja i djelovanja i mnogih drugih industrija, jer su vrlo rijetke industrije koje ne trebaju stručnjake koje obrazuje FESB. Kao rektor, ali i kao znanstvenik, oduvijek sam posebno cijenio konstantnu usmjerenost i nastojanje

FESB-a da bude tehnološki predvodnik na strateškom pravcu znanstvenog djelovanja. Nije slučajno da je upravo na FESB-u daleke 1966. godine instalirano prvo računalo na nekoj fakultetskoj instituciji u Hrvatskoj, kao što nisu slučajne ni kasnije kolaboracije s uglednim i prestižnim znanstvenim centrima, CERN-om na primjer. Ne smijemo smetnuti s uma da je FESB, nastojeći biti među prvim u praćenju najnovijih potreba tržišta rada, svojedobno pokrenuo studij računarstva, a odnedavno, u suradnji s Ekonomskim fakultetom, izvodi i studij industrijskog inženjerstva. Međunarodna konferencija SoftCOM, cijenjena diljem znanstvenoga svijeta, postala je zaštitni znak Fakulteta.

Znanstvena i obrazovna misija

FESB je, dakle, dugi niz godina imao značajnu ulogu i kao obrazovna i kao znanstvena institucija, ali i kao sastavnica koja je pridonosila rastu i razvoju Sveučilišta u Splitu. Početkom 90-tih godina prošlog stoljeća, prestankom rada mnogih industrijskih poduzeća te preorijentacijom na djelatnosti neproizvodnog karaktera, interes za studij, na žalost, počeo je opadati. No to nije pokolebalo upravu i zaposlenike Fakulteta, naprotiv, još su zdušnije nastavili svojom znanstvenom i obrazovnom misijom, tako tražeći i pružajući odgovore na probleme hrvatskog gospodarstva, uvjereni da se gospodarska struktura Hrvatske ne može svesti samo na turizam i trgovinu. Stoga nije slučajno da posljednjih nekoliko godina interes za studije na FESB-u stalno raste.

Još uvijek mi je pred očima slika s nedavnog otvaranja prve godine studija kada je u dvorani Fakulteta sjedilo preko 400 bruća. Oni su garancija da će Hrvatska biti u stanju odgovoriti na gospodarsku krizu orijentacijom na proizvodnju, jer naši problemi nisu toliko u rashodnoj koliko u prihodnoj strani proračunskih potreba.

Prvi među jednakima

A tko je bunar kopao? Za dugi niz postignuća koja su dio FESB-ove prošlosti, ali i zalag budućnosti ove prevažne znanstvene i obrazovne institucije zaslužni su mnogi. Bio bih nepravedan ako ne bih spomenuo barem neka imena. Nepravedno je prešutjeti mnoge, ali još je nepravednije prešutjeti sve. Stoga znam da mi neće biti zamjereno ako istaknem u prvom redu one koji su Fakultet stvarali, dakle prvog dekana prof. Hranka Smodlaku i njegova prodekana prof. Antuna Hruša, zatim one koji su se posebno istaknuli u kasnijem djelovanju, poput Antona Afrića, Milojka Čišića i profesora emeritusa Petra Slapničara, a koji su na našem Sveučilištu obnašali i rektorsku funkciju. Iznimno cijeneći graditeljsku strast, posebno se divim i zahvaljujem prof. dr. sc. Anti Maletiću na angažmanu oko izgradnje prvog Fakulteta na Kampusu, jer je upravo preseljenje u novu zgradu dalo snažan impuls njegovu razvoju, kojim se ovaj naš slavljениk uzdigao do razine ponajbolje sastavnice Sveučilišta u Splitu. Potencijali FESB-a bili su i bit će važan i nezaobilazan čimbenik razvoja Sveučilišta, ali i gospodarskog razvoja ovog dijela Hrvatske.

regionalizacija

Ispravak

Kako se to lijepo kaže, u slavljeničkom je prilogu o KTF-u 'tehničkom omaškom' došlo do zamjene fotografija pa se iznad imena profesorice Jelice Zelić pojavila fotografija Ane Lisice, znanstvene novakinje. Čim smo omašku uočili, požurili smo se ispričati. „Ono što me je 'pogodilo' - rekla nam je pritom profesorica Zelić - nije bila slika mlade kolegice uz moje ime, nego okus često viđene aljkavosti kojom se mediji odnose prema akademskoj zajednici, pojedincima u njoj i znanosti uopće. Međutim, učinilo mi kako je malo previše da se tako nešto javi i u jednom sveučilišnom glasilu“. Toj pažljivo odmjerenoj izjavi nismo imali što dodati, osim želje da od nesporazuma napravimo prigodu, te da u prvoj slijedećoj prilici Zavodu za anorgansku kemiju profesorice Zelić Universitas posveti poseban prilog.

dr. sc. Jelica Zelić, redovita profesorica Kemijsko-tehnološkog fakulteta Sveučilišta u Splitu

Svečano otvoren pješački nathodnik iznad Ulice Matice Hrvatske

Pješački nathodnik u ulici Ruđera Boškovića koji prolazi iznad Ulice Matice Hrvatske te spaja sveučilišni kampus s drugom stranom ulice, svečano je otvoren u srijedu 17. studenog. Svečanosti su nazočili rektor Sveučilišta u Splitu prof.dr.sc. Ivan Pavić, gradonačelnik Željko Kerum, i projektant nathodnika Ante Svarčić. „Nakon deset godina nastojanja danas

je u upotrebu pušten pješački nathodnik koji je spoji Kampus sa gradom, ali jednako tako i osigurao toliko potrebnu sigurnost našim studentima i građanima koji svakodnevno prolaze kroz Kampus. Koristim prigodu zahvaliti svima koji su nam u tome pomogli, posebno gradskoj upravi koja je financirala izgradnju nathodnika“ kazao je prigodom otvorenja rektor Pavić. Nathodnik je dug cca 50 i širok osam metara, slobodne visine pet metara, a glavni izvođač radova bio je „Lavčević inženjering“.

Poništeni izbori za Studentski zbor

Povjerenstvo za prigovore je utvrdilo da birački odbori na sastavnicama nisu bili imenovani od strane Izbornog povjerenstva, da na većini sastavnica, prvenstveno na Ekonomiji, Fesbu i Pravu, nije bila osigurana tajnost glasovanja, da birački popisi nisu bili potpuni kao i da sve sastavnice nisu provele izbore. Prigovori S.O.S. liste i Nezavisne liste usvojeni su djelomično, dok je prigovor HAZ-a odbačen.

Povjerenstvo za prigovore u postupku Izbornog povjerenstva za Sveučilišnu listu Studentskog zbora Sveučilišta u Splitu, održanih dana 27. listopada 2010., odlučilo je da se postupak Izbornog povjerenstva za Sveučilišnu listu Studentskog zbora Sveučilišta u Splitu u cijelosti poništi kao nezakonit i nepravilan.

Povjerenstvo je pravovremeno zaprimilo prigovore svih triju lista na tijek i rezultate izbornog postupka. HAZ se žalio da izbori nisu prošli ni elegantno ni po uzusima akademске zajednice: neovlašteno je potpisano odobrenje za 30 studenata jedne sastavnice radi promatranja izbora na svim sastavnicama, aktivisti S.O.S postavili su pult i dijelili letke, vršili pritisak na studente i biračke odbore, evidencija birača je bila nepotpuna, nije se dozvoljavala identifikacija X-icom....

Nezavisna lista je prigovorila da na svim sastavnicama nisu postojala izborna povjerenstva, da popisi birača uopće nisu objavljeni ili nisu potpuni, da nije osigurana tajnost glasanja, da izbori nisu provedeni u zakonskom roku, da je bilo više etičkih povreda... Izborna lista S.O.S. ističe da je propušten rok za izbore, da biračke odbore nisu imenovala izborna povjerenstva, već predsjednici studentskih zborova, da popis članova biračkih odbora uopće nije objavljen, da su birački popisi bili nepotpuni, jer svi studenti nisu mogli glasati, da neke sastavnice nisu održale izbore...

Višestruke povrede pravila

Povjerenstvo za prigovore je kao drugostupanjsko tijelo rješavalo spor na temelju

činjenica utvrđenih u prvostupanjskom postupku, ali je taj postupak i samo upotunilo. Na temelju dokumentacije i dokaza - prvenstveno izvješća neovisnih promatrača i izvješća biračkih odbora - Povjerenstvo za prigovore je utvrdilo da birački odbori na sastavnicama nisu bili imenovani od strane Izbornog povjerenstva, da na većini sastavnica, prvenstveno na Ekonomiji, Fesbu i Pravu, nije bila osigurana tajnost glasovanja, da birački popisi nisu bili potpuni kao i da sve sastavnice nisu provele izbore. Te višestruke povrede Pravila za provedbu studentskih izbora bitno su utjecale na rezultate izbora. Stoga je prigovore S.O.S i Nezavisne liste usvojilo djelomično, tj samo u pogledu ovih činjenica. Prigovor liste Hrvatska akademska zajednica odbačen je, jer ne predstavlja prigovor na rezultate izbornog postupka.

Održana studentska tribina "Interupcija korupcije"

Studentska udruga ELSA i odsjek za sociologiju Filozofskog fakulteta u Splitu pokrenuli su regionalni projekt „Interupcija korupcije“ koji se bavi korupcijom u obrazovnom sustavu, točnije u visokom školstvu. Cilj projekta je podići svijest građana o problemu korupcije u školstvu, istražiti uzroke i dosege korupcije te motivirati mlade ljude na borbu protiv korupcije. U sklopu projekta 22.studenog održana je i javna tribina u prostorijama Europskog doma, u kojoj je, uz studente sudjelovao i rektor Sveučilišta u Splitu prof.dr.sc. Ivan Pavić. „Korupcija je pojava koja je apsolutno neprihvatljiva, posebno u sustavu visokog obrazovanja, ali i pojava koja je na sreću, ako je suditi po našim saznanjima, znatno manje raširena nego u mnogim drugim sferama“, kazao je tom prigodom rektor Pavić napominjući kako bi borbu protiv mita i korupcije u našem sustavu trebalo u prvom redu voditi kroz preventivno djelovanje, učeći mlade ljude da znaju prepoznati tu pojavu i na nju reagirati na odgovarajući način.

Novi redoviti profesori

dr. sc. Mislav Kukoč

dr. sc. Mile Dželalija

dr. sc. Predrag Mišćević

Vijeće Filozofskog fakulteta u Splitu je donijelo odluku o izboru **dr. sc. Mislava Kukoča** u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora (I izbor) za znanstveno područje humanističkih znanosti, polje filozofija, grana filozofija društva/socijalna filozofija na Filozofskom fakultetu u Splitu.

Vijeće Građevinskog arhitektonskog fakulteta predložilo je Senatu Sveučilišta u Splitu izbor **dr. sc. Predraga Mišćevića** za redovitog profesora u trajnom zvanju, znanstveno područje tehničke znanosti, znanstveno polje građevinarstvo, znanstvena grana geotehnika.

Fakultetsko vijeće Prirodoslovno-matematičkog fakulteta predložilo je Senatu Sveučilišta u Splitu **dr. sc. Milu Dželaliju** za izbor u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora za znanstveno područje Prirodnih znanosti, polje fizika, grana nuklearna fizika.

SVEUČILIŠTE U SPLITU, SVEUČILIŠNI STUDIJSKI CENTAR ZA STUDIJE MORA, SVEUČILIŠTE U DUBROVNIKU, ODJEL ZA AKVAKULTURU I INSTITUT ZA OCEANOGRAFIJU I RIBARSTVO U SPLITU

o b j a v l j u j u

NATJEČAJ

za upis studenata u akademskoj godini 2010/2011 na:
POSlijEDIPLOMSKI DOKTORSKI STUDIJ
Naziv studija: PRIMIJENJENE ZNANOSTI O MORU
Trajanje studija: 6 semestara (3 godine)
ECTS: 180

Uvjeti upisa:
završen diplomski ili magistarski studij iz znanstvenog područja prirodnih i biotehničkih znanosti ili iz srodnih područja,
upis se može iznimno odobriti i osobama koje su završile sveučilišni diplomski studij iz drugih znanstvenih područja od onih utvrđenih studijskim programom, uz polaganje diferencijalnih ispita o čemu donosi odluku Vijeće poslijediplomskog doktorskog studija,
prosjeck ocjena najmanje 3,6 a iznimno može biti i 3,0 i u tom slučaju pristupnik mora priložiti 2 relevantne preporuke, od kojih jedna mora biti od voditelja diplomskog studija.

Akademski stupanj koji se stječe završetkom studija: Doktor znanosti (dr. sc.) iz područja prirodnih znanosti, polje biologija (znanosti o moru), ekvivalent Ph. D.

Prijava treba sadržavati:

- popunjeni obrazac za prijavu na doktorski studij,
 - ovjerenu presliku diplome diplomskog studija, a magistri znanosti i diplome o stečenom stupnju magistra znanosti,
 - prijepis ocjena s prosjekom ocjena diplomskog studija, bez ocjene diplomskog rada, a magistri znanosti i prijepis ocjena s prosjekom ocjena magistarskog studija, bez ocjene magistarskog rada,
 - dokaz o znanju engleskog jezika,
 - presliku domovnice ili dokaz o državljanstvu za strane državljane,
 - životopis,
 - rodni list,
 - popis objavljenih znanstvenih radova,
 - rješenje o priznavanju kvalifikacije stečene u inozemstvu (samo za diplomu stečenu na stranom sveučilištu),
 - obrazloženje razloga za upis na doktorski studij (opis svog znanstvenog interesa i planova u budućnosti),
 - potvrda tvrtke ili ustanove o plaćanju troškova školarine, ako troškove studija plaća tvrtka ili ustanova.
- Broj slobodnih mjesta: 10

Visina školarine: 20 000,00 kuna za svaku od tri akademske godine doktorskog studija.

Rok za podnošenje prijave na natječaj: 30 dana od dana objave u "Narodnim novinama" na adresu: SVEUČILIŠTE U SPLITU, Sveučilišni studijski centar za studije mora, 21000 Split, Livanjska 5/III.

Detaljnije informacije: Sveučilišni studijski centar za studije mora, Split, Livanjska 5/III, tel. 021 558 261 ili 021 558 227, e - mail: matilda.mamic@unist.hr ili na internet adresi Sveučilišnog studijskog centra za studije mora <http://more.unist.hr>, Sveučilišta u Dubrovniku www.unidu.hr i Instituta za oceanografiju i ribarstvo u Splitu www.izor.hr;

Znanstveno-stručni skup na Pravu: za efikasnije regije

Na Pravnom fakultetu Sveučilišta u Splitu 15. i 16. studenoga održan je stručno-znanstveni skup „Teritorijalni ustroj Republike Hrvatske u kontekstu Europskih integracija“. Organizator skupa je Sveučilište u Splitu, Pravni fakultet u Splitu i Splitsko-dalmatinska županija. Predsjedništvo skupa činili su prof. dr. sc. Boris Buklijaš, dekan Pravnog fakulteta u Splitu, Ante Sanader, dipl. ing., župan Splitsko-dalmatinske županije i prof. dr. sc. Ivan Pavić, rektor Sveučilišta u Splitu, dok su moderatori skupa bili prof. dr. sc. Onesin Cvitan, prof. dr. sc. Ivan Koprić, prof. dr. sc. Branko Babac te prof. dr. sc. Miomir Matulović. Izlagali su: Vladimir Šeks, potpredsjednik Sabora Republike Hrvatske, Ivan Pavić, rektor Sveučilišta u Splitu, Boris Buklijaš, dekan Pravnog fakulteta u Splitu, Ivan Koprić, Pravni fakultet u Zagrebu, Branko Babac, Pravni fakultet u Osijeku, Miomir Matulović, Pravni fakultet u Rijeci, Mirko Klarić, Pravni fakultet u Splitu, Žarko Puhovski, Filozofski fakultet u Zagrebu, Hrvoje Marušić - Udruga poslodavaca Dalmacije, Marija Boban, Pravni fakultet u Splitu, Maja Grubišin, Veleučilište „Nikola Tesla“ u Gospiću, i drugi. Donosimo redakcijski rezime najvažnijih zaključaka.

Pet prirodnih i povijesnih regija

Skup je osobito pozornost posvetio pitanju optimalnog broja regija, pri čemu je najčešće predlagana podjela na pet regija s najmanje 800 tisuća stanovnika. Takve bi se regije temeljile na povijesnim i funkcionalnim osnovama, dočim bi administrativni kriteriji bili u drugom planu. U tom smislu, postojeće županije trebalo bi grupirati u veće cjeline. Tako bi Međimurska, Varaždinska, Krapinsko-zagorska, Koprički-križevačka, Bjelovarsko-bilogorska županija, uz istočni dio Zagrebačke županije i, eventualno, područje oko Siska tvorili jedinstvenu regiju Središnje Hrvatske, dok bi Osječko-baranjska, Vukovarsko-srijemska, Virovitičko-podravska, Požeško-slavonska i Brodsko-posavska županija s istočnim dijelom Sisačko-moslavač-

Uspjeh u bilo kakvom ozbiljnijem pothvatu, a pogotovo u tako kompleksnom procesu kakav je preustroj lokalne i područne samouprave, uvjetovan je dostupnošću cjelovitih i vjerodostojnih podataka. Stoga je za određivanje veličine budućih jedinica lokalne i područne samouprave razumno pričekati rezultate popisa stanovništva 2011. godine.

ke županije bile združene u jedinstvenu Slavonsku regiju sa središtem u Osijeku. Primorsko-istarska regija sa središtem u Rijeci obuhvaćala bi Istarsku, Primorsko-goransku, Karlovačku i Ličko-senjsku županiju, a vjerojatno i zapadni dio Sisačko-moslavačke županije koji gravitira Karlovcu. Dalmacija bi obnovila negdašnji značaj regije. U njezinu sastavu našle bi se sadašnja Zadarska, Šibensko-kninska, Splitsko-dalmatinska i Dubrovačko-neretvanska županija, a sjedište regije bilo bi u Splitu. Zagrebačka regija obuhvatila bi Grad Zagreb s dijelovima Zagrebačke županije, a usto i područje gradova Samobor, Zaprešić, Velika Gorica i Dugo Selo. Zacrtna podjela ne isključuje i korekcije, kako s obzirom na prostorni obuhvat budućih regija, tako i glede njihovih sjedišta, budući da bi to pitanje moglo izazvati određene kontroverze. Motivi za odabir drugih mjesta kao regionalnih sjedišta mogli bi biti različiti, primjerice revitalizacija nekih zapuštenih mjesta, želja da se izbjegnu prijevori većih gradova i tome sl.

Pitanje regionalne zastupljenosti u Saboru

Istaknuto je kako valja obratiti pozornosti i na or-

ganizacijsku infrastrukturu političkih izbora za Hrvatski sabor. Postojeća izborna geografija nije besprijekorna i temelji se više na načelima izbornog inženjeringa negoli na svrsishodnim i logičnim prostornim vezama. Postoji 10 izbornih jedinica koje su utvrđene Zakonom o izbornim jedinicama za izbor zastupnika u Hrvatskom saboru, a u kojima se broj birača ne smije razlikovati više od +/- 5%. Ne treba odbaciti ideju o obnovi županijskoga, odnosno regionalnog doma u Hrvatskom saboru, kao zastupništvu hrvatskih regija. Pritom, dakako, ostaje otvoreno pitanje najprikladnijeg modela regionalne zastupljenosti, broja zastupnika i tome sl. U okviru nekih regija odnosno širih regionalnih cjelina bilo bi moguće uspostaviti i manje subregionalne jedinice ukoliko bi to bilo opravdano njihovim trajnijim posebnostima, povijesnim tradicijama ili nekim drugim razlozima. Takva bi gipka organizacijska forma bila zamisliva na području Istre ili Dubrovnika.

Optimalno 150 općina

Posebno je osjetljivo pitanje raspodjele i ustroja manjih jedinica kakve su općine. Nesumnjivo je da

je njihova sadašnja brojnosti neopravdano velika. Općine se često puta osnivaju na temelju nedovoljno promišljenih odluka lokalnog pučanstva, bez elementarnih preduvjeta za njihovu samostalnu egzistenciju. Naša društvena praksa obiluje primjerima općina bez dostatnih, nerijetko i bilo kakvih izvornih prihoda. Ekstreman je primjer jedne općine u čijoj je službi našlo uhljebljenje petoro od šestoro ukupno zaposlenih na njezinu području.

Za osnivanje općina moraju biti postavljeni jasni kriteriji koji će polaziti od racionalnosti i održivosti takvih jedinica. Za hrvatske prilike optimalan bi bio broj od nekih 150 općina, a nipošto ih ne bi smjelo biti više od 300. Brojnost njihova stanovništva kretala bi se u rasponu od 15.000 do 30.000. Takve općine mogle bi poslužiti kao racionalni akteri lokalnog razvoja i osiguravanja lokalnih javnih službi. Rješenje, dakako, nije u međusobnom povezivanju nekoliko malih i podjednako slabih lokalnih jedinica. Prijedlog ukinutog 10% jedinica lokalne samouprave nije svrsishodan, jer bi njegova provedba dovela upravo do takvih neprihvatljivih učinaka, tj. do pripajanja ukinutih

jedinica nerijetko jednako slabim općinama/gradovima. Uostalom, time bi se praktično ukinule samo one prekobrojne općine koje su utemeljene nakon 1992. godine.

Sveučilište u Splitu, Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje, raspisuje

NATJEČAJ

Za izbor:

- jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje redovitog profesora - trajno zvanje za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana elektronika i odgovarajuće radno mjesto;
- jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog ili redovitog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana elektronika i odgovarajuće radno mjesto;
- jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog ili redovitog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje strojarstvo, grana opće strojarstvo (konstrukcije) i odgovarajuće radno mjesto;
- jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana radiokomunikacije i odgovarajuće radno mjesto;
- jednog nastavnika u znanstveno-nastavno zvanje izvanrednog profesora za znanstveno područje tehničkih znanosti, polje elektrotehnika, grana radiokomunikacije i odgovarajuće radno mjesto.

Na natječaj se mogu javiti osobe oba spola sukladno čl. 13. st. 2. Zakona o ravnopravnosti spolova N.N. 116/03. Pristupnici moraju ispunjavati uvjete propisane Zakonom o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju (N.N. 123/03, 105/04, 174/04 i 46/07). Sve informacije mogu se dobiti u Službi za upravno-pravne poslove Fakulteta. Natječaj traje 8 dana nakon objave u sveučilišnom listu "Universitas" koji izlazi kao podlistak "Slobodne Dalmacije". Prijave s dokazima o ispunjavanju uvjeta natječaja dostavljaju se na adresu: Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, Rudera Boškovića bb, 21000 Split. Nepravovremene prijave i prijave bez dokaza o ispunjavanju uvjeta neće se razmatrati. O rezultatima natječaja pristupnici će biti obaviješteni u zakonskom roku.

Split, 24. studenoga 2010.

baština

PIŠE:
GORAN NIKŠIĆ*

Uovome dijelu svijeta uvriježeno je da se muzeji shvaćaju kao skладиšta vrijednih stvari.

Osnovna uloga muzejskog kustosa je konzervativna i obrambena, dok muzeji često na posjetitelja djeluju obeshrabrujuće, gotovo odbojno. Na njih lokalna i/ili središnja vlast gleda kao na trošak, gotovo kao na luksuz. Još je uvijek dalek put do željenih odnosa gdje se na muzeje (zajedno s drugim kulturnim ustanovama) gleda kao na neophodnost, a njihovu djelatnost kao ekonomski i društveno održivu.

Na sličan način naša graditeljska baština ima reputaciju tereta za zajednicu. Konzervacija je doista skupa djelatnost, osobito nakon mnogo godina nebrige, uz slabo ili nikakvo održavanje. Vlasnici gledaju na svoje povijesne građevine kao na izvor obveza i troška, a konzervator se često doživljava kao policajac. Središte Splita (poput mnogih drugih povijesnih jezgri) se prečesto shvaćalo kao spremnik nepromjenjivih vrijednosti, gotovo «zamrznut u vremenu». Čak i u najtežim slučajevima nepodnošljivog propadanja nemoguće je predložiti i najmanji zahvat a da se ne izazove burna reakcija medija, time i građanstva, a ponekad i od konzervatorske službe.

Kultura kao proces preobrazbe

Konzervacija usmjerena na vrijednosti prepoznaje da one – a prema tome i njihova tumačenja – nisu fiksirane, nego vremenom evoluiraju. Kultura je proces, a ne skup stvari s čvrstom vrijednošću. Slično kao što nama muzejski izlošci znače nešto drugo nego što su značili ljudima koji su ih načinili ili su svjedočili njihovom nastanku, stare građevine pa i čitavi povijesni gradovi sadrže vrijednosti koje su podložne stalnoj preobrazbi koja može biti dramatična, a u svakom slučaju je dinamičnija od postupne promjene značenja predmeta koji su otrgnuti iz svojeg izvornog konteksta i postavljeni u umjetnu muzejsku situaciju.

Potaknuti promjenu gledišta od onog s ustaljenim vrijednostima do kulture kao procesa preobrazbe predstavlja izazov za sve sudionike: muzejske kustose, konzervatore, lokalnu i središnju administraciju, za političare koji donose odluke, kao i za široku javnost i posjetitelje muzeja i povijesne jezgre.

Potaknuti promjenu gledišta, od kulture ustaljenih vrijednosti do kulture kao procesa preobrazbe predstavlja izazov za sve sudionike: muzejske kustose, konzervatore, lokalnu i središnju administraciju, za političare koji donose odluke, kao i za široku javnost i posjetitelje muzeja i povijesne jezgre. U tome se može napredovati kroz osvješćivanje pojedinačnih uloga i uzajamne povezanosti te obrazovanje na svim razinama. Bez obzira na polazna stručna znanja, trebamo konzervatore, restauratore i kustose “otvorenog uma”, koji su informirani (ili barem oni koji se žele informirati), koji žele posvetiti svoje vrijeme i trud da bi prikazali i objasnili vrijednosti naše baštine nama, njezinim nasljednicima i tako stvorili prosvijećenu publiku, odnosno publiku koja će osjećati potrebu da nauči, razumije i cijeni kulturne vrijednosti baštine

Povijesne građevine se prvenstveno sagledavaju kao turističke atrakcije i ekonomski resursi, dok se relativno mali novac ostvaren od turističkih i drugih aktivnosti investira natrag u povijesnu jezgru i u očuvanje baštine

U tome se može napredovati kroz osvješćivanje pojedinačnih uloga i uzajamne povezanosti te obrazovanje na svim razinama. Bez obzira na polazna stručna znanja, trebamo konzervatore, restauratore i kustose “otvorenog uma”, koji su informirani (ili barem oni koji se žele informirati), koji žele posvetiti svoje vrijeme i trud da bi prikazali i objasnili vrijednosti naše baštine nama, njezinim nasljednicima i tako stvorili prosvijećenu publiku, odnosno publiku koja će osjećati potrebu da nauči, razumije i cijeni kulturne vrijednosti baštine. Stručnjaci koji su se do sada uglavnom bavili predmetima trebaju razviti komunikacijske vještine kako bi uspješno mogli angažirati javnost i educirati je o vrijednosti kulturne baštine i o tome kako građani mogu pomoći

u njezinoj zaštiti. Uz to će biti u prilici prezentirati rezultate svoga rada i promicati struku.

Njima neće biti teško “trošiti vrijeme” na novim, zanimljivim prezentacijama baštine koju najbolje poznaju, neprekidno preispitujući njezine vrijednosti i otkrivajući nova značenja, omogućavajući da svaki posjet muzeju ili povijesnoj jezgri bude uzbudljiv doživljaj. Ponavljanje uvijek istih priča o muzejskim izlošcima, starih građevinama i povijesnim događajima neminovno postaje dosadno za onoga koji tumači i za posjetitelja (osobito za ponovljene posjete). Prezentacija i interpretacija muzejske zbirke ili povijesnog grada treba biti jednako uzbudljiva stručnjaku kao i posjetitelju (slično kao što je dobro tumačenje glazbe svaki put drugačije, zahtijeva napor i pruža užitek objema stranama – glazbeniku i slušateljima).

jeva napor i pruža užitek objema stranama – glazbeniku i slušateljima).

Povijesna jezgra i muzeji kao mjesta edukacije

Povijesna jezgra Splita je sve samo ne jednostavna i lako razumljiva. Uobičajena pojednostavljena prezentacija koju nudi dostupna literatura i turistički vodiči ne unapređuje vrijednosti mjesta. Stanje bi se moglo poboljšati postavljajući jednostavna, a istovremeno teška pitanja:

Što je stvarno značenje mjesta? Što je bila stvarna svrha Dioklecijanove palače? Što znači termin «grad izrastao iz palače» u njegovim višestrukim manifestacijama? Kako se može definirati *genius loci* Splita? (Sigurno postoji više defi-

nicija!)

Što je pravi značaj povijesnih pojedinaca, od kojih neki imaju lokalnu, a drugi svjetsku važnost? Gdje je granica između povijesne stvarnosti i mita? (Split je plodno tlo za izrastanje mitova – čak i najobičniji ljudi mogu steći legendarnu narav, ponekad i za života.)

Kako vidimo svoj grad i sebe same i kakva je slika našega grada koju želimo prikazati posjetitelju? Ima li razlike između ta dva pogleda?

Prezentacija cjeline i pojedinačnih građevina se može do neke mjere usporediti s predstavljanjem muzejske zbirke i pojedinih izložaka, uz značajnu razliku. U muzeju je za prikaz/tumačenje zbirke odgovoran kustos ili tim kustosa. S druge strane, brigu o prezentaciji i interpretaciji (jedna-

moraju biti kustosi grada-muzeja

ko kao i o konzervaciji, restauraciji i održavanju) povijesne jezgre dijele mnoge institucije i pojedinci. Međutim, ima i zajedničkih točaka – na primjer dobro promišljenim označavanjem pojedinačnih građevina ili muzejskih predmeta bi trebalo pozvati posjetitelja da otkrije skrivene vrijednosti i istraži ih, umjesto da dobije samo osnovne podatke (autor/vrijeme/stil). Povijesna jezgra i muzeji postaju značajno mjesto edukacije, u čemu treba osobito prepoznati priliku za suradnju Grada i Sveučilišta koja ima veliki potencijal kroz zajedničke projekte uz angažman profesora i studenata.

Konzervacija - snažan alat ekonomskog razvoja

Problem s lokalnom administracijom, odnosno s političarima kao donositeljima odluka, jest prije svega neupućenost te površnost. Kvaliteta rada kulturnih ustanova kao što su kazališta i muzeji uglavnom se sagledava kroz broj posjetitelja, odnosno prodanih karata, pa prema tome kroz njihovu sposobnost da budu (barem djelomično) samoodrživi, ili drugim riječima da snize troškove aktivnosti. Slično tome, cilj i gradske uprave i turističkog sektora jest da povećaju turističku atraktivnost povijesne jezgre, a time i broj posjetitelja i zaradu. Vrlo često se ponavlja kako je broj hotelskih postelja (osobito u i oko povijesne jezgre) daleko od zadovoljavajućeg. Pretvaranje Splita u destinaciju velikih brodova na kružnim putovanjima je gotovo jednoglasno pozdravljeno. Povijesne građevine se prvenstveno sagledavaju kao turističke atrakcije i ekonomski resursi, dok se relativno mali novac ostvaren od turističkih i drugih aktivnosti investira natrag u povijesnu jezgru i u očuvanje baštine.

Konzervatorske aktivnosti se često smatraju luksuzom, osobito kada teško razdoblje iznudi preispitivanje prioriteta. Nasuprot tome, novija istraživanja pokazuju da konzervacija može biti snažno ekonomsko sredstvo ne samo kroz restauratorske projekte, već i kroz radove održavanja. Obnovljena povijesna mjesta privlače komercijalne i kulturne sadržaje koji stvaraju nova radna mjesta. Povećava se prihod od poreza, uvećava vrijednost nekretnina i ohrabruje ponovno investiranje u lokalnu zajednicu. Konzervacija je mnogo više od nostalgije; to je snažan alat za ekonomski razvoj i revitalizaciju društvene zajednice.

Financijsku dobit gradske jezgre investirati nazad

Muzeji trebaju imati aktivniju ulogu obrazovnog značaja, pri čemu će porasti potreba za specijalizi-

ranim strukama: menadžerima u kulturi, muzejskim pedagogima, stručnjacima za odnose s javnošću, kao i konzervatorima i restauratorima. U edukaciji građanstva od najmlađe dobi osobito je važna dobra suradnja između dva sustava: kulture i obrazovanja. Uvažavajući strategiju nacionalnog i regionalnog razvitka, neophodno je tome pridodati dobru povezanost i usklađenost s potrebama turističkog sektora.

Oni koji odlučuju vjerojatno su zainteresirana strana na koju je najteže utjecati. Dok većina ostalih sudionika imaju dugotrajniji interes za konzervaciju i unapređenje povijesne jezgre, zanimanje političara je ograničeno na duljinu mandata. Većina aktivnosti u sklopu zaštite baštine (kao i unapređenja muzejske djelatnosti) je dugotrajna i od svih sudionika zahtijeva viziju i stalni angažman. Različite razine problema može razriješiti samo dobra koordinacija uz prethodno utvrđivanje odgovornih sudionika – institucija i kadrova osposobljenih za pojedina područja, te pravila njihove međusobne suradnje.

U vremenu u kojem kriza ne dopušta znatnija ulaganja postavlja se pitanje kako stvoriti sinergiju i pronaći optimalan način djelovanja? U situaciji gdje muzeji s ograničenim ljudstvom, prostorom i sredstvima sami ne mogu prihvatiti nove odgovornosti u upravljanju baštinom, gdje najvrjedniji spomenici graditeljske baštine

Administrativni ustroj Grada Splita trebao bi omogućiti stvaranje samostalnog i stručno osposobljenog tijela za upravljanje starom gradskom jezgrom

nemaju jasnog vlasnika i odgovornog gospodara, nameće se potreba utvrđivanja strategije upravljanja muzejima i baštinom. U skladu s današnjim stupnjem decentralizacije, administrativni ustroj Grada Splita trebao bi omogućiti stvaranje samostalnog i stručno osposobljenog tijela za upravljanje starom gradskom jezgrom koje bi, uz kon-

trolu nadležnih gradskih i državnih institucija osiguralo usuglašavanje potreba svih zainteresiranih i unaprijedilo koordinaciju kulturnih, ekonomskih i drugih aktivnosti u jezgri. Pri tome bi trebalo osigurati da se financijska dobit ostvarena u jezgri u potpunosti ili najvećim dijelom investira u njezinu obnovu, održavanje i revitalizaciju i time

pokrene ciklus aktivnosti koje će osigurati održivi razvoj i pozitivnu transformaciju povijesnog središta grada.

Očekuje se nacionalna kulturna strategija

Dugoročna strategija kulturne politike treba biti koordinirana na lokalnoj, regionalnoj i nacionalnoj razini, uz poštivanje međunarodnih konvencija. Pri tome je presudno dobro funkcioniranje svih sudionika, uključujući i političke elite, a osobito povezujućih elemenata – administracije, što se može osigurati njihovom edukacijom o suvremenim principima upravljanja u kulturi. Na najvišoj razini očekuje se priprema nacionalne kulturne strategije, kao i zakona koji će omogućiti svim građanima ono što im Ustav svojim odredbama garantira: jednako pravo na kulturu i obrazovanje te najvišu moguću zaštitu nacionalnih interesa. Europski Ustav tome dodaje pravo svih građana na dobru administraciju u službi ostvarenja tih ciljeva.

Nadamo se da se na stavove političara koji donose odluke, pa i na mišljenje široke javnosti o potrebi unapređenja zaštite baštine i muzejske djelatnosti može utjecati primjerima dobre prakse, jednako lokalne kao i strane. U tome zasigurno može značajno pomoći međunarodna razmjena iskustava, pogotovo unutar europskoga prostora, kojemu Hrvatska povijesno i kulturološki pripada.

* voditelj Službe za staru gradsku jezgru Grada Splita

E = MU² - Muzeji i Gradske uprave

E = MU² je projekt koji financira Europska unija, a ima za cilj analizirati današnje odnose muzeja i gradskih uprava, ukazati na korist od tih odnosa i istražiti načine na koje muzeji mogu pridonijeti razvoju lokalnih zajednica. Voditelji projekta su Sveučilište Paris I Panthéon-Sorbonne i Muzej Louvre, a projektni partneri Muzej Manchester, ENCATC / Europska mreža institucija i udruga za obrazovanje kadrova u kulturi, te Grad Split i Prokultura Split / Opservatorij kulturnih politika, koji preuzima praktičnu provedbu projekta u Hrvatskoj.

Split u ekskluzivnom društvu

Projekt realizira radna skupina sastavljena od predstavnika navedenih institucija, na temelju uvida u praktične probleme na raznolikim primjerima iz europske prakse. Louvre kao vjerojatno najpoznatiji svjetski muzej suočava se s novim zahtjevima za većim okretanjem lokalnoj zajednici (dijelom zbog promjene državne politike, a dijelom zbog financijskih problema uslijed ekonomske recesije). Muzej Manchester je jedan od najboljih primjera otvaranja muzejske djelatnosti prema lokalnoj zajednici gdje se vrlo jasno na partnerskim projektima pokazuju pozitivni učinci na lokalnu ekonomiju (u dugotrajnoj krizi nakon kolapsa industrijske proizvodnje u 1960-ima) i složenu socijalnu situaciju (brojno stanovništvo u lošem ekonomskom položaju, velikim dijelom izvan europskog podrijetla). Split se u tom ekskluzivnom društvu našao zbog toga što je prepoznata svjetska vrijednost njegove povijesne jezgre koja je istovremeno živi organizam i svojevrsan muzej na otvorenom, pri čemu je gradska administracija suočena s vrlo složenim problemima upravljanja muzejima i kulturnom baštinom.

Preporuke za unapređenje odnosa muzeja i lokalnih uprava

Preporuke za unapređenje odnosa muzeja i lokalnih uprava

Radna skupina je održala 4 radionice (Paris Louvre 30. travnja; Paris Sorbonne 25. lipnja; Manchester 10. rujna; Split 22. listopada 2010.) na kojima su prezentirana, analizirana i diskutirana iskustva u pojedinim sredinama. Rezultati rada radionica dopunit će se rezultatima široko zasnovane ankete u kojoj su sudjelovali muzeji i gradske uprave iz većeg broja europskih zemalja. Sukus istraživanja u sklopu projekta E = MU² s prikazom novih mogućnosti upravljanja namijenjenim muzejima i lokalnim zajednicama prikazat će se široj stručnoj javnosti na završnoj konferenciji u Bruxellesu 10. prosinca 2010. godine. Na tom će se skupu diskutirati o saznanjima o odnosima muzeja i lokalnih samouprava i dogovoriti preporuke za unapređenje tih odnosa koje će biti publicirane u tzv. Bijeloj knjizi početkom 2011. godine. U planu je da projekt E = MU² dugoročno ostane žarište gdje će se istraživati i odakle će kretati inicijative za razmjenu iskustava i diskusije između europskih muzeja, galerija, lokalnih i regionalnih uprava.

zakoni o znanosti, obrazovanju i sveučilištu

Nacrti prijedloga Zakona o visokom obrazovanju, Zakona o sveučilištu i Zakona o znanstvenoj djelatnosti za hrvatsko visokoškolsko i znanost imaju ne samo sistemsko značenje nego bi po ambiciji predlagача – Ministarstva znanosti i obrazovanja – trebali bitno odrediti razvojne pravce najvažnijih proizvodnih pogona Republike Hrvatske. Bilo je očekivati da će izazvati vrlo oštre oprečne reakcije. U javnosti su većinski prisutne kritike, i to najoštrije moguće, no mi ovdje bilježimo stavove, dakle i one za, i one protiv.

Žarko Puhovski: Zbornim pjevanjem odbijaju posve umjerenu promjenu

Smatrate li da bi nacрте zakona trebalo usvojiti i unatoč protivljenju većeg dijela akademske zajednice?
- Smatram da tako važne, sustavske zakone ne treba donositi nasuprot mišljenju i stavovima znatnoga dijela onih na koje se ti zakoni odnose, čak i ako je to njihovo mnijenje dokazivo pogrešno. Bilo bi to supstancijalno protivno demokratskoj kulturi. No, valjalo bi, prije toga, ustanoviti kakvi su zapravo odnosi u univerzitetskoj i znanstvenoj zajednici.

Od kojih rješenja ne bi trebalo odustati u predloženoj reformi?

- Moje je uvjerenje da je ključna vrijednost ovih nacрта zakona pravo visokoškolske, odnosno znanstvene ustanove da sama, bez ikakve vanjske intervencije, odlučuje o izboru nastavnika i znanstvenika - dakle, samostalnost, autonomija u onome što je institutima i univerzitetima svakodnevno bitno, a što znači ukidanje etatizma dosadašnjih zakona. Nadalje, ukidanje sustava stalnih pozicija, zvanja, što omogućava svakoj ustanovi da suradnike u svim radnim pozicijama bira isključivo prema svojim kriterijima, neovisno o njihovom statusu u drugoj ustanovi kako bi se time s vremenom ustanovile kvalitativne razlike među ustanovama. Treća stvar od koje ne treba odustajati je uvođenje piramidalne strukture znanstvenika i nastavnika, čime se osigurava unutrašnje zaoštavanje kriterija u izborima, a s druge, navodi sveučilišne i znanstvene ustanove da otvaraju veći broj mjesta za mlađe suradnike (docente, znanstvene suradnike) kako bi mogle birati odgovarajući broj zaposlenika u najvišim radnim pozicijama. Vrlo važno je i uvođenje programskih ugovora jer oni omogućuju racionalnije kriterije financiranja znanosti i visokoga školstva. Ne treba odustati ni od upisnina i povratka magisterija.

Primjetili ste neki dan da je akademska zajednica dala niz kritika na predložene nacрте, ali nije ponudila svoja rješenja. Kako to tumačite?

- Uvriježilo se u našem javnom životu svojevršno tabloidiziranje ne samo političkoga, nego sve više i kulturnjačkog i znanstvenog diskursa. Kao što, naime, tabloidi žive od naslova i najava, a tekstovi ispod njih su drugorazredno važni, tako sve veći broj javnih govornika smatra važnim formulirati neku tešku, udamu frazu koju će već zasićena javnost primijetiti pa za argumentaciju mnogima ne ostaje dovoljno kapaciteta.

Što se postiže ukidanjem školarina i uvođenjem studentskih upisnina u iznosu 60 posto prosječne plaće u državi? - Upisnina uvodi barem djelomični red u samofinanciranje visokog obrazovanja i smanjuje sadašnja cijena te omogućava studij bez plaćanja za one koji udovoljavaju temeljnim zahtjevima studija.

Otkud ideja za povratak magisterija?

- Vraćanjem magistarskih poslijediplomskih studija ispravlja se nepravda koja je posljednjih godinama učinjena onima koji su ranije završili ovakve studije i proširuje mogućnost da poslijediplomski studenti preciznije odlučuju o strategiji svojega znanstvenog napredovanja.

Iz intervjuu Žarka Puhovskog, člana radne skupine koja je izradila paket nacрта triju zakona o sveučilištu, visokom obrazovanju i znanosti u intervjuu Vjesniku, 6. studenog 2010.

Medicinski fakultet: podrška donošenju triju zakona i načelima na kojima se ti zakoni temelje

U načelu, podržavamo donošenje sva tri spomenuta zakona. Ta se podrška zasniva na dvije strateške procjene.

1. Stanje na hrvatskim sveučilištima

Stanje na hrvatskim sveučilištima nepovoljno je i treba ga temeljito mijenjati. Nepotrebno je i nemoguće nabrojiti što je sve neprimjereno i upitno, a sve se kritike i zabrinutost mogu ilustrirati činjenicama da hrvatska sveučilišta u svijetu nisu vidljiva ni prepoznata, da se ne prate rezultati njihova rada i da je ono što je o njihovim rezultatima poznato poražavajuće u mnogim aspektima, a ponajprije sama uspješnost studiranja i znanstvenoistraživačkog rada. Vjerujemo da slabosti u osnovi leže u nepri-

mjerenoj organizaciji sveučilišta i da sve promjene, u želji da se rezultati i stanje poprave, treba početi od promjene ustroja i organizacije rada, dakle od promjena odgovarajućih zakona. Zato pozdravljamo i podržavamo inicijativu Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (MZOŠ) da se prihvati pitanje promjena i problem sagleda u njegovoj osnovi, a ne tek u pojedinim kozmetičkim modifikacijama.

2. Ocjene i preporuke Recenzijskog odbora OECD

U lipnju 2006. OECD je u Hrvatsku poslao Recenzijski odbor koji je proveo studiju hrvatskoga tercijarnoga obrazovanja i o nalazima je objavio knjigu: Duke, C., Hasan A., Cappon P., Meissner

W., Metcalf H., Thornhill D. OECD reviews of tertiary education, CROATIA, Paris: OECD Publications; 2008. Odbor je proučio i sve odgovarajuće dokumente, radeći na pitanju Hrvatske četiri godine (2004.-2008.) da bi u rečenoj publikaciji dao preporuke za promjene. Ključni dokument s kojim je počeo rad Odbora OECD jest knjiga koju je 2006. izdao MZOŠ: Republic of Croatia, Ministry of Science, Education and Sports. OECD thematic review of tertiary education. Country background report for Croatia. Zagreb: Ministry of Science, Education and Sports; 2006. Tri zakona o kojima se ovdje raspravlja napisana su na crti preporuka danih od strane OECD.

Primjedbe na prijedloge

zakona

Nakon što smo naglasili da podržavamo donošenje tri rečena zakona i opća načela njihova sadržaja, stratešku usmjerenost i poštivanje preporuka Odbora OECD, u odnosu na pojedinosti pridružujemo se primjedbama Foruma za etičnost i razvoj znanosti i visokog obrazovanja objavljenom na internetu na stranici <http://forumetika.wordpress.com/zakoni/>.

Ne ulazeći na povremeno preoštar ton ili razmjerno nepotrebno „nerazumijevanje“ pojedinih odredaba primjedbe Foruma napravljene su stručno, iskreno i u dobroj namjeri pa preporučamo zakonodavcu da ih pomno prouči i uvaži u najvećoj mogućoj mjeri.

U odnosu na primjedbe Foruma, slobodni smo naglasiti dvije činjenice:

1. Forum jednako zdušno podržava promjene ustroja sveučilišta u smislu kako predlažu rečeni zakoni, prije svega jer je svjestan teškoga stanja na hrvatskim sveučilištima i njihova velikog zaostatka i sve većega zaostajanja za europskim sveučilištima, znanosti i kvalitetom obrazovanja.

2. Pridružujemo se naglašenom nezadovoljstvu Foruma nad predviđenim ukidanjem Odbora za etiku u znanosti i visokom obrazovanju!

Matko Marušić, dekan, i Ivica Grković, prodekan Medicinskoga fakulteta Sveučilišta u Splitu

Jurica Pavičić: Pobuna akademske zajednice protiv Fuchsova zakona

(...) Hrvatski fakulteti, na žalost, ovih dana pune novine. Pune ih iz barem dva razloga. Prvi je od njih prijedlog zakona o znanosti i visokom obrazovanju koji je tijekom ove jeseni pripremio Ministarstvo znanosti i koji je uspio nemoguće: ujediti u protivljenju sve šarenilo akademske zajednice. (...) Hrvatska se fakultetska javnost ljuti što je Ministarstvo naumilo umjesto njih određivati školarine, što Ministarstvo kani imati utjecaj na kvote i veću ulogu u sveučilišnim vijećima. Pritom se fakulteti pozivaju na načelo kamenom urezano u Ustavu - a to je autonomija sveučilišta.

(...)

U ovoj zemlji užasno je lako demagoški braniti „autonomiju“ i „struku“, i nevjerojatno je komotno pljuvati po izvanstranačkom ministru bez političkog utjecaja u polumrtvoj vladi koja više nema ni moć

ni politički kredibilitet, nego prolazi dugu i iznurujuću agoniju u kojoj svi gubimo vrijeme. Ali - hrvatska akademska zajednica morala bi pogledati u zrcalo i suočiti se s onim što se vidi, a to je da je naše visoko školstvo metež. Hrvatsko visoko školstvo danas je, nažalost, hobotnica bez glave, zbir mutiranih, samoopstojećih krakova koji su nekontrolirano, samoniklo mutirali. Negdje u tom sustavu studente se cijedi do zadnjeg bakšiša, negdje im se ne naplaćuje ništa. Neki fakulteti skockani su kao Houston, neki su podstanari po samostanima i kasamama, po zgradama bez sanitarnog čvora. Na nekim fakultetima očajnički nedostaje ljudi, neki su tako prekapacitirani da ljudi nemaju normu. Država nema nikakvu kontrolu nad tim tko koliko i kojih studija upisuje, ne postoji veza između kvota i tržišta rada, a politika zapošljavanja ovisi o tome

koji odsjek ili faks bolje stoji „tamo gore“. Pritom u tom sustavu - kao i drugdje u nas - ima onih koji rade a nisu plaćeni, onih koji dobivaju plaću a ne rade, kao i onih koji su ono što rade naplatili internim honorarima. A svatko tko se drzne primijetiti da bi u taj metež trebalo uvesti reda provest će se kao Radovan Fuchs: napast će ga kavalkada demokrata u obrani svete autonomije.

Dakako da ta autonomija mora biti sveta kad su posrijedi znanje, struka, programi. Ali, posve je licemjerno da sustav koji u cijelosti počiva na poreznim plećima trubljam zaziva „autonomiju“ tamo gdje i oni koji ih plaćaju imaju svoj građanski interes - a to je pitanje što će i koliko će visoko školstvo proizvoditi te kako i kome to misli naplatiti.

dijelovi kolumne Jurice Pavičića preneseni iz Jutarnjeg lista od 6. 11. 2011.

Pravni fakultet: Neustavni i nepopravljivi nacrti prijedloga triju zakona

Donosimo ovdje najargumentiraniju kritičku reakciju na predložene nacрте zakonskih prijedloga, onu Pravnog fakulteta u Splitu, koju potpisuje dekan, prof. dr. sc. Boris Buklijaš. I inače bi pravnoznanstvena argumentacija imala posebnu težinu, a ovako sistematično i oštro iznesena ima ju pogotovo. Ovoj su se argumentaciji pridružili i ekonomski i filozofski fakulteti u Hrvatskoj, a u načelu ju je podržao i Senat Sveučilišta u Splitu, naglašavajući da je akademska zajednica sve svoje snage spremna staviti na raspolaganje demokratskoj javnoj raspravi. Tekst je skraćen po mjeri Universitasova prostora, a integralnu verziju zainteresirani mogu naći na www.pravst.hr

Autonomija

Sve odredbe Nacrta prijedloga Zakona o visokom obrazovanju i Zakona o sveučilištu, a u velikoj mjeri i Zakona o znanstvenoj djelatnosti, izravno su ili posljedično neustavne i zbog toga sve nacрте prijedloga zakona treba u cijelosti i trajno odbiti. ...Sam podnositelj prijedloga (Ministarstvo znanosti, obrazovanja i športa te članovi Povjerenstva) javno priznaju da su, *svjesno i namjerno*, „novim zakonima bitno smanjili autonomiju sveučilišta“, „zbog želje da država preuzme veću odgovornost za rad sveučilišta“

Javna rasprava

Sve nacрте prijedloga zakona treba u cijelosti i trajno odbiti jer rok ostavljen za javnu raspravu u trajanju od 13 radnih dana je u najmanju ruku neozbiljan u odnosu na opseg i značaj navedenih zakona, a u pravu takvo određenje predstavlja nemogući uvjet (*condicio impossibilis*)... Na taj način krajnji korisnici navedenih zakona ostat će uskraćeni za mogućnost bilo kakvog utjecaja na sadržaj zakona kojima se uređuju njihova najznačajnija osobna i profesionalna statusna prava, a posebno ona o kojima bi trebali autonomno odlučivati.

Usklađenost

Sve nacрте prijedloga zakona treba u cijelosti i trajno odbiti jer su njihova rješenja suprotna ne samo ustavnom načelu autonomije sveučilišta i akademske samouprave, nego i drugim zakonima (primjerice, Zakon o ustanovama, Zakon o radu), najavljenj reformi mirovinske reformi, proklamiranoj politici Hrvatske kao države znanja, kolektivnim ugovorima, dobroj hrvatskoj visokoškolskoj tradiciji...

Potreba donošenja

Sve nacрте prijedloga zakona treba u cijelosti i trajno odbiti jer nema nikakve potrebe za njihovo donošenje. ... Naime, 2003. donesen je Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju, kojim je već sada „cjelokupno područje znanosti i visokog obrazovanja usklađeno s Europskim standardima znanstveno istraživačke djelatnosti i visokog obrazovanja“ čime je Zakon o znanstvenoj djelatnosti i visokom obrazovanju prošao najteži i najznačajniji test.

Utemeljenost

Sve nacрте prijedloga zakona treba u cijelosti i trajno odbiti jer uz svaki od tri predložena zakona nema doslovno ni slova o ustavnoj osnovi za njihovo donošenje, ocjeni postojećeg stanja, osnovnim pitanjima koja se trebaju urediti pojedinim od tih zakona, posljedicama koje će donošenjem tih zakona proisteci, izvorima potrebnih sredstava za provođenje tih zakona i sl. ... Usvajanje predloženih zakona bez navedenih popratnih analiza, procjena i objašnjenja predstavljalo bi u najmanju ruku veliku avanturu s nesagledivim i nepopravljivim štetnim posljedicama.

Pravna osobnost

Sve nacрте prijedloga zakona treba u cijelosti i trajno odbiti jer suprotno Ustavu i odlukama Ustavnog suda izravno ukidaju pravnu osobnost fakulteta i njihov status visokog učilišta. Time se fakultetima oduzima Ustavom zajamčena autonomija prema izvršnoj vlasti i sveučilištu i zajamčena akademska samouprava, točnije: a) sloboda znanstvenog, umjetničkog i tehnološkog istraživanja i stvaralaštva,

b) utvrđivanju obrazovnih, znanstvenih, umjetničkih i stručnih programa, c) izbora nastavnika i čelnika, d) odlučivanja o kriterijima upisa studenata, e) utvrđivanja unutarnjeg ustroja. Navedene konstitutivne ovlasti predstavljaju temeljni sadržaj autonomije sveučilišta, to jest onaj koji nije dopušteno ograničavati zakonskim odredbama niti je dopušteno da ga ograničavaju osnivačji, poduzetnici ili pak nositelji stručnog nadzora nad njegovim radom. Prema odredbama predloženih zakona, fakulteti ne bi vršili izbore, utvrđivali studijske programe, ne bi birali svoje čelnike, ne bi imali nikakvog utjecaja na ustroj i rad fakulteta i sveučilišta, ne bi upisivali studente i zapimali upisnine, niti bi imali pravne mogućnosti (ukidanje pravne osobnosti) i tehničkih uvjeta (nedostatak žiro-računa) ostvarivati bilo kakve prihode.

Stručni studiji

Sve nacрте prijedloga zakona treba u cijelosti i trajno odbiti jer suprotno Ustavu i odlukama Ustavnog suda ukidaju mogućnost izvođenja stručnih studija na sveučilištu i fakultetima. Predlagatelj kao ni za sva ostala rješenja ne nudi nikakvo obrazloženje ni procjenu učinaka ove odluke, niti je u prijelaznim odredbama pokušao riješiti status desetaka tisuća studenata stručnih studija na sveučilištima

nakon 1. 10. 2011. pa ih na taj način ostavlja „na ulici“, odnosno oni će biti prisiljeni svoja prava tražiti na ulici i to upravo od predlagatelja. Na sveučilištima bi se morali ukinuti brojni stručni studiji, a na nekima i cijele sastavnice koje izvode (samo) stručne studije (primjerice, na Sveučilištu u Splitu).

Izvršna vlast

Sve nacрте prijedloga zakona treba u cijelosti i trajno odbiti jer se suprotno Ustavu i odlukama Ustavnog suda ovim zakonima izravno uvodi izvršnu vlast i politiku u sveučilišta. Predloženim zakonima su, neustavno, do te mjere razrađene odredbe o ustroju sveučilišta, izboru i sastavu tijela sveučilišta i njihovim nadležnostima da sveučilištima nije ostalo puno prostora, a fakultetima nimalo, za realizaciju ustavnog prava na akademsku samoupravu. Primjerice, odredbe o sveučilišnom vijeću su neustavne jer, iako predviđaju 5 članova koje imenuje sveučilište, a 4 člana koje imenuje Vlada, zbog odredbe o glasovanju dvotrećinskom većinom i zbog nadležnosti sveučilišnog vijeća, sveučilišta ne mogu donijeti doslovno niti jednu odluku bez suglasnosti izvršne vlasti.

Upisnine

Neustavne su odredbe kojima se predloženim zakonima

određuje i ograničava iznos upisnine na javnim visokim učilištima, jer je to Ustavom zajamčeno autonomno pravo visokih učilišta. Neutemeljenim najavama u medijima o ograničavanju iznosa upisnine na javnim visokim učilištima od strane Ministarstva, predlagatelj je obmanuo javnost, stvorio zabunu i zablude s ciljem da dobije podršku „studenata i njihovih roditelja“ za donošenje ovih zakona. Inače, provođenje tih odredbi najviše bi štetilo upravo studentima jer bi tada svi morali plaćati upisninu, smanjila bi se kvaliteta studiranja, a studiji koji se samofinanciraju (posebno poslijediplomski) ne bi se ni mogli izvoditi.

Broj profesura

Neustavne su odredbe kojima se zakonom određuje ustroj i ukupan broj znanstveno-nastavnih i umjetničko-nastavnih radnih mjesta, primjerice redovitog profesora najviše do 1/6 ukupnog broja znanstveno-nastavnih radnih mjesta, kao i odredba o njihovom ustroju na sveučilištima, a ne visokim učilištima, odnosno fakultetima jer je pitanje ustroja sveučilišta Ustavom zajamčeno autonomno pravo sveučilišta i fakulteta.

Radni vijek

Neustavna je, nezakonita i diskriminirajuća odredba o prestanku radnog odnosa akademskog nastavnika nakon 65

godina života. Suprotna je i predloženoj reformi mirovinskog sustava jer bi do 70. godine trebali raditi radnici koji obavljaju najteže fizičke poslove, a profesori bi „u najboljim godinama“ i s najviše iskustva trebali biti prisilno umirovljeni.

Motivi predlagatelja

Sve nacрте prijedloga zakona treba u cijelosti i trajno odbiti zbog cilja i motiva njihovog donošenja kojeg je predlagatelj objavio u medijima. Tako djelatnici Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa (doduše neimenovani) u medijima navode da je jedan od razloga donošenja navedenih zakona i „korupcija u visokom školstvu“ te najavljuju navedene zakone kao „novo zakonsko oružje kojim se kreće u totalnu borbu protiv korupcije na visokim učilištima“ radi „konačnog razračunavanja s korupcijom“, odnosno da, „Hrvatska novim zakonskim rješenjima tome u potpunosti želi stati na kraj“. Ovakve izjave i razloge zbog kojih se donose navedeni zakoni držimo neprihvatljivim i uvredljivim za cijelu akademsku, znanstvenu i sveučilišnu zajednicu koja se time neopravdano i ne-utemeljeno stigmatizira i u javnosti predstavlja kao leglo korupcije.

neautorizirana verzija čiji original potpisuje prof. dr. sc. Boris Buklijaš, dekan Pravnog fakulteta u Splitu

dan udruge

Ispred Biskupove palače, 1972. Na slici: (stoje) V. Masleša, J. Tudorić-Ghemo, L. Rađa-Ljubić, M. Grbac (Radevenjić), S. Beroš, (čuče) D. Marković, S. Botrić, D. Botteri.

Otvorenje "nove" stare zgrade Fakulteta

Osnivanje Udruge bivših studenata, 2004.

Prva generacija studenta na usmjerenju Računarska tehnika, 1987. Na slici: (prvi red) I. Marušić, M. Pešić, M. Gojsalić, N. Dominis – Erica, (drugi red) D. Orešković, M. Grabovac, I. Ilić, N. Štambuk, I. Vrdoljak, (treći red) I. Zoraja, I. Čulić, don I. Tadić.

Proslava obrane diplomskog rada D. Begušića, 1983.

Dan Udruge okupio bivše FESB-ovce

Piše:
MARIJANA PULJAK*

Usklopu tjedna proslave 50 godina Fakulteta Elektrotehnike, Strojarstva i Brodogradnje, Udruga bivših studenata FESB-a, Alumni FESB, organizirala je u utorak, 23. studenog 2010., cijeli niz događanja. Dan Udruge je ujutro započeo predstavljanjem uspješnih karijera istaknutih bivših studenata FESB-a. Studentima su se predstavili Igor Lučić, dipl. ing. elektronike, državni tajnik u Središnjem državnom uredu za e-Hrvatsku, Adrian Ježina, dipl. ing. elektronike, predsjednik uprave tvrtke B.Net, Irena Grčić Macan, dipl. ing. elektroenergetike, direktorica u tvrtki Inero d.o.o., te Milivoj Peruzović, dipl. ing. strojarstva, direktor i vlasnik tvrtke Adria Winch. Gosti su govorili o tome kako im je znanje stečeno na fakultetu pomoglo u radu, jesu li se morali usavršavati i nakon fakulteta, koje im je bilo prvo zaposlenje i koja su

sve radna mjesta prošli do današnjih pozicija, kako žive privatne firme danas, a kako je u državnoj službi. Pri tom su odgovarali na pitanja studenata o tome zapošljavaju li njihove firme inženjere, kako se ponašati prilikom intervju za posao, pomažu li im inženjerska znanja na današnjim menadžerskim pozicijama, te naravno kolike su plaće inženjera u njihovim firmama. Čuli su se i savjeti FESB-u kako poboljšati nastavni proces i suradnju FESB-a i gospodarstva.

Izložba fotografija bivših studenata

Nakon predstavljanja karijera svojih članova Dan Udruge se nastavio ponavljanjem dvaju uspješnih znanstvenih kafića, ovaj put umjesto u kavani Lvxor, na samom Fakultetu.

Prof.dr.sc. Frano Barbir ponovo je nakon godinu i po dana, i prvog održanog znanstvenog kafića, postavio pitanje „Trebaju li nam obnovljivi izvori energije?“. Bez promišljanja je odmah dao odgovor

„DA“, i to pokazao nizom argumenata i primjera iz susjednih nam zemalja. U diskusiji na temu su sudjelovali studenti, ali i predstavnici HEP-a. U sljedećem znanstvenom kafiću, dr.sc. Dragan Poljak je govorio o utjecaju elektromagnetskih zračenja na ljude. S jedne strane elektromagnetska polja u ljudskom okolišu postala su integralni dio suvremenog društva, ali s druge strane raste zabrinutost vezana za potencijalne štetne efekte ovih polja po zdravlje ljudi, pogotovo za moguće štetne posljedice izloženosti zračenju radio-baznih stanica i mobilnih telefona.

Ponovo okupljanje pobjedničke klapa FESB

Popodnevna događanja su započela projekcijom snimke studentske predstave „Zagrizi index“. Nakon toga je uslijedilo kratko otvaranje izložbi fotografija u auli Fakulteta. Prof. dr.sc. Ivica Veža je predstavio svoju seriju fotografija „Jedan FESB-ovac u Zemlji izlazećeg sunca“. U foto-

grafijama je predstavljena gradnja druge faze FESB-a, i na kraju izložba „Prvih 50 godina FESB-a“ gdje su izložene osobne fotografije iz studentskih dana samih bivših studenata, od prve generacije do danas.

Prof.dr.sc. Slavko Vujević nas je zatim proveo kroz društveno-kulturni život na FESB-u u proteklih 50 godina, podsjećajući nas na najpoznatije FESB-ovce od kojih su danas neki otišli i van struke. Među poznatijima, koji su se i pridružili svečanosti u utorak, župan Ante Sanader, bivši gradonačelnici Ivan Kuret i Slobodan Beroš. Od ostalih, spomenimo Srđana Ivaniševića, Nikšu Skelina, braću Mišura, Viktora Ivančića, pokojne Zvonimira Puljića, Zdenka Runjića... Novinari Milivoj Bibić Mosor, Zoran Krželj, Igor Brešan su nas podsjetili na studentske listove za koje su pisali i uređivali ih na FESB-u. Ovom prilikom se ponovo okupila i otpjevala nekoliko klasika i klapa FESB koja je na omiškom festivalu 1987. godine osvojila prvu nagradu publike.

Tribina o budućnosti FESB-a

Na kraju dana, nakon kratkog pregleda povijesti FESBa koju je izložio dekan prof.dr.sc.Tomislav Kilić, Ivan Vrca, predsjednik Udruge bivših studenata, je uz dekana i goste za katedrom, Antom Sanaderom, Igorom Lučićom, Ivanom Kuretom, vodio tribinu „FESB – jučer, danas, sutra“. Diskutiralo se o pitanjima trebaju li inženjeri društvu danas, jesu li cijenjeni u društvu i kakva je cijena rada jednog inženjera u odnosu na ostale struke, mogu li oni danas ponuditi rješenja i na koji način, je li FESB svojim mogućnostima za istraživanjem i razvojem novih tehnologija izvor koji treba potaknuti razvoj industrije grada, županije i šire regije. Od župana smo čuli i o projektu tehnološkog parka u Splitu koji bi upravo pomogao u realizaciji projekata u suradnji s Fakultetom. Dan Udruge bivših studenata završio je uz prigodni domjenak i pjesmu sastava „Trio Gušt“ koji su također, svi odreda, bivši FESB-ovci.

*Udruga bivših studenata FESB-a

universitas

50 godina FESB-a

Prva promocija na FESB-u

50 prvih godina

UTEMELJENJE 1960.

Pedesete godine XX. stoljeća u Hrvatskoj bile su obilježene ubrzanom razvojem industrije, posebice na širem području Dalmacije gdje se razvijala elektroenergetika, procesna industrija, telekomunikacije i brodogradnja što je stvorilo potrebu za visokoobrazovanim stručnjacima. Krajem pedesetih godina Sabor SR Hrvatske prihvaća plan razvitka i izgradnje visokoškolskih ustanova u Hrvatskoj u kojem su prepoznate ove potrebe. Tom prigodom iznesena je zamisao o osnivanju Elektrotehničkog fakulteta u Splitu.

Elektrotehnički fakultet

Elektrotehnički fakultet u Splitu osnovan je 1960. godine u sastavu Sveučilišta u Zagrebu. Kao odgovor na izražene potrebe za visokoobrazovanim stručnjacima iz područja strojarstva i brodogradnje iste godine osnovan je

i Centar za izvanredni studij u Splitu koji je djelovao u sastavu Strojarsko-brodograđevnog fakulteta u Zagrebu. Voditelj Centra za izvanredni studij bio je Ing. Romeo Deželić.

Ustrojavanje novoosnovanog Elektrotehničkog fakulteta bio je zahtjevan i složen proces. Članovima Elektorske komisije imenovani su profesori Elektrotehničkog fakulteta u Zagrebu: prof. dr. ing. Danilo Blanuša, prof. dr. ing. Tomislav Bosanac, prof. dr. Vatroslav Lopašić (predsjednik), prof. dr. ing. Vladimir Matković i prof. dr. ing. Hrvoje Požar koji su izabrali prve nastavnike: izv. prof. Antun Hruš, izv. prof. ing. Hranko Smodlaka, doc. ing. Milojko Čišić, hon. doc. ing. Ivo Petković i Ante Vuković, asistent te prvi dekan izv. prof. ing. Hranko Smodlaka i prodekan izv. prof. Antun Hruš. Fakultet je svečano otvoren 24. listopada 1960. godine u zgradi Biskupove palače, a nastava je započela 26. listopada. U prvi semestar akademske godine 1960./61. bilo je upisano 137 studenata.

(nastavak na stranici 11)

Piše:

DEKAN, PROF. DR. SC. TOMISLAV KILIĆ

FESB danas - moderna visokoobrazovna i znanstvenoistraživačka ustanova

Ove godine Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu (FESB) obilježava 50. obljetnicu svoga utemeljenja. Time se obilježava pet desetljeća razvijanja studijskih programa i obrazovanja studenata, znanstvenih dostignuća i inovacija, širenja znanja, znanstvenih vidika i mogućnosti, u suradnji s gospodarstvom i na dobrobit društva u cjelini. Proteklih pedeset godina brojne su generacije profesora i studenata pridonijele dobroj reputaciji koju Fakultet danas uživa kao jedna od vodećih visokoobrazovnih i znanstvenoistraživačkih institucija iz područja tehničkih znanosti te jedna od najvećih i iznimno dobro organiziranih sastavnica Sveučilišta u Splitu.

Fakultet koji je odgojio generacije stručnjaka

Elektrotehnički fakultet u Splitu osnovan je temeljem Zakona o osnivanju elektrotehničkog fakulteta u Splitu, koji je Sabor SR Hrvatske usvojio 7. srpnja 1960. godine. Zakonom je predviđeno da fakultet djeluje kao potpuno samostalna i nezavisna ustanova u sastavu Sveučilišta u Zagrebu. Iste godine osnovan je i Centar za izvanredni studij strojarstva u Splitu koji je djelovao u sastavu Strojarsko-brodograđevnog fakulteta u Zagrebu. 1965. godine Centar za izvanredni studij strojarstva kao

(nastavak na stranici 11)

Dekani FESB-a

Hranko SMODLAKA,
1960. – 1962.

Antun HRUŠ,
1962. – 1964., 1966. – 1968.

dr. sc. Janez DEKLEVA,
1964. – 1966.

dr. sc. Miloško ČIŠIĆ,
1968. – 1972.

dr. sc. Anton AFRIĆ,
1972. – 1976.

dr. sc. Petar SLAPNIČAR,
1976. – 1980.

dr. sc. Martin JADRIĆ,
1980. – 1983.

dr. sc. Igor ZANCHI,
1983. – 1985., 1995. – 1998.

50 PRVIH GODINA FESB-A

Prva promocija u trećem mileniju

RAZDOBLJE
1961. – 1970.

Statutom fakulteta utemeljeni su Odjel za elektroenergetiku i Odjel za elektroniku s ukupno devet zavoda. Na Fakultetu je osnovan i Institut za brodsku elektrotehniku. Utemeljeni su i kabineti: za strane jezike, za društvene nauke i za predvojničku obuku. Tijekom godine nabavljena je oprema za laboratorije fizike, osnova elektrotehnike i električnih mjerenja.

Problem manjka odgovarajućeg nastavnog kadra rješavao se izborom kvalitetnih predavača u dopunskom radnom odnosu iz Splita ili angažiranjem nastavnika drugih srodnih fakulteta. Već tijekom prve godine rada, iako nisu postojali pravi preduvjeti za znanstvenoistraživački rad, objavljeno je nekoliko radova u stručnim časopisima i na stručnim skupovima u zemlji i u inozemstvu.

Laboratorij za
televiziju 1964

Početkom akademske godine 1964./65. započeto je ustrojavanje laboratorija za televiziju. U okviru ovog pionirskog poduhvata opremljen je i mali studio iz kojeg je u dva navrata emitiran edukativni program za područje Splita. U prosincu 1964. godine diplomirali su prvi studenti.

Godine 1967. otvoren je laboratorij u Lori i započeta znanstvenoistraživačka djelatnost na području mikrovalne tehnike, elektronike i elektroničke optike. Nastavljen je rad na opremanju Laboratorija za digitalnu tehniku, a pripremaju se i projekti za Laboratorij električnih mreža i električnih vodova.

Početkom 1965. godine osniva se Strojarsko-tehnološki odjel pri Elektrotehničkom fakultetu u Splitu. Program studija omogućavao je nastavak studija u Zagrebu nakon četvrtog semestra.

Prvo fakultetsko računalo
u Hrvatskoj

Fakultet je od samog početka uvidio potrebu poticanja znanstvenog usavršavanja nastavnika. Od 1965. godine provodio se poticajni program pomoći nastavnom osoblju pri stjecanju magisterija i doktora znanosti i to sve iz vlastitih sredstava, što je bitno unaprijedilo znanstveni i nastavni potencijal Fakulteta. Novim statutom iz 1967. godine utvrđena je i mogućnost stjecanja doktorata tehničkih znanosti iz područja elektrotehnike.

Godina 1966. obilježena je događajem od posebne važnosti za razvitak Fakulteta, ali i za industriju Dalmacije. Naime, na Fakultetu je osnovan

Računski centar i nabavljeno je računalo Iskra Zuse Z-23/V uz financijsku potporu splitskog gospodarstva. To je bilo prvo računalo u gradu i ujedno prvo na jednoj visokoškolskoj ustanovi u Hrvatskoj. Bio je to veliki iskorak koji se može smatrati začetkom razvitka informatike u regiji.

Studij brodogradnje

Godine 1968. otvoren je i studij brodogradnje pri Odjelu strojarstva. Sljedeći korak u razvitku Fakulteta bilo je uvođenje poslijediplomskih studija 1969. i 1970. godine. Knjižni fond fakultetske knjižnice dosegao je 5.314 knjiga uz redovito primanje 154 časopisa. Godine 1968. osnovana je i studentska knjižnica s fondom od 858 knjiga i skripata.

RAZDOBLJE
1971. – 1980.

Godine 1971. promijenjen je naziv fakulteta u Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, a novim statutom 1973. godine u nastavnim planovima posebna je pozornost dana fundamentalnim znanostima.

Poslijediplomski studij iz područja elektronike i telekomunikacija održan je ponovno 1973. i 1974. godine u suradnji s Elektrotehničkim fakultetom u Zagrebu. Poslijediplomski studij iz područja strojarstva u suradnji s Fakultetom strojarstva i brodogradnje u Zagrebu organiziran je ponovno u akademskim godinama 1973./74. te 1975./76.

OD 1974. FAKULTET JE U SASTAVU SVEUČILIŠTA U SPLITU. Kao jedan od suosnivača Sveučilišta dao značajan doprinos njegovu osnivanju. Važan je doprinos i tajnika Fakulteta Josipa Begonje koji je ustrojio administrativne službe Sveučilišta. Do danas je Fakultet dao tri rektora Sveučilišta u Splitu. To su: prof. dr. sc. Anton Afrić (1980.-1982.), prof. dr. sc. Miloško Čišić (1984.-1987.) i prof. dr. sc. Petar Slapničar (1994.-1998.).

1976. ZAPOČINJE IZGRADNJA NOVE ZGRADE Fakulteta prema projektu arhitekta Lovre Perkovića na lokaciji Visoka predviđenoj za izgradnju budućeg sveučilišnog kampusa koja je 1980. završena (bez velikog amfiteatra). Poslove u vezi s izgradnjom nove zgrade vodio je dr. sc. Ante Maletić uz podršku uprave Fakulteta na čelu s prof. dr. sc. Petrom Slapničarom. Glavni izvođač radova bila je splitska tvrtka "Lavčević". Organizaciju djelovanja Fakulteta u novoj zgradi, njeno opremanje te izgradnju velikog amfiteatra kao dekan preuzima prof. dr. sc. Martin Jadrić. Nova zgrada predstavlja prvu fazu površine 10450m² u okviru koje se mogu ostvariti optimalni uvjeti studiranja za oko 1000 studenata.

RAZDOBLJE
1981. – 1990.

1983. GODINE UVODE SE ZAVODI kao temeljne ustrojbene jedinice, i takva je organizacija fakulteta razvojnje izdržala sve do

(nastavak sa stranice 9)

danas. Ustrojeni su sljedeći zavodi: Zavod za elektroenergetiku, Zavod za elektroniku, Zavod za strojarstvo i brodogradnju, Zavod za strojarstvu tehnologiju i Zavod za matematiku i fiziku. Jedinicom Opći programski sadržaji obuhvaćeni su kolegiji stranih jezika, društvenih znanosti i tjelesne kulture.

U razdoblju 1980.-1983. izgrađen je veliki amfiteatar, čime je završena prva faza izgradnje zgrade Fakulteta.

RAZDOBLJE
1991. – 2000.

Početkom devedesetih u vrijeme Domovinskog rata Fakultet se ponio časno i dostojanstveno. Znanstveni, nastavni i stručni rad odvijali su se neprekinuto i u teškim trenucima, dok su brojni studenti i nastavnici nesebično dali svoj doprinos u povijesnim trenucima stvaranja samostalne hrvatske države.

Fakultet je iskazao vitalnost i sposobnost ispravne orijentacije i sudjelovanjem u pokretanju znanstveno-stručnog skupa s tematikom posvećenom visokim komunikacijskim i informacijskim tehnologijama u suradnji s Hrvatskim telekomunikacijama, Telekomunikacijskim centrom Split 1993. godine. Rezultat je uspješnog rada i objavljivanje izabranih članaka s konferencije SoftCOM'99 u prestižnom magazinu za područje komunikacija *IEEE Communications Magazine* pod zajedničkim naslovom: "Telekomunikacije u Hrvatskoj na početku novog milenija".

Devedesetih godina znanstveni rad na Fakultetu dobio je nove poticaje. Fakultet je ostvario značajan napredak u brojnosti i u kvaliteti znanstvenih projekata.

U RAZDOBLJU 1996.-1998. INTENZIVNO SE RADILO NA UVOĐENJU NOVE KOMUNIKACIJSKO-INFORMACIJSKE INFRASTRUKTURE. U suradnji s Hrvatskom akademskom mrežom CARNet i Ministarstvom znanosti i tehnologije projektirana je i uvedena lokalna računalna mreža. Znanstvenoistraživački rad dobio je time novi poticaj. Fakultet je dao doprinos uvođenju nove komunikacijske tehnologije i time što je dio svog prostora ustupio na uporabu središtu CARNet-a za područje Dalmacije i zapadne Hercegovine. U prostorima Zavoda za matematiku i fiziku na FESB-u od 2000. godine djeluje i Centar za znanstveno računanje Sveučilišta u Splitu.

(nastavak na stranicama 12 - 13)

FESB danas - moderna visokoobrazovna i znanstvenoistraživačka ustanova

(nastavak sa stranice 9)

Strojarsko-tehnološki odjel pripojen je Elektrotehničkom fakultetu u Splitu. Godine 1968. otvoren je i studij brodogradnje pri Odjelu strojarstva, a 1971. promijenjen je naziv fakulteta u Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu. Od 1974. godine Fakultet je u sastavu Sveučilišta u Splitu.

Prilikom osnivanja Fakultetu je privremeno ustupljen dio prostora zgrade Biskupove palače površine oko 1500 m, a danas Fakultet raspolaže moderno opremljenim prostorom (oko 27000 m²) neophodnim za kvalitetno studiranje te bavljenje znanstvenim i stručnim radom. U zgradi Fakulteta nalazi se 9 amfiteatara, 10 predavaonica, 97 laboratorija, 10 računalnih učionica te suvremeno opremljena učionica za daljinsko učenje - TCR. U svim amfiteatrima i predavaonicama dostupni su računalni i projektor te druga pomoćna tehnička sredstva za što kvalitetnije održavanje predavanja i vježbi. Studentima na raspolaganju stoji mnoštvo osobnih računala povezanih na lokalnu računalnu mrežu. Na Fakultetu djeluje Računski centar iz kojeg se administrira lokalnom mrežom od preko 500 računala te čvor CAR-Neta. Knjižnica u svom sastavu ima čitaonicu i učionicu za studente te raspolaže s oko 13000 knjiga i preko 250 naslova časopisa. Nastavnici su smješteni u preko 100 kabineta, a tu je još dekanat i studentska referada. Na Fakultetu se nalazi i studentski restoran te caffè bar. U sastavu Fakulteta postoji i rekreacijski centar koji je sa svojim sadržajima na raspolaganju studentima.

Temeljna je djelatnost Fakulteta visokoobrazovni nastavni, znanstvenoistraživački, razvojni i visokostručni rad iz područja tehničkih znanosti – znanstvenih polja elektrotehnike, računarstva, strojarstva i brodogradnje. Kao ustanova koja obrazuje stručnjake u svim tim područjima, Fakultet je ustanovljen s temeljnom svrhom potpore razvitku gospodarstva u regiji. Obrazujući visokokvalitetne stručnjake u proteklih 50 godina, Fakultet je uspješno obavljao svoju zadaću te je na taj način osigurao nužne kadrove za razvitak gospodarskih grana temeljenih na različitim tehničkim disciplinama. Do danas je na Fakultetu studij uspješno završilo oko 6000 studenata, magistriralo je preko 100, a doktoriralo preko 50 studenata. Fakultet je odgojio stručnjake koji su dali značajan doprinos razvoju gospodarstva u zemlji i inozemstvu.

Prvo računalo u gradu na FESB-u

Stjecanje, razvijanje i prenošenje znanja temeljna je misija Fakulteta od samoga njegova osnutka. Kvaliteta obrazovanja na FESB-u potvrđena je priznatošću i uspješnošću naših stručnjaka i u najrazvijenijim zemljama svijeta. Kvaliteta koju isti

ćemo i na koju smo ponosni proizlaziti iz sustavnog rada i ulaganja, kao i nastojanja da uskladimo svoj znanstveni i nastavni rad sa svjetskim trendovima u znanosti i visokom obrazovanju. Svojim djelovanjem FESB je omogućio regiji da svojim vlastitim kadrovskim potencijalom pokrene i uspješno razvija proizvodne djelatnosti temeljene na visokim tehnologijama. Stručnjaci na područjima strojarstva i brodogradnje obrazovani na FESB-u nositelji su razvitka strojarske i brodograđevne industrije u regiji. Uspješan razvitak elektroenergetskog sustava Dalmacije svojim su djelovanjem omogućili stručnjaci s područja elektro-

području Županije splitsko-dalmatinske i Grada Splita.

Preko 2500 studenata i 240 djelatnika

Vitalnost FESB-a kao znanstvenoistraživačke ustanove potvrđena je brojnim uspješnim znanstvenim projektima, objavljenim znanstvenim radovima, a posebice suradnjom s priznatim domaćim i svjetskim znanstvenoistraživačkim i akademskim institucijama. U proteklih gotovo 50 godina znanstvenici FESB-a sudjelovali su, kao voditelji ili suradnici, u nekoliko stotina znanstvenih tema i projekata. U okviru

brazovna i znanstvenoistraživačka ustanova okrenuta razvoju i primjeni najmodernijih tehnologija sa strateškim opredjeljenjem dosezanja visokih svjetskih standarda u znanstvenoistraživačkoj, visokoobrazovnoj i visokostručnoj djelatnosti. Fakultet danas ponosno broji studente, nastavnike, znanstvenike, uspješne gospodarstvenike i društvene djelatnike – dobitnike brojnih nagrada i priznanja za svoj rad. Ostvareni će ciljevi svakako biti poticaj za daljnji rad i za nove uspjehe.

S preko 2500 studenata i 240 djelatnika FESB je danas respektabilna akademska institucija koja obrazuje

Poštovani profesori, dragi studenti, S izuzetnim zadovoljstvom vam čestitam 50. obljetnicu osnutka i rada Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje. Ponosan sam što u Splitu imamo takav fakultet i takve izvrsne profesore koji odlično obavljaju svoju temeljnu zadaću i obrazuju vrhunske stručnjake. Sretan sam da je prepoznat taj veliki doprinos Fakulteta našoj zajednici što je ove godine rezultiralo i dodjelom Nagrade Grada Splita FESB-u. Zahvaljujući predanom radu profesora i asistenata s Fakulteta, ali, dakako, i vrijednim studentima Split se pozicionirao kao rasadnik mla-

dih stručnjaka koje traže najveće svjetske kompanije s područja novih tehnologija. Ponosan sam što su nekadašnji studenti i sadašnji profesori s fakulteta iz moga grada priznati u znanstvenim i stručnim krugovima diljem svijeta, što sudjeluju u projektima CERN-a, radili su ili rade na Max Planck Institutu... U uvjerenju da će FESB nastaviti svoje uspješno djelovanje u znanstveno istraživačkom radu te izobrazbi kadrova i visokokvalitetnih stručnjaka, srdačno vas pozdravljam,

GRADONAČELNIK SPLITA
Željko Kerum

nergetike obrazovani na FESB-u. Posebice je značajan utjecaj FESB-a na razvitak informatičke djelatnosti u regiji. Počeci toga sežu u godinu 1966. kad je uz pomoć splitskog gospodarstva nabavljeno prvo računalo i osnovan Računski centar na FESB-u. To je bilo prvo računalo u gradu i ujedno prvo na jednoj visokoškolskoj ustanovi u Hrvatskoj. Bio je to veliki iskorak koji je omogućio stjecanje važnih iskustava ne samo u nastavnom i istraživačkom radu na Fakultetu nego i u informatičkom obrazovanju te se može smatrati začetkom razvitka informatike u regiji. Upravo su stručnjaci obrazovani na FESB-u pokretači čitavog niza tvrtki temeljenih na informacijskim i komunikacijskim tehnologijama na

znanstvene aktivnosti ostvarena je suradnja s brojnim srodnim domaćim i inozemnim institucijama. U okviru međunarodne suradnje znanstvenici FESB-a sudjelovali su ili su još uvijek aktivni na nizu projekata te su gostujući profesori i istraživači na brojnim međunarodnim sveučilištima i institutima. U ovom trenutku voditelji su tridesetak znanstvenoistraživačkih projekata Ministarstva znanosti, obrazovanja i športa, nekoliko tehnoloških i informacijskih projekata. Samostalno i u suradnji s drugim institucijama FESB je aktivan i kao organizator ili suorganizator brojnih znanstvenih i stručnih konferencija, radionica, ljetnih škola i simpozija.

FESB je danas moderna visokoo-

stručnjake za sofisticirane tehnologije kao temelj razvitka gospodarstva i društva u cjelini. Strateška opredjeljenja Fakulteta su:

- aktivno praćenje i dosezanje najviših svjetskih standarda na području visokoobrazovne, znanstvenoistraživačke i visokostručne djelatnosti;
- postati jednom od vodećih institucija visokog obrazovanja kao i jednom od vodećih znanstvenoistraživačkih institucija u području tehničkih znanosti u Republici Hrvatskoj
- uspostavljanje čvrstih veza s gospodarskim subjektima kroz znanstvene i stručne projekte;
- praćenje potreba gospodarstva, posebice u regiji, te kreiranje novih programa i uvođenje novih nastavnih metoda i tehnologija;
- kontinuirano praćenje i povećanje kvalitete obrazovanja te unaprjeđivanje procesa učenja i poučavanja uz pomoć informacijsko komunikacijskih tehnologija (e-učenja);
- opremanje laboratorija računalnom te znanstvenom i nastavnom opremom;
- kontinuirano poboljšavati međunarodnu suradnju te suradnju s domaćim znanstvenim i visokoškolskim institucijama;
- zapošljavanje i odgoj mladih znanstvenika.

Nadam se, i čvrsto vjerujem, da će se Fakultet u godinama koje dolaze nastaviti još brže razvijati te da će biti još bolji, raznovrsniji i zanimljiviji novim generacijama studenata,

Pobjednici u znanju na Elektrijski Poreč 1975. Kovač, Garača, dekan Afrić, Marasović (Sumina), Čabrilović, Petković

Dekani FESB-a

dr. sc. Boris ANZULOVIC
1985. - 1987.

dr. sc. Mate KURTOVIC,
1987. - 1989.

dr. sc. Stanko MILUN,
1989. - 1991.

dr. sc. Ante VUKOVIC,
1991. - 1995.

dr. sc. Igor DUPLANČIĆ,
1998. - 2000.

dr. sc. Željko DOMAZET,
2000. - 2004.

dr. sc. Dinko BEGUŠIĆ,
2004. - 2008.

dr. sc. Tomislav KILIĆ,
2008. - 2010.

izgradnja fakulteta

KRONOLOGIJA

STRATEŠKO OPREDJELJENJA FAKULTETA JE SURADNJA S GOSPODARSTVOM, posebice s područja regije. Rezultat je potpisivanje ugovora s HT - Telekomunikacijskim centrom Split, Institutom "Hrvoje Požar", tvrtkom Ericsson Nikola Tesla d.d. i Županijom splitsko-dalmatinskom te ustrojavanje i opremanje zajedničkih laboratorija s HT - Telekomunikacijskim centrom Split i tvrtkom Ericsson Nikola Tesla d.d.

RAZDOBLJE 2001. – 2010.

U OKVIRU BOLONJSKOG PROCESA početkom trećeg tisućljeća Fakultet doživljava još dinamičniji razvitak na svim područjima svoje djelatnosti. Nastavna djelatnost u ovom razdoblju obilježena je ustrojavanjem novih studijskih programa i reformom cjelovitog obrazovnog sustava. Godine 2002. ustrojena su dva nova dodiplomska studijska programa: Računarstvo i Industrijsko inženjerstvo. Fakultet 2005. godine ustrojava nove studijske programe preddiplomske i diplomske razine ustrojene u skladu s preporukama europskih akreditacijskih ustanova. Godine 2006. Fakultet stječe licenciju od Nacionalnog vijeća za znanost za provođenje izbora u znanstvena zvanja u znanstvenom polju računarstva.

ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKA DJELATNOST Fakulteta u ovom se razdoblju posebice značajno razvija i unaprijeđuje pokretanjem brojnih novih znanstvenoistraživačkih projekata i intenziviranjem međunarodne suradnje (zemlje partneri: Njemačka, Francuska, Italija, Japan, Slovenija). Fakultet se uspješno uključuje i u dva europska projekta TEMPUS.

Suradnja s gospodarstvom širi se na brojne tvrtke i ustanove,

Piše:

PROF. DR. SC. ANTE MALETIĆ

Prilikom osnivanja Elektrotehničkog fakulteta u Splitu 1960. godine, Sabor RH donio je i odluku o izgradnji zgrade ovoga fakulteta. Odobrena su i financijska sredstva, a rukovodstvo grada Splita je odlučilo da se Elektrotehnički fakultet do izgradnje nove zgrade smjesti u dio prostora biskupove palače. Dio odobrenih sredstava doznačen je investitoru, Elektrotehničkom fakultetu u Splitu.

Određena je lokacija objekta, sjeverozapadno od Arheološkog muzeja. Ugledni splitski arhitekt Lovro Perković izradio je projekt i pristupilo se formiranju gradilišta. I tu se stalo. Došlo je do poplave u Zagrebu koja je nanijela velike materijalne štete. Da bi se osigurala sredstva za saniranje nastale štete i spriječilo ponavljanje sličnih poplava, vlada RH je obustavila sve neprivredne investicije u Hrvatskoj. Investitor nije vratio nepotrošena sredstva. Nadajući se da će uskoro doći do nastavka izgradnje. Kako je vrijeme prolazilo, gubila se nada u realizaciju projekta u kojega je uloženo toliko truda.

Žrtva drugih projekata

Kada je nada iščezla, rukovodstvo je fakulteta odlučilo da preostala investicijska sredstva potroši na kupnju elektroničkog računala ZUZE 23. Tako je Elektrotehnički fakultet u Splitu bio prvi fakultet u Jugoslaviji koji je imao vlastito računalo.

Uskoro nastaje novi, možda i veći problem vezan za zgradu Elektrotehničkog fakulteta. U Splitu se vodi snažna akcija za izgradnju stadiona Hajduka, čiji sam član uprave od početka 1968. godine. Odluka o lokaciji pada na Poljud, u prvom redu jer će se na tom mjestu najbezbolnije doći do terena za izgradnju, koji je većim dijelom u vlasništvu JA. Naime, dobili smo naznake da bi JA svoj dio terena u Poljudu poklonila Hajduku. Arhitektu Frani Gotovcu je povjereno da izradi projekt stadiona. Ali kako do financijskih sredstava? Dogovoreno je da doprinos grada Splita u financijskoj konstrukciji za izgradnju stadiona bude cjelokupni komunalni doprinos stanova koji će se izgraditi na širem području oko stadiona. Tu je, dakle, trebalo smjestiti što više stanova. Budući da je taj dio Splita uglavnom bio komunalno središte, od te se realizacije očekivao značajni iznos. Tako su, eto nikli oni nebori i kineski zid južno od stadiona u Poljudu. Žrtva je ove ideje opet zgrada Elektrotehničkog fakulteta, koja je sada premještena u Loru. Vrijeme potrebno za projektiranje zgrade na novoj lokaciji i rješavanje imovinsko pravnih problema, zau-

Zapis o nastanku zgrade Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje u Splitu, Boškovićeva bb iz pera prof. dr. sc. Ante Maletića, najodgovornijeg i najzaslužnijeg za novu zgradu FESB-a, koji opisuje koje su sve prepreke stale na putu osuvremenjivanja ove važne obrazovne institucije

vijek je izgubljeno, a vjera da će se doći do nove zgrade ostala je samo kod nepopravljivih optimista. Kao naknadu, Grad je financirao izradu idejnog projekta zgrade na novoj lokaciji.

Muke i neprospavane noći...

S vremenom je Fakultet rastao po broju studenata i po novim nastavnim programima. U inače tije- snom i neuvjetnom prostoru, postajalo je sve teže. Nova je zgrada bila uvjet opstanka fakulteta, koji više nije samo Elektrotehnički, nego je sada Fakultet elektrotehnike,

strojarstva i brodogradnje, dakle zajednica nekoliko raznorodnih fakulteta.

U tim je uvjetima 1972. godine odlučeno da se poduzme sve što je potrebno kako bi se konačno izgradila nova zgrada. Savjet je FESB-a meni namijenio ovaj vrući kumpir. Prihvatio sam ga, iako sam naslućivao koliki teret i odgovornost to nosi sa sobom. Naslijedio sam samo idejni projekt, ali i problem neriješenog imovinsko-pravnog statusa zemljišta. Sve obveze države i grada bile su ugašene. Država je svoje obveze prebacila na Samoupravne interesne zajednice, gdje je proces trebalo započeti iznova. Ako se uđe u taj sustav, osiguravaju se samo sredstva za izgradnju objekta, a ne za projektiranje i komunalnu naknadu. Te je troškove trebala snositi općina Split, ali oni tu više nisu nigdje vidjeli svoje obveze. Naš objekt je neprivredna investicija, a njihovo komunalno opremanje se financira iz fonda kojega se punilo sa 5% iznosa uplaćenog komunalnog doprinosa. Taj je fond bio premali da zadovolji sve koji su u njemu tražili svoj prostor.

Sretni epilog?

Svake se godine radio plan raspodjele sredstava ovog fonda, ali za FESB nije bilo mjesta. S druge stra-

ne, u RSIZ-u nisu htjeli razgovarati bez odluke Grada. Koliko muke i neprospavanih noći!

Da skratimo priču, recimo da je izrađen izvedbeni projekt dijela zgrade koji se mogao odmah graditi, RSIZ je odobri sredstva, potpisan je ugovor o gradnji s uglednom građevinskom tvrtkom I.L. Lavčević i s veseljem smo proslavili sretni epilog uz jedan lijepi ručak. Sretni epilog? Ma ne, opet smo s naporom oko izgradnje zgrade pogodili u ništa! Kažu da se uvijek nekome smrkne, kad nekome svane. Split je upravo dobio Mediteranske igre. Trebalo je ustrojiti kompletnu shemu rukovođenja i operative te

tutu. FESB-u je ponuđena lokacija u okviru kasarne Visoka, koja je inače ranije već bila zamišljena kao mjesto budućih sveučilišnih sadržaja. Pa ma koliko mi je bilo teško, nisam se mogao suprostaviti ovom prijedlogu, ali nisam više mogao biti vezan za Igre. Radi moje upletenosti u sve prethodne događaje vezane za izgradnju zgrade FESB-a, osjećao sam odgovornost, a nisam vidio snage koje bi bile u stanju još jednom poći od početka. Odustao sam od sudjelovanja u organizaciji Mediteranskih igara i posvetio sam se izgradnji zgrade FESB-a, eto, na trećoj lokaciji, i to prvoj zgradi budućeg sveučilišnog kampusa. Pažljivi čitalac će zapaziti da smo događaje koji su nam obezvrjeđivali napore i mijenjali lokacije, doživljavali kao nesreću, ali krajnji se rezultat ipak pokazao kao najbolje rješenje za cjelokupni sveučilišni život u Splitu.

Čovjek bi pomislio da sada napokon ostaje samo rutinski posao, bez neočekivanih problema i neprospavanih noći. Kakva zablude! Spoznao sam da je sreća to što ljudi često ne sagledavaju unaprijed veličinu problema koji ih očekuju. Bez tog „slijepila“ i najuporniji bi obeshrabljeni odustajali od zacrtanog cilja. Netko je rekao: *Da imamo mikroskopske oči, nikada se ne bi napili vode! Umrli bi od žeđi.*

Najprije nam je ponuđeno da se otkupi cijela kasarna Visoka. Ponuda je bila neprihvatljiva, jer postojeći objekti nisu mogli biti iskorišteni za potrebe Fakulteta. Jedino je imalo smisla odvojiti jedan neizgrađeni dio kasarne s parkiralištem i graditi novi primjereni objekt. Predložio sam da se otkupi toliko zemljišta da se smjesti zgrada FESB-a sa cca 23.000 m² korisnog prostora, sportski tereni i Sveučilišna ulica između zgrade i kasarne.

Problemi sa JNA

Izradio sam program sadržaja i prostora nove zgrade, koji je pri-

izgradnja fakulteta

desetljeća

hvaćen od svih zainteresiranih, pa je arhitekt Lovro Perković mogao započeti izradu trećeg idejnog projekta FESB-a.

Programom je predviđeno da cjelokupni objekt čini pet zasebnih segmenata, koji bi zajedno činili kompaktnu, funkcionalnu cjelinu. Od juga, prema sjeveru to su:

Amfiteatri. U trajnoj postavi to su četiri dvorane (150 + 250 + 250 + 150 mjesta). Pregrade su fleksibilne. Skidanjem srednje pregrade dobila bi se dvorana od 500 mjesta, a skidanjem sve tri pregrade dobila bi se jedinstvena dvorana od 800 mjesta.

Dekanat. U ovaj je objekt predviđeno smjestiti rukovodstvo, administraciju, knjižnicu i vijećnicu Fakulteta.

Zavod za elektroenergetiku,

Zavod za elektroniku,

Zavod za strojarstvo i brodogradnju.

Ovaj program je trebao omogućiti kvalitetno realiziranje nastavnih programa na svim studijima Fakulteta, sa ukupno 2700 studenata. Budući da je u tom vremenu bio upisan manji broj studenata, a nije bilo moguće osigurati materijalna sredstva za realizaciju cjelokupnog programa, odlučeno je da se izgradi tzv prva faza, prva tri navedena objekta sa 10.450, od ukupno predviđenih 23.000 m2 korisnog prostora.

Izrađen je Izvedbeni projekt. Shodno dogovoru, Armija je platila cjelokupnu dokumentaciju, a Grad je Armiji platio zemljište. Jedini problem koji je još bio u rješavanju je imovinsko-pravni odnos s vlasnicima zemljišta za pristupni put do gradilišta, odnosno pristupni put do buduće zgrade FESB-a.

Opet je potpisan ugovor o građenju s tvrtkom I. L. Lavčevićem, opet je s veseljem odrađen ručak kod „Šporkoga”. Neočekivano, kao grom iz vedrog neba, pred nama su se pojavili gotovo nevjerojatni problemi. Armija ne da pristup gradilištu.

U međuvremenu je umro admiral Ivo Purišić, komandant Vojno pomorske oblasti. Gdje god se javlja u ovoj priči, od davanja zemljišta za Hajdukov stadion bez naknade, do napuštanja kasarne Visoka, radio je na korist Splitu.

Na upražnjeno mjesto imenovan je admiral Branko Mamula, koji je odustao od Purišićeve ideje da se Kasarna na Visokoj raspusti. Pristao je da se premjesti i tražio je novu lokaciju. Nova je lokacija, na Dračevcu i odobrena, ali opet nismo moglo ući u posjed onoga sto je bilo naše. Ne ulazeći u prirodu spora, nisam mogao razumjeti čime nas ulazak u posjed i gradnja fakultetske zgrade ugrožava kasarnu. Na našoj lokaciji u Lori dovršava se zgrada Hidrografskog instituta, a temeljem istog dogovora mi ne možemo graditi našu zgradu? Upoznat sam bio sa svim dogovorima, ali ipak nisam razumio ovaj jednostrani potez, pa

sam zatražio, bez uspjeha, da me primi komandant oblasti. Zatim je tražio prijem nas dekan, pa rektor i konačno predsjednik općinske skupštine Vjeko Viđak. I opet bez uspjeha. Kako ostvariti taj susret koji bi, vjerovali smo, odstranio nesporazum i omogućio konačno početak izgradnje.

Neočekivani obrat

Za Dana armije, dekan je dobio poziv na prijem povodom praznika. Predložio mi je da idem umjesto njega, moguće je da tamo susret-nem admirala. Nisam njega susreo, bio je odsutan, ali sam se našao u društvu desetak visokih oficira i našeg gradonačelnika. Netko je zapitao otkud ja tu. Odgovorio sam da sam se nadao susresti admirala Mamulu i da ću saznati zašto Armija koči razvoj Sveučilišta u Splitu. Pri tome sam izgovorio nekontrolirano nekoliko rečenica koje su se mogle protumačiti kao uvreda. Svi su se razišli, osim dva admirala, koji su me poznavali. Jedan je bio član Skupštine Sveučilišta a s drugim sam ranije dogovarao poslove vezane za naše preuzimanje dijela kasarne Visoka. Ispratili su me vani uz čuđenje prema mom ispadu. Smatrali su da ne može postojati razlog koji bi opravdao moj postupak. Rekli su da će provjeriti moje tvrdnje, izvijestiti komandanta i nakon toga nas pozvati.

Nekoliko dana poslije, jedan mi je poznanik iz užega rukovodstva grada rekao doslovno: *ako radi onoga ispada u Domu armije završiš u zatvoru, nitko neće stati iza tebe.*

Na poziv iz komande, dekan je poslao mene i prodekana prof. Milojka Čišića. Dočekalo nas je iznenađenje. Rečeno je daje sve sto sam rekao točno, da se radi o nesporazumu i da im je žao. Nije-dan zahtjev da komandant nekoga primi nije došao do njega. Netko je na nižoj razini to zaustavljao. Tada sam spomenuo prijetnju zatvorom. Nisu mogli povjerovati daje netko to izvalio. Citirat ću izjavu jednog od prisutnih: *Vi ste kod svih nas izazvali divljenje. Nikada nismo doživjeli da se netko tako beskompromisno zauzima za društvenu korist.* Zamolili su nas da slijedeće subote dodemo dekan i ja kod admirala Mamule. Prilikom tog susreta odobreno je sve sto smo tražili. Ušli smo u posjed, ali još nismo imali pristup do gradilišta, nije dovršen imovinsko pravni postupak koji je trebao otvoriti taj put. Dozvoljeno nam je da preko kasarne prolazi sva mehanizacija i materijal potreban za gradnju objekta. Korištenje tog prolaza trajalo je više od godinu i pol dana. Izgradnja je započela, ali je problem osiguranja financijskih sredstava ostao kao trajna briga. Sredstva se više nisu dobivala odlukom vlade i potpisom ministra. Trebalo se izboriti unutar intere-

snih zajednica. Usprkos pozitivnom odnosu prema našem objektu, ne želim se ni prisjećati neprestanih „borbi” unutar USIZA i RSIZA.

Izgradnja je išla po zacrtanom ritmu i kraj se je dovršetka tzv. prve faze nazirao. Ali, da se ne bi iznevjerila tradicija izviranja problema vezanih za izgradnju zgrade FESB-a, opet je donesen zakon o zabrani gradnje neprivrednih investicija. Objekti koji su izgrađeni preko 80%, mogu se dovršiti, ostali će se konzervirati. Što sada? Predložio sam da jedinstvenu građevinsku dozvolu podijelimo na tri dijela i na taj način dovršimo tzv. zgradu zavoda i dekanat, a amfiteatre da ostavimo za poslije skidanja zabrane.

Sportski tereni i legendarni STOP

Ovu sam misao otvoreno iznio pomoćniku direktora SDK u Splitu, gospodinu Karlu Jakovčeviću, za kojega sam znao da se zalagao za sve sto je bilo na korist Splitu. On je tu ideju prihvatio, iako je to značilo izigravanje zakona.

U dio prve faze zgrade, bez amfiteatara, uselili smo početkom svibnja 1980.

Nastavili smo napore za izgradnju amfiteatara, bez kojih je bilo teško izvoditi nastavu prvih godina studija. Ali i izgled zgrade bez amfietara bio je, najblaže rečeno, neprikladan. Međutim, sada ući u sustav financiranja, kad imamo krov nad glavom, izgledalo je nemoguće. Simpatije i razumijevanje prema nama je splasnulo. Ipak smo uspjeli osigurati cca trećinu potrebnih sredstava iz RSIZ-a. I kada je izgledalo bezizlazno, u Splitu je nađeno rješenje. Iz Fonda samodoprinosu stavljena su nam na raspolaganje sredstva (1.000.000.000 dinara) namijenjena za Ekonomski fakultet i Sveučilišnu knjižnicu u Splitu, koja nisu mogla biti namjenski utrošena. Isti iznos donirala je i organizacija SK općine Split. Donacija je formalno pokrivena ugovorom kojim će Fakultet jednom godišnje amfiteatre staviti na raspolaganje donatoru.

Na kraju, kažimo da smo na istočnoj strani zgrade, na prostoru koji je pripadao parceli Fakulteta, izgradili niz sportskih terena. Na taj smo način bili jedan od rijetkih fakulteta u Hrvatskoj koji je imao svoje sportske terene.

U dijelu prostora ispod dekanata, veličine 470 m2, koji nije bio u osnovnom projektu (dobio se tako sto se prilikom iskopa naišlo na dublji sloj mekog terena od onoga koji je predviđen sondiranjem) smješten je STOP legendarni zabavni prostor i restoran, što je omogućavalo studentima cjelokupni boravak na Fakultetu.

KRONOLOGIJA

posebice s Hrvatskom elektroprivredom, tvrtkom Siemens d.d. i drugima. Također se uspješno razvija i suradnja s nizom ustanova, posebice s Gradom Splitom i Županim s splitsko-dalmatinskom.

2005. ZAPOČINJE IZGRADNJA DRUGE FAZE ZGRADE FAKULTETA

uz posebno zalaganje ministra prof. dr. sc. Dragana Primorca, rektora Sveučilišta u Splitu prof. dr. sc. Ivana Pavića i prorektora za kapitalne investicije prof. dr. sc. Željka Domazeta. Arhitektonski izvedbeni projekt izradio je prof. dr. sc. Darovan Tušek, a radove izvela splitska tvrtka Konstruktor. Fakultet se useljava u novoizgrađene prostore u veljači 2008. Projekt opremanja i uređenja zgrade te useljenja u nove prostore vodio je dekan prof. dr. sc. Dinko Begušić, s prodekanima prof. dr. sc. Boženkom Bilićem, prof. dr. sc. Tomislavom Kilićem i prof. dr. sc. Ivicom Puljkom uz potporu mr. sc. Juraja Bonačija.

47 GODINA NAKON UTEMELJENJA, FAKULTET DOBIVA CJELOVITU NAMJENSKI IZGRAĐENU ZGRADU

s ukupno 17.201 m² bruto površine, odnosno 12.399 m² korisne površine, čime doseže razinu prostornih standarda primjerenu znanstvenoistraživačkoj i visokoobrazovnoj ustanovi tehničkog profila. Dekan prof. dr. sc. Tomislav Kilić sa suradnicima nastavio je s poslovima uređivanja i opremanja fakultetskih prostora. Godine 2010., povodom pedesete obljetnice plodnog djelovanja, Fakultet je dobio godišnju nagradu Grada Splita. Danas, nakon pedeset godina razvitka, FESB je moderna akademska ustanova usmjerena dosezanju visokih svjetskih standarda na području znanstvenoistraživačke, visokoobrazovne i visokostručne djelatnosti.

professor emerituss Petar Slapničar

Moja životna uloga je profesura na FESB-u

RAZGOVARAO:
Duško Čizmić-Marović

Kad smo se dogovarali kako urediti temat Universitasu posvećen 50-oj godišnjici FESB-a, u svim mogućim kombinacijama kao nezaobilazan sugovornik po svim se kriterijima javljao Petar Slapničar: na FESB-u dekan i profesor emeritus, na Sveučilištu rektor, u Splitu gradonačelnik. Smatrajući da je temeljna zadaća Universitasu bolje 'razumijevanje' grada i Dalmacije za svoje Sveučilište i s njim, uz razgovor s profesorom Slapničarom za nekoliko prigodnih riječi zamolili smo aktualnog župana i sve Fesbovce koji su u Splitu obnašali gradonačelničku dužnost.

Koja od svih Vaših uloga – profesorska, dekanska, rektorska, gradonačelnička – najviše može reći o Vama?

Profesor FESB-a, naravno, moja je životna uloga. A s FESB-a nisam samo ja bio rektor: bilo nas je troje – Antun Afrić, Milivoj Čišić i ja. I nisam samo ja s FESB-a bio gradonačelnik: Splitom su stolovali i Slobodan Beroš, i Zvonimir Puljić, i Ivan Kuret i ja. Ima FESB-a i „svog župana“, Antu Sanadera. I to nije sve! Zna li da su početkom 90-ih čak četvorica FESB-ovaca istovremeno bili gradonačelnici, odnosno predsjednici izvršnog vijeća u svojim općinama?

Istovremeno?

Istovremeno! Četvorica i ja: u Trogiru Joško Ivačić, u Kaštelima

Tomislav Čiček, u Sinju Vicencije Bijuk, u Splitu Zvonimir Puljić i ja. Dali smo dva državna tajnika, Matu Rabotega u Ministarstvu obrane, Igora Lucića u e-Hrvatskoj. A ne bi bilo korektno prešutjeti ni da su dva posljednja sekretara Centralnog komiteta SKH bili naši studenti – Boris Malada i Drago Dimitrović te da je istaknuti novinar Viktor Ivančić također bio naš student. A ne bi li Split danas bio drugačiji bez diplomiranog inženjera elektronike Zdenka Runjića?

Kako to da je baš FESB bio „glavni“?

Nekada je na cijeni bila klasična naobrazba. Šezdesetih godina prošloga stoljeća to je postala tehnička naobrazba (u našem slučaju elektrotehnika, strojarstvo i brodogradnja). Nama su kao brucosi dolazili najbolji đaci iz srednjih škola. Zato takvi studenti kada stupe u život, nisu samo dobri inženjeri, već mogu biti izvrsni i u drugim poslovima koji nisu tehničke naravi. To je, dakle, zbog dobre srednje škole i zbog „teških“ predmeta koje su morali polagati tijekom studija, 'teških' jer za njihovo savladavanje treba mobilizirati sve svoje intelektualne i radne sposobnosti.

Sve je to rezultat godina, pa i desetljeća razvoja. No kako je bilo sa osnivanjem Vašega FESB-a, i tko Vam se u tome čini osobito zaslužnim?

Takvih je mnogo, i u akademskom krugu i izvan njega, neke sam imao čast upoznati, neke ne. Ali ovo je akademska obljetnica, i navest ću Vam samo imena onih bez kojih mi, nastavnici splitskoga

FESB-a ne bismo ni mogli postati nastavnicima, imena, dakle, naših elektora sa zagrebačkog Elektrotehničkog fakulteta, Vatroslava Lopašića, Hrvoja Požara, Danila Blanuše, Tome Bosanca, Vladimira Matkovića, te uz elektore kolege Stanka Turka i Božidara Frančića... A od onih s našega fakulteta, kojih se rado sjećam, a nisu među nama spomenuo bih Antona Afrića, Milojka Čišića, Mariju Ožegović, Ivu Petkovića, Romea Deželića, Otokara Kohouta, Petra Meladu, Antu Jelasku, Antu Vukovića, Ivicu Mandića, Špira Matošina, Zdenka Kordića...

Koliko ste zadovoljni razvojem putanjom FESB-a?

Na razvoj Fakulteta znatno je utjecalo opredjeljenje da podupiremo znanstveno usavršavanje. Godine 1967. donijeli smo Pravilnik o stručnom usavršavanju po kojem su svi nastavnici mogli koristiti potporu za magisterij i doktorat. Za magisterij fakultet je plaćao školarinu, putne troškove i šest mjeseci plaćeni dopust za izradu magistrarskog rada. Za doktorat fakultet je plaćao putne troškove i dvanaest mjeseci plaćenog dopusta za izradu disertacije.

Danas usavršavanje plaća Ministarstvo preko institucije znanstvenih novaka. Novak se može biti do 11 godina. Na taj način je puno mladih ljudi steklo doktorat. To je veliki intelektualni potencijal koji treba iskoristiti za iskorak na međunarodnu znanstvenu scenu. Što znači iskorak: znači da ondje gdje koincidiraju sretne okolnosti kao što su talent, prodornost, ambicija,

to treba uočiti i poduprijeti. Naime, jasno je da ne možemo biti međunarodno priznati u svim disciplinama koje se predaju na fakultetu. Nema sveučilišta na svijetu koje je prvo u svemu. To je ono što bi, po meni, trebalo imati na umu danas, kad imamo puno doktora, puno fakulteta, puno lijepih zgrada - treba pronaći put kako bismo napravili još jači i plodonosniji međunarodni iskorak.

Da li je rad sa studentima Vas osobno dodatno motivirao ili ste ga smatrali nezaobilaznim teretom?

Uvijek sam se trudio prenijeti što potpunije znanje studentima te napisati odgovarajuće udžbenike. Tu su mi savjesno pomagali suradnici u održavanju vježbi i ispita. Nadam se da su studenti zadovoljni napuštali kolegije koje sam predavao.

Koja je po Vašem sudu prava mjera između autonomije fakulteta i ovlasti sveučilišta?

Načelno – po meni, mjere nema. Ili će fakulteti biti pravne osobe, a sveučilište samo jedno tijelo koje integrira neke zajedničke interese, ili će, kao što Europa inzistira, sveučilište biti integrirano. Normalno je da fakulteti ne žele izgubiti samostalnost. I Clinton u svojoj knjizi „Moj život“ kaže svi su za promjene, ali kad se njih dotakne, svi su protiv... Normalno je da će fakulteti, pogotovo oni najveći, biti protiv gubitka pravne osobnosti, ali treba vidjeti što je dugoročno važnije i bolje. Zakon tu mora biti jednoznačan, a ne ostaviti obje mogućnosti kako bi fakulteti odlučivali da li će se integrirati u sveučilište, ili da će ostati samostalni. Po mom bi mišljenju, takav zakonski hibrid bio oportunističan. Europska iskustva pokazuju

drugih, pri čemu nitko nije previše bogat, onda mi se čini kako nije realno očekivati da Grad odvaja značajna sredstva za Sveučilište. Grad može osigurati teren, poboljšati infrastrukturu, izgraditi popratne objekte poput novog pješačkog mosta u ulici Rudjera Boškovića. Takva logistika trenutno je najviše što Grad može dati. Sinergiju svakako treba tražiti u intenzivnijim zajedničkim planovima, u suradnji i dogovorima rektora i gradonačelnika.

U kojoj bi mjeri razvojni problemi grada trebali biti predmet brige Sveučilišta?

Tu se radi o suradnji poduzetništva i znanosti, a Grad treba biti posrednik, koordinator. Imamo poduzetnike i imamo znanstvenike, grad bi trebao koordinirati gdje bi zajednički projekt bio dobar, gdje treba tražiti druga rješenja ili samostalne projekte, itd. Poduzetnici moraju osiguravati financiranje. Inozemna iskustva to odavno dokazuju. Na Stanford-u sam se 1974. godine interesirao za njihov budžet. Imali su tada šest milijuna dolara, za mene fantastičnu sumu. Jedan je milijun dolazilo od vlastitih dionica, a pet od ugovora za znanstvena istraživanja, i to većim dijelom od američke industrije, a manjim od Vlade SAD-a. No u našim uvjetima ne možemo očekivati da nam 80% budžeta podmiri gospodarstvo.

Kakvo je Vaše iskustvo – donosi li američki poduzetnički individualizam i onu nama vrlo čudnu naviku – da studenti uopće ne prepisuju?

Amerikanci imaju vrlo racionalan sustav pristupa poslovima, gdje do punog izražaja dolazi ta njihova čuvena individualnost. To se 'preli-

da su znanost i nastava procvjetali od kad su njihova sveučilišta ujediniili svoje sastavnice. Svakako, odabir najboljeg i konačnog rješenja traži jednoznačan odgovor.

Bili ste i rektor i gradonačelnik. Dokle sežu mogućnosti sinergije Grada i Sveučilišta?

Suradnja je uvijek dobro došla, ali s obzirom da se Grad financira iz jednih sredstava, a Sveučilište iz

jeva' i na dobra sveučilišta, i njihove studente, i tamo se ne prepisuje. Došavši u američku školu moj sin je u najplemenitijoj namjeri kolegi do sebe pokušao pomoći, a ovaj je javno to odbio. A kod nas je to normalna moralna kategorija, gotovo kategorija solidarnosti. Na pismenom ispitu, iz bilo kojeg predmeta, jasno je tiskan uokviren tekst: „Obvezujem se da neću primiti niti ikome dati pomoć prigodom izrade

FESB - Split - Dalmacija

ove zadaće.“ I vi se tu morate potpisati jer je to vaša moralna obveza koje se svi pridržavaju. Gospođa u internacionalnom centru, s kojom sam razgovarao o tome, rekla je – *Znate, mi to dajemo svima radi jednakosti. Ali to nije potrebno zbog nas Amerikanaca, nego zbog velikog broja stranih studenata koji imaju drugačije običaje što se toga tiče.*

Govoreći o razvoju sveučilišta često spominjete pogubnu inerciju i u nama i oko nas?

Moja je obiteljska kuća bila na Dobrome i kad sam 1939. pošao u školu, oko naše su kuće geometri nešto mjerili s crveno-bijelim štapovima. Pitam ja mater: *a šta rade ovi? Ovo će se rušiti! Mangjerova ulica*, kaže mi ona. Split je tek 1979. godine povodom Mediteranskih igara doživio procvat, a s druge strane Mangjerova ulica ni dan-danas nije proširena. Ako Vam se čini da je dobra posljedica toga 'očuvanje baštine', evo jedne druge sličice: Zavod za mehaničku tehnologiju Sveučilišta u Zagrebu osnovao je uvaženi profesor svjetskoga glasa, koji je 1918. pobjegao iz Rusije. U Zagrebu je osnovao Zavod, njegovi su studenti postali ugledni profesori. Već nakon par godina odlazi u Philadelphia-u, odakle piše pismo - publicirano u monografiji Zavoda - kako su žena i kćerka duboko razočarane dolaskom u novi grad jer da je to prema Zagrebu selendra s blatnjavim ulicama. I evo, kroz ovih 70 godina Philadelphia je postala svjetski velegrad, a mi se u nekim detaljima nismo uspjeli pomaknuti s mjesta.

No nije li izgradnja Kampusu suprotan dokaz, Kampusu kojeg ste, čini se, baš Vi i započeli?

Svakako! Na Visokoj se započelo izgradnjom našega fakulteta, od 1976. do 1980. godine. Glavni je teret te izgradnje na svojim leđima ponio Ante Tonči Maletić, danas poznat, pa i međunarodno priznat, po izdavanju djela splitskog biskupa Marka Antuna de Dominisa.

Početak izgradnje samog Kampusu pada u 1996., kada sam bio rektor. Tada nam je Vlada RH za izgradnju Kampusu, koji se danas prostire na 230.000 m², ustupila 70.000 m² zemljišta vojarnje Visoka. Nakon te 1996. godine, dakle, 20 godina nakon FESB-a, Ekonomski fakultet kreće u izgradnju svojeg fakulteta vlastitom inicijativom i dijelom svojim sredstvima. Otada se - imate pravo, suprotno našoj uobičajenoj inerciji - sve iznimno ubrzalo, pa danas na Kampusu imamo obje faze Ekonomskog fakulteta, obje Građevinsko Arhitektonskog, obje faze FESB-a i Sveučilišnu knjižnicu, a pred useljajem je i zgrada triju fakulteta - Pomorskog, KTF-a i Prirodoslovnno-matematičkog, te Studentski dom. I sve te zgrade jedna ljepša od druge!

Ante Sanader: Ponosan na iskustvo studiranja na FESB-u

Prisjetiti se studentskih dana na FESB-u, u godini kada i moj fakultet i ja slavimo pedesetu, traži više od uobičajenih prigodnih zdravica. U trenutku rezimiranja njegovih dosega, suočeni s njegovim današnjim ugledom, i na spomen tolikih zaslužnika, zahvaljujem na prigodi da još jednom iskažem zahvalnost onima koji su, kao profesori i mentori, uvelike utjecali i na moj osobni životni razvoj. Dugujem im mnogo ne samo poradi stručnog znanja koje su mi prenijeli, već i vještina razmišljanju i sposobnosti oblikovanju vizija na što ste, kao student elektrotehnike, bespogovorno potaknuli.

Pola stoljeća jedne institucije potvrda je vizije i nastojanja njezinih osnivača ali i temelj iskoraka u budućnost. Kao što je i pola stoljeća jednog ljudskog života i doba potvrda, ali i doba otvaranja vrata nekim drugim, budućim generacijama. Stoga se u ovoj svečanoj prigodi za FESB usuđujem iskazati ponos na svoj životni odabir i iskustvo stečeno na fakultetu koji je danas ne samo izuzetno dobro organiziran, već u našoj Domovini i vodeći na području tehničkih znanosti, sposoban pružiti današnjim studentima visoko sofisticirane mogućnosti stručnog razvoja. Stoga, čestitajući još jednom vodstvu fakulteta te svom nastavnom osoblju i zaposlenicima, čestitam i studentima koji su svojim životnim odabirom prepoznali zalag prethodnika, vjerujući da će njihovom predanošću daljnji razvoj FESB-a, ali i tehničke struke, ostate u sigurnim rukama!

Marko Beroš: Sinergija Grada i Sveučilišta

Danas kao i jučer, s pozicije profesora na Sveučilištu i bivšeg gradonačelnika, odnos Grada Splita i Sveučilišta sagledavam kao moguću jaku sinergiju dvaju partnera na području razvoja. Osobni aktivni doprinos na edukacijskom, znanstvenom i stručnom programu na području uporabe mikroročunala, mjerenja, analize signala i upravljanja gospodarskim procesima značajan je jer Gradu osigurava visoko obrazovane stručnjake, kadrovski temelj svih razvojnih projekata. Iz osobnog iskustva rada na edukaciji i znanstvenim istraživanjima u zemlji i inozemstvu, kao i kolege, imam mogućnost sugeriranja i osmišljavanja smjernica razvitka nastavnog i istraživačkog procesa u cilju konačnog profiliranja splitskog Sveučilišta. Valja u skoroj budućnosti otvoriti i prostor sufinanciranja laboratorijske znanstvene i nastavne opreme u cilju ostvarivanja razine izvrsnosti sveučilišnih laboratorija. Usmeravanje svih programa sastavnica Sveučilišta, u cilju temeljne orijentacije na more i morske resurse, u sinergiji sa ostalim gradskim potencijalima oceanografskog i hidrografskog instituta, hrvatskog registra brodova i pomorskih tvrtki će doprinijeti održivom razvoju gospodarstva Grada Splita.

Zvonimir Puljić 1947. - 2009.

Život Zvonimira Puljića presudno je odredila činjenica što je iznad svega bio intelektualac. Intelektualac, to će reći osoba koje se u svim ljudskim stvarima oslanja na autonomiju vlastita duha. No za razliku od tolikih koji pod tom težinom pokleknu u cinizam, i Puljić je ostao lojalan ne samo svojim ciljevima nego i svojoj stranci, i to u tolikoj mjeri lojalni da su za dubinu kritičnosti njegovih sudova znali samo oni iz najužeg kruga, a počesto ni oni. Ni kad je po kratkom postupku otpušten u političku penziju nije se doimao gubitnikom. Naprotiv. Baš tada se najbolje vidjelo da je u čitavom svom političkom životu on puno više trebao svojoj stranci nego stranka njemu... Na njegovu pogrebu Dražen Budiša je rekao i ovo: „Zvone je bio humanist širokih pogleda. Njegov se humanizam temeljio na čvrstom kršćanskom stavu, uvjerenju i vjeri. Kao humanist, on je znao da se naše političke vrijednosti mogu promicati ako se polazi od univerzalnog načela: sloboda mog naroda i sloboda mene kao pojedinca pretpostavljaju slobodu svih naroda i svih pojedinaca. Zvone je bio čovjek mjere, krasila ga je odmjerenost, razboritost i tolerancija. Puljić je tek nakon smrti dočekao da ga se javno pred cijelom Hrvatskom nazove imenom koje je tako zaslužio - pravim gospodinom“ (iz nekrologa u Universitasu)

Ivan Kuret: Obljetnica - prilika obnavljanja veza sa bivšim kolegama

Kao đak MIOC-a stekao sam i zadržao veliki afinitet prema prirodnim znanostima. Odrastao sam u obitelji u kojoj se uvijek nešto događalo u podrumskoj radionici obiteljske kuće. Uz moga oca Lea koji je završio strojarstvo u Ljubljani i nona Karla rodila se ljubav prema tehnici. Uz strojarstvo me privlačila i brodogradnja i arhitektura no odabrao sam strojarstvo kao jedini program koji se u potpunosti mogao završiti u Splitu. Jer uz velike sportske ambicije bilo je bitno studirati u Splitu. U to ratno vrijeme nije bilo lako povezati studij, šport, učenje i život, ali počelo je odlično, prijemni sam odradim s lakoćom kao treći na listi.

Prvih je godina studij bio u drugom planu zbog jedrenja, i tek nakon nastupa na Olimpijadi 1996. u Atlanti, sportsku karijeru ostavljam iza sebe, i ozbiljno se prihvaćam učenja, i nakon puno uloženog truda i muke diplomiram. Koliko su mi u sportskoj karijeri značile medalje i nastup na Olimpijadi, toliko me veselila i ispunila ponosom diploma na FESB-u.

Danas sam član udruge bivših studenata FESB-a ali poslovi i dužnosti koje sam obavljao ostavljali su mi vrlo malo slobodnog vremena za obnovu poznanstva i veza s dragim kolegama koje izuzetno cijenim. Vjerujem da je ova velika obljetnica dobra prilika.

Uz studiranje, rođene su mnoge dobre ideje ...

Piše:
BORIS FRANIN

Studiranje na Elektrotehničkom fakultetu, današnjem FESB-u, bio je prirodni nastavak školovanja gimnazijalca tehničkog smjera. Osim iskazanog interesa za tehničke nauke, jedan od razloga za studiranje na ovom Fakultetu bio je da sam kao srednjoškolac odlikaš imao mogućnost upisa bez polaganja prijemnog ispita.

Budući da je vrijeme studiranja vezano za vrijeme mladosti, za to razdoblje života vežu me lijepe uspomene počevši od usvajanja novih znanja, sudjelovanja u društvenom i kulturnom životu Fakulteta do rada i druženja u studentskoj organizaciji i druženjima i natjecanjima studenata elektrotehnike – popularno nazvanim Elektrijskim damama.

Pokretanje studentskog lista „FESB“

Kao voditelj Komisije za informiranje pri studentskoj organizaciji pokrenuo sam studentski list „FESB“ i u njemu objavio mnoge i raznovrsne priloge: od složenih analiza, zapaženih komentara do karikatura i humora.

Uređivao sam prvih šest brojeva, a u narednih šest, do 12-og broja iz prosinca 1977. godine, bio član redakcije. List je pokrenut kao studentski, ali sam ga već od četvrtog broja iz ožujka 1975. godine, pozvavši sve zaposlenike na suradnju, preimenovala u list Fakulteta. Htio sam da na poslovima informiranja stvorim jednu zajednicu - okupljanjem svih sudionika u procesu obrazovanja. List je neprekidno izlazio punih trinaest godina, sve do kraja 1986. godine kada je izašao zadnji 26-ti broj.

List je u listopadu 1984. godine dobio visoko priznanje – „Sedam sekretara SKOJ-a“. Ta nagrada se dodjeljuje mladim stvaraocima za izuzetna dostignuća. U obrazloženju nagrade stoji da je list „FESB“ dao „izuzetan doprinos u razvoju omladinske štampe i stvaranju jedne otvorene tribine za artikuliranje interesa i iznošenja kritičkih razmišljanja mlade generacije“ i „da ima

Iako tehničari, studenti FESB-a dali su izuzetan doprinos razvoju štampe. Na stranicama baš tog „malog“ lista, svoje prve priloge su objavile mnoge danas poznate osobe iz medijskog i kulturnog života grada: Viktor Ivančić, Zoran Krželj, Milorad Bibić – Mosor, Igor Brešan Brig, Žarko Luetić Žar...

obilježja političko-informativnog glasila modernog grafičkog izgleda i visoke žurnalističke razine izražaja“ pa time „prelazi okvire fakultetskog glasila“.

A kakve li bi tek nagrade bile, pomislio sam, da su mnogi naši studenti urednici i suradnici u listu, inače po profesiji potpuni novinarski amateri - studirali žurnalistiku, književnost, sociologiju, možda filozofiju ili pak grafički dizajn ...?

„Mali“ list proizveo mnoge poznatih imena

Na stranicama baš tog „malog“ lista, svoje prve priloge su objavile mnoge danas poznate osobe iz medijskog i kulturnog života grada.

Urednik 21-og broja „FESB-a“ iz siječnja 1983. godine - Viktor Ivančić, jedan je od trojke iz grupe nazvane Viva Ludež, a koja je po-

prvenstva FESB-a u krosu“. Njegova prva „povijesna“ rečenica bila je: „Ove godine na našem fakultetu rođene su mnoge dobre ideje“.

Poznati splitski karikaturisti i kulturni radnici - Igor Brešan Brig i Žarko Luetić Žar, u studentskom listu Fakulteta objavljivali su svoje karikature ili tehnički uređivali list.

Više o studentskom listu možete pogledati na web stranici Fakulteta (www.fesb.hr, i potražiti rubriku: [događanja - kultura - studentski listovi](#)) jer su svi brojevi lista skenirani zahvaljujući hvala vrijednom doprinosu profesora Slavka Vujevića.

Ideja o listu Sveučilišta već prije 35 godina

Da je tada mlado splitsko sveučilište imalo novca, već prije trideset i pet godina, kao predsjednik Inicijativne grupe za pokretanje

odakle dolaze, kakvog su socijalnog statusa i sl. Bilo bi zanimljivo usporediti podatke iz 1974. godine, kada su i objavljeni u listu, sa današnjima, npr.: na prvoj godini je elektrotehniku upisalo trećina gimnazijalaca, a dvije trećine studenata došli su iz tehničke škole; upisalo se samo desetina brućica; te godine, 57 posto studenata svih godina izgubilo je jednu ili više godina; 56 posto ukupnog broja studenata bilo je iz Splita, a svaki peti dolazio je sa sela; trećina studenata za školovanje je koristila kredit ili stipendiju; najčešće „zanimanje“ oca studenta bilo je umirovljenik – 30 posto, a najmanje je bilo inženjera elektrotehnike – samo 2 posto, a majka tek svakog petog studenta bila je zaposlena, itd.

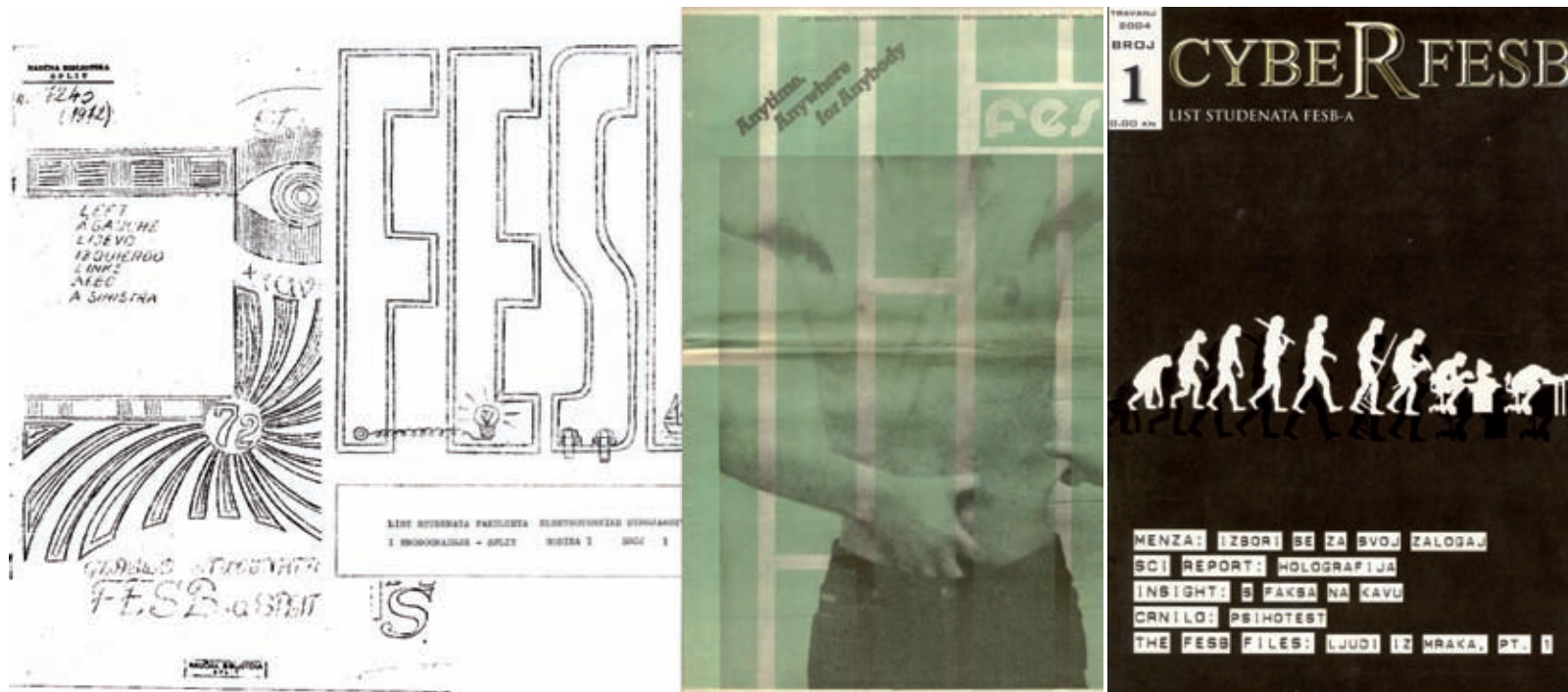
I tada je bilo upisnina, koje su izazivale nezadovoljstvo studenata, jer su se svake godine neopravdano povećavale. Uspio sam da

dobiti izgradnjom novog objekta.

Novim generacijama studenata, već naviklim na nove, prostrane i dobro opremljene učione, teško je zamisliti da se na predavanje u staroj zgradi trebalo doći nešto ranije da bi se „uhvatilo“ dobro mjesto. Tko ne bi došao na vrijeme nije mogao pratiti predavanje zbog velike udaljenosti ili nedostatka klupi ili mjesta za sjedenje. Nekad su, u takvim situacijama, pomagale i velike bilježnice sa tvrdim koricama koje su se mogle nasloniti na koljena. Budući da tada nije bilo dovoljno pristupačne literature, nepostojanje vlastitih bilješki značilo je veću upitnost prolaza ispita.

Poruka studentima: dajte svoj doprinos sredini u kojoj živite!

Što bi poručio sadašnjim i budućim studentima? Pratite predava-

krenula list „Feral“. Viktor je bio njegov glavni urednik s naravno brojnim svjetskim priznanjima.

Zoran Krželj je započeo novinarsku karijeru kao karikaturista u „FESB-u“ broj 6. iz prosinca 1975., a zatim i tehnički urednik u prosincu 1976. godine, a nastavio kao glavni urednik „Omladinske iskre“ – koja je naravno, također dobila nagradu. Bio je glavni urednik „Slobodne Dalmacije“ i na kraju član njene uprave.

Danas medijski vrlo poznata osoba, Milorad Bibić - popularni Mosor, svoju novinarsku karijeru započeo je također u „FESB-u“ i to u broju 4. iz ožujka 1975., gdje je sam mu, kao voditelju Sportske komisije, objavio humoristički članak naslovljen kao „Izveštaj s

lista mladih, okupivši urednike svih studentskih listova u Splitu pokrenuo bih list Sveučilišta. Međutim, iako su financijski razlozi zaustavili pokretanje lista studenata Sveučilišta u Splitu, jer sam i ja, kao član Komisije za izdavačku djelatnost Sveučilišta, uglavnom nedostatna sredstva usmjeravao na troškove štampanja skripti, naši naponi na unapređenju informiranja ipak su urodili plodom jer je pokrenut list mladih – „Omladinska iskra“.

I onda je bilo: uplatite za besplatno školovanje!

Radom u Komisiji za standard studija, čiji sam također bio voditelj, obradio sam zanimljive podatke o studentima: koliko studiraju,

promjenim takvo nepovoljno stanje, tj. da upisnine u Splitu ne ulaze u ukupan prihod fakulteta već da se smanje i koriste namjenski, o čemu sam opširno pisao u listu, pa su studenti time dobili mnogo više sredstava za svoje djelatnosti.

U staroj zgradi se hvatalo mjesto za slušanje predavanja

Bio sam i studentski predstavnik u Komisiji za izgradnju novog Fakulteta, a budući da stanujem u blizini FESB-a, sa velikom pozornošću sam pratio sve faze izgradnje nove zgrade. Zato što sam sve obveze prema Fakultetu, uključivši i promociju, obavio u staroj zgradi Biskupove palače, zavidio sam budućim studentima na mnogo boljim uvjetima koje će

nja, učite prije nego što dođu ispitni rokovi, trudite se koliko možete, ali u skladu sa svojim mogućnostima i sklonostima dajte svoj doprinos sredini u kojoj živite svoj studentski život. Osim primarne zadaće studiranja, obogatite vlastiti život putem iskustava u drugačijim djelatnostima, a time sebi i vašim kolegama učinite život na fakultetu društvenijim i zanimljivijim.

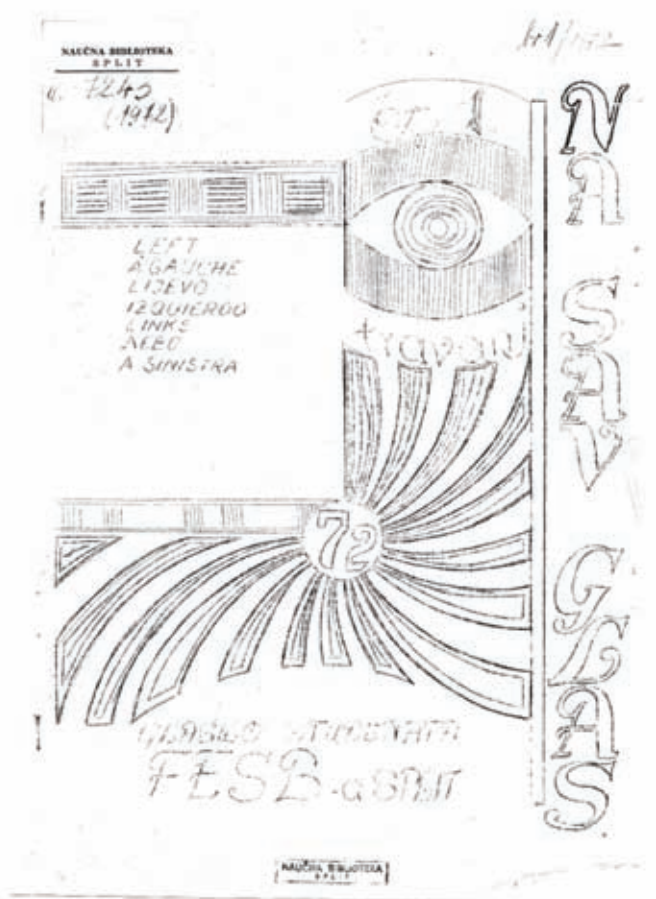
Položeni ispiti i niz ocjena naredaju se do diplome, a usvojena znanja ako se ne zadržavaju izblizide prije nego uspomene iz studentskog života. Diploma je priprema za buduće stjecanje znanja, jer u tehničkim znanostima stvari brzo zastarjevaju: dok studenti završe studij dođe do promjene tehnologije ...

Glumačka postava predstave "Zagrizi index"

Diplomirani inženjer elektronike Zdenko Runjić

Inženjer Viktor Ivančić, jedan od glavnih urednika FESB-a, potom hrvatski novinar s najviše nagrada. Svjetskih, naravno.

uspjesi

Desetljeće duga i plodna suradnja FESB-a i WIT-a

Piše:
DRAGAN POLJAK

Suradnja Fakulteta elektrotehnike FESB-a i WIT-a koja uspješno traje već gotovo 10 godina očitovala se u zajedničkoj organizaciji međunarodnih konferencija, seminara i međunarodnog poslijediplomskog studija. Tako su dvije međunarodne konferencije: „25th World Conference on Boundary Element Methods” i „Sixth International Conference on Computational Methods for the Solution of Electrical and Electromagnetic Engineering Problems - ELECTROCOMP”, u rujnu 2003. godine pod supredsjedavanjem Prof. Carlosa Brebbiae i Prof. D. Poljaka održane u Splitu okupivši veliki broj sudionika iz Hrvatske i inozemstva.

Okvir za intenzivnu međunarodnu suradnju

Godine 2005. dr. Poljak je bio supredsjedatelj međunarodnih skupova „27th World Conference on Boundary Element Methods”, održane u Orlando, Florida, SAD, te „29th World Conference on Boundary Element Methods”, održane u Southamptonu, u Velikoj Britaniji u lipnju 2007. godine. Na Wessex Institute održao je veliki broj seminara i višednevnih kurseva, primjerice u studenom 2001. trodnevni kurs „Analysis of Wire Antennas and Related EMC Applications”, u kolovozu 2006. dvodnevni kurs „Human Exposure to Electromagnetic Fields”, u lipnju 2007. godine jednodnevni kurs naslovljen „Frequency Domain Analysis of Wire Antennas”. U organizaciji WIT-a održao je i dvodnevni kurs „Exposure of Humans to Electromagnetic radiation” u Sintri, Portugal, u sklopu konferencije „24th World Conference on Boundary Element Methods”.

Međunarodni poslijediplomski studij Elektromagnetska kompatibilnost okoliša poseban je okvir inače vrlo intenzivne međunarodne suradnje Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje (FESB) - Split i Wessex Institute of Technology (WIT), Southampton, Velika Britanija.

Naime, na temelju sporazuma o suradnji (Link Agreement) između Wessex Institute of Technology (WIT), Southampton UK i FESB-a, Sveučilišta u Splitu potpisanog 10. prosinca 2001., te dodatka na sporazum o suradnji, potpisanog 16. prosinca 2002. (Link Agreement Addendum 1) od strane Direktora WIT-a prof. dr. Carlosa Brebbiae i tadašnjeg dekana FESB-a Prof. dr. Željka Domazeta, pokrenut je međunarodni poslijediplomski studij, kao poseban vid suradnje ovih dviju institucija.

Navedenim ugovorom WIT je predviđen kao nositelj studija,

Međunarodni poslijediplomski studij „Elektromagnetska kompatibilnost okoliša” (Environmental Electromagnetic Compatibility) pokrenut kao zajednička inicijativa Wessex Institute of Technology i Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje – Split na neki način, šest godina ranije, bio svojevrsna preteča današnjih ideja o mobilnosti i sve razgranatije ERASMUS sheme za razmjenu studenata i nastavnčkog osoblja na Sveučilištu u Splitu

Nakon obrane magistarske radnje Saše Kraljevića; slijeva nadesno: Ernesto Santana Diaz (unutarnji ispitivač), Bill Blain (predsjednik povjerenstva), Saša Kraljević, Gilbert de Mey (vanjski ispitivač), Dragan Poljak (mentor)

uz vanjsku suradnju FESB-a, dok diplomu magistra znanosti (Master of Philosophy; MPhil) dodjeljuje University of Wales čiji je sastavni dio Wessex Institute u Southamptonu. Voditelji ovog međunarodnog poslijediplomskog studija su Prof. dr. Carlos A. Brebbia s WIT-a i Prof. dr. Dragan

Mario Cvetković nakon obrane magistarske radnje

Poljak s FESB-a. Od 2003. godine dr. Poljak izabran je u zvanje pridruženog profesora (Adjunct Professor) na Wessex Institute of Technology (WIT), Southampton, Velika Britanija, te na dužnost glavnog urednika (Editor-in-Chief) i recenzenta međunarodne edicije knjiga „Advances in Electrical Engineering and Electromagnetics Series” pri Wessex Institute of Technology Press, Southampton-Boston. U izdavačkoj kući WIT Press D. Poljak je i sam objavio nekoliko naslova.

Stipendije za hrvatske studente u Velikoj Britaniji

Svakom studentu dodijeljena su po dva mentora, jedan iz Velike Britanije i jedan iz Hrvatske. Prvih 9 mjeseci ovog studija odvija se na FESB-u, prilikom čega studenti slušaju i polažu 7 kolegija, te iz odabranih kolegija izrađuju 2 seminarska rada na engleskom jeziku. Nakon toga studenti borave 3 mjeseca na WIT-u u Southamptonu, s naglaskom na znanstveno istraživačkom radu. Studij završava izradom i obranom magistarskog rada na engleskom jeziku, što se također odvija na WIT-u u Southamptonu.

Za akademske godine 2003./2004., 2004./2005. i 2005./06. britanska zaklada British Foreign Office dodijelila je stipendije za školarinu u Velikoj Britaniji

za hrvatske studente.

Međunarodni poslijediplomski studij Elektromagnetska kompatibilnost okoliša uz krilaticu WIT-a Linking Academia with Industry vezan je za goruću problematiku utjecaja izvora neionizirajućeg elektromagnetskog zračenja na ljude i sofisticiranu električnu opremu pa je veliki broj polaznika ovog studija regrutiran upravo iz domaće industrije, primjerice HEP-a, VIPNeta-a, Ericsona, itd...

Od studijske godine 2003./04. do 2009./10. obranjeno je deset magistarskih radnji pred međunarodnim povjerenstvima u kojima su osim profesora iz Velike Britanije i Hrvatske bili angažirani i profesori iz Italije, Belgije, Španjolske i Argentine. Do danas na ovom međunarodnom studiju magistrirali su: Mario Birkić, Mario Cvetković, Damir Čavka, Darko Čerdić, Hrvoje Dodig, Saša Kraljević, Tanja Nekrasov, Bože Tokić, Silvestar Šesnić, Damir Vučićić.

Brojni znanstveni radovi proizašli iz magistarskih radnji

Između ostalih, obrađene su teme vezane za utjecaj polja dalekovoda, transformatorskih stanica i radio baznih stanica na okoliš, problematika tranzijentne impedancije uzemljivačkih sustava, zaštita antenskih sustava u kontroli zračnog prometa od udara munje. Od

posebnog interesa su bile radnje vezane za realistične, anatomski zasnovane, elektromagnetske modele ljudskog tijela, primjerice problematika izloženosti glave elektrostatskom polju monitora, elektromagnetsko-toplinsko modeliranje ljudskog oka izloženog mikrovalnom zračenju, ili pak analiza zagrijavanja oka uslijed laserskog zračenja.

Prva generacija magistara znanosti svečano je promovirana na FESB-u u srpnju 2005., dok je promocija ostalih generacija obavljena pojedinačno u Velikoj Britaniji. Promociju na FESB-u u srpnju 2005. godine vodili su tadašnji dekan prof. dr. sc. Dinko Begušić, prof. dr. sc. Carlos A. Brebbia, director WIT-a, dr. sc. Tomislav Kilić, doc, tadašnji prodekan, a današnji dekan FESB-a, te promotor prof. dr. sc. Dragan Poljak. Tada su promovirani: Hrvoje Dodig, Saša Kraljević, Silvestar Šesnić i Damir Vučićić. Svečanom događaju glazbeno su doprinijeli klapa „Šufit” i jedan od magistara - Silvestar Šesnić na gitari.

Na temelju znanstvenih doprinosa iznesenih u okviru magistarskih radnji objavljeni su brojni znanstveni radovi u zbornicima radova renomiranih međunarodnih skupova i u prestižnim međunarodnim časopisima.

Preteča današnjih ideja o mobilnosti

Trojica od „britanskih magistara”: Mario Cvetković, Damir Čavka i Silvestar Šesnić su trenutno znanstveni novaci na FESB-u, a Silvestar Šesnić je nedavno na FESB-u obranio i doktorsku disertaciju. Pred obranom doktorske disertacije na WIT-u u Velikoj Britaniji je Hrvoje Dodig.

Može se kazati da je Međunarodni poslijediplomski studij „Elektromagnetska kompatibilnost okoliša” (Environmental Electromagnetic Compatibility) pokrenut kao zajednička inicijativa Wessex Institute of Technology i Fakulteta elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje – Split na neki način, šest godina ranije, bio svojevrsna preteča današnjih ideja o mobilnosti i sve razgranatije ERASMUS sheme za razmjenu studenata i nastavnčkog osoblja na Sveučilištu u Splitu.

Desetljeće duga i nadasve plodna suradnja FESB-a i WIT-a nastavlja se i ubuduće, pa se tako u organizaciji WIT-a i FESB-a sprema održavanje dvaju renomiranih međunarodnih skupova u Splitu. Radi se o čak 34. po redu svjetski poznatoj konferenciji o metodi rubnih elemenata koja se održava još od 1978. godine: 34th International Conference on Boundary Elements and other Mesh Reduction Methods BEM/MRM 2012, i 12. po redu konferenciju o prijenosu topline: HEAT TRANSFER 2012.

Srđan Čapkun: jedan od vodećih svjetskih stručnjaka u području sigurnosti bežičnih mreža

Prof. Dr. Srđan Čapkun je docent na Švicarskom Federalnom Institutu Tehnologije u Zurichu (ETH Zurich) gdje na Odjelu za Računarstvo (Department of Computer Science) vodi grupu za Sigurnost Računalnih Sustava (System Security). Bavi se istraživanjima u području računalne sigurnosti sa naglaskom na mobilne, bežične mreže. Rođen je 1976. godine u Splitu, diplomirao je Elektroniku na Splitskom FESB-u 1998., doktorirao je 2004. na Švicarskom Federalnom Institutu Tehnologije u Lausanne-i. Bio je postdoktoralni istraživač na Sveučilištu Kalifornije u Los Angelesu i Docent na Tehničkom Sveučilištu Danske u Kopenhagenu. Od 2006e je docent (assistant professor) na ETH Zurich u Švicarskoj. Editor je nekoliko časopisa iz područja mobilnih komunikacija kao i član tehničkih komisija vodećih konferencija iz područja sigurnosti i mobilnih komunikacija. Jedan je

od vodećih svjetskih stručnjaka u području sigurnosti bežičnih mreža. 2006. je primio nagradu za elitnog mladog znanstvenika Danske.

Na čemu konkretno radite?

Društvo se sve više automatizira, mreže bežičnih senzora i aktuatora će uskoro dominirati našim životima. Ti će senzori i aktuatori nadzirati i upravljati radom energetskih sustava, prometnih sustava, medicinskih uređaja ali i kućanstava. Mobilni roboti će pomagati ljudima u obavljanju svakodnevnih funkcija kao i pomagati starijim i nemoćnim osobama. Potrebno je takve sustave štititi od zloupotrebe (povrede privatnosti ili sigurnosti ljudi i imovine). Moj laboratorij radi na sigurnosim rješenjima za ove i slične sustave. Projekti kojima se bavimo uključuju, između ostalih, sigurnost mobilnih telefona, sigurno lokaliziranje (pozicioniranje) mobilnih uređaja, bežična komunikacija otporna na ometanje etc.

Primjer rezultata?

Današnji medicinski uređaji koje pacijenti nose ili koji su im ugrađeni (poput pacemakera ili defibrilatora) komuniciraju sa svojom okolinom bežičnim putem i nisu zaštićeni od

napada. Ti se uređaji ne koriste samo za nadgledanje stanja pacijenta već i za terapiju. Ukoliko je napadač u stanju mijenjati nečiju terapiju to može imati ozbiljne posljedice. Upravo radi toga sa industrijskim partnerima radimo na razvoju zaštitnih mehani-

zama za takve uređaje. Nedavno smo razvili mehanizme koji omogućavaju sigurnu i efikasnu zaštitu srčanih stimulatora. O ovom je rezultatu izvjestio i MIT Technology review kao i veliki broj novina i on-line portala. U razgovorima smo sa industrijom i ovi će mehanizmi vrlo vjerojatno postati dijelom sljedećih generacija proizvoda.

Kako vidite perspektive FESB-a?

Bez obzira što na svjetskoj razini nije toliko vidljiv, FESB ima izvrsnih istraživačkih grupa. To su, u pozitivnom smislu, "skrivenne tajne" FESB-a, kojih šira javnost vjerojatno i nije svjesna. Jedan primjer je grupa prof. dr. Maria Čagalja, s kojim i suradjujem, i koji radi istraživanja u području računalne sigurnosti na svjetskoj razini. Splitu je potreban tehnički fakultet poput FESB-a koji služi kao ekspertni i edukacijski centar ove regije. Takav fakultet mora biti izvor znanja i inovacija za postojeća poduzeća kao i svojevrsni inkubator za start-up-ove.

Milan Vojnović: posebna motivacija - pomicanje granica temeljnih znanja

U Splitu sam 1989. godine upisao studij elektrotehnike na FESB-u. Nakon što sam diplomirao i stekao zvanje diplomiranog inženjera elektrotehnike, smjer elektrokommunikacije, 1995. godine, upisao sam poslijediplomski studij elektrotehnike na Sveučilištu u Splitu. U isto vrijeme sam radio i kao asistent u području elektronike i elektromagnetskih sustava te kasnije kao znanstveni novak na projektu Ministarstva znanosti i tehnologije Republike Hrvatske. Magistrirao sam početkom 1998. godine na temu analize algoritama za upravljanje tokova prometa u tzv. ATM komunikacijskim mrežama, koje su bile predmet aktualnog istraživanja krajem devedesetih godina. U 1998. godini sam dobio stipendiju za pohađanje pred-doktorske škole u trajanju od devet mjeseci, u područ-

ju komunikacijskih sustava na Swiss Federal Institute of Technology u Lausanne (EPFL). EPFL je jedan od vodećih instituta u Europi gdje se provode istraživanja i studij na velikom broju temeljnih i primjenjenih područja iz različitih tehnologija na svjetskom nivou. Na osnovu rezulta-

ta pred-doktorske škole, dodijelili su mi EPFL Ph.D. stipendiju. Na doktorskom studiju sam radio u razdoblju od 1999. godine do 2003. godine i to u području analize rada mrežnih komunikacijskih protokola, uključujući analizu rada protokola za prijenos audio i video podataka u Internet mreži te podršku takozvanih diffserv Internet mreža.

Ponosan na školovanje na FESB-u

Vrijedno iskustvo u svom istraživačkom razvoju sam imao priliku steći u Bell Laboratories, u Murray Hill-u, New Jersey, SAD, gdje sam 2001. godine radio kao kao istraživač u periodu od tri mjeseca. U tom su laboratoriju radili mnogi dobitnici Nobel-ovih nagrada, uključujući Claud Shannon-a, slavnog oca

teorije informacija i kriptografije. U 2003. godini sam stekao naslov doktora znanosti na EPFL-u u Švicarskoj iz područja tehničkih znanosti. Početkom 2004. godine sam započeo rad kao post-doc u Microsoft Research Cambridge u Velikoj Britaniji. Nakon dvije godine, dobio sam radno mjesto u svojstvu istraživača u istom laboratoriju u kojem radim do dana danas. Microsoft Research je istraživačka organizacija, dio tvrtke Microsoft koja je danas vodeća svjetska kompanija u proizvodnji softvera i računalnih usluga. Ono što me posebno motivira u mom radu su istraživački problemi na čijem se radu pomiču granice temeljnih znanja, a koji istovremeno imaju potencijal znatnih tehnoloških inovacija. Primjerice, pored znanstvenih publikacija i vrijednih akademskih nagrada i priznanja, re-

zultat mog rada su i šest patenata. Dobitnik sam brojnih nagrada i priznanja, a želio bih naglasiti da su ona rezultat mog rada, ali i uspješne suradnje s različitim kolegama. Tijekom čitave moje karijere održavao sam kontakte s kolegama sa FESB-a. U 2005. godini sam počeo predavati na temu izabranih poglavlja iz računalnih mreža u okviru studija računarstva. Na kraju, želio bih spomenuti da sam izrazio sretan s razvojem moje istraživačke karijere i posebno ponosan činjenicom da sam dio školovanja dobio u Splitu, posebice od strane Sveučilišta u Splitu. Upravo su temeljna znanja stečena u tom dijelu mog školovanja jedan od ključnih razloga zašto danas mogu ravnopravno stajati među kolegama sa prestižnih institucija i sveučilišta u Svijetu.

Ericsson Nikola Tesla i FESB - primjer uspješne suradnje

Ericsson Nikola Tesla svojom liderskom ulogom u hrvatskom gospodarstvu stvara preduvjete za bolji život, veću produktivnost i učinkovitost ljudi. Pri tome aktivno i konkretno promiče društvo znanja te održivi razvoj cijeloga društva.

Već dugi niz godina kompanija ostvaruje uspješnu znanstveno-istraživačku, razvojnu i obrazovnu suradnju s Fakultetom elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu. Kompanija poticanjem obrazovanja te pomaganjem visokoškolskim ustanovama, stvara preduvjete ne samo za svoju budućnost već i hrvatskog društva u cjelini.

Znakovito je da je Ericsson Nikola Tesle, davne 1982. godine, svoje djelovanje u Splitu započeo u prostorima FESB-a. Danas, razvojno-istraživački centar Ericssona Nikole Tesle koji djeluje u Splitu okuplja više od 250 stručnjaka koji aktivno sudjeluju u kreiranju suvremenih telekomunikacijskih trendova u svijetu čime Split postaje prepoznatljiva točka globalnog razvoja ICT -a. Ericsson Nikola Tesla i Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje Sveučilišta u Splitu primjer su uspješnog povezivanja gospodarstva i obrazovnih ustanova čime zajedno pridonose razvoju suvremenog društva znanja kojemu težimo.

FESB - fakultet sa dušom

Profesori na FESB-u su se itekako naslušali epiteta o svojoj stručnosti i predavačkim kvalitetama, ali se pri tome često izostavi jedna osobina koja im itekako pristaje. Naime, profesori na FESB-u su prije svega pristupačni ljudi što za studente predstavlja veliko olakšanje pri svladavanju kolegija. Komunikacija studenata i profesora na mnogim fakultetima počinje i završava unutar predavaonice dok se na FESB-u nastavlja i izvan predavaonice, često i u obližnjem kafiću.

Za FESB se nerijetko može čuti da je fakultet koji „ima dušu“. Tako često možemo sresti stare studente koji su navratili na FESB samo da bi popili kavu i prisjetili se starih dana. Siguran sam da je FESB jedan od rijetkih fakulteta čiji hodnici nisu prazni i kasno noću. Imao sam prilike razgovarati sa studentima koji su nekada studirali na FESB-u. U njihovim riječima sam osjetio veliku ljubav ali i ogroman ponos što su oni sami dio povijesti jednog tako uglednog fakulteta.

Josip Vasilj, dobitnik TOP-Stipendije i Rektorove nagrade

ustroj FESB-a

ZAVOD ZA ELEKTROENERGETIKU

Afrić, Anton: “Osnove elektronike”, 1967., “Teorija prijenosnih sistema”, 1972.

Begušić, Dinko; Rožić, Nikola; Vrdoljak, Marija; Afrić, Winton: “Nove komunikacijske tehnologije: Temeljni koncepti, stanje u svijetu i hrvatskoj, mogućnosti uvođenja” , 1999.

Begušić, Dinko; Ožegović, Julije; Pervan, Maja; Roje, Vesna; Rožić, Nikola; Štambuk, Anuška; Vrdoljak, Marija; Zanchi, Igor: “Rječnik komunikacijske tehnologije (englesko-hrvatski i hrvatsko-engleski) “ , 1996.

Beroš, Slobodan: “Tehnička kibernetika”, 1984., “Automatizacija proizvodnih procesa”, 1986. , “Digitalno upravljanje”, 1994. , “Digitalna instrumentacija”, 1994.,”Optoelektronika”, 1997., Primjena računala u vođenju procesa, 1997., Inteligentna instrumentacija, 1998. “Digitalna instrumentacija II”, 1999.

Beroš, Slobodan; Malešević, Ljubomir; Ožegović, Vedran: “Vođenje procesa”, 1986.

Biličić, Luki: “Teorija prijenosnih sistema, zbirka riješenih zadataka”, 1983., “Teorija prijenosnih sistema (analiza), zbirka riješenih zadataka”, 1978., “Teorija mreža I”, 1996., “Teorija mreža - laboratorijske vježbe”, 1998. , “Teorija mreža I - zbirka zadataka”, 1998. , “Teorija mreža II”, 1998. , “Teorija mreža II - zbirka zadataka”, 1998., “Analiza mreža - zbirka zadataka”, 2007., “Analiza mreža”, 2007.

Gugić, Petar: “Analogna tehnika”, 1971. , “Električni servomotori”, 1987., “Teorija automatskog reguliranja I dio”, 1987.

Ivanišević, Srđan: “Impulsni sklopovi, Laboratorijske vježbe”, 1971., “Impulsni sklopovi I, Zbirka zadataka”, 1973.

Kapov, Milutin: “Elektrotehnički materijali i tehnologije”, 2005.

Mandić, Ivica: “Laboratorijske vježbe iz Automatske regulacije”, 1978. , “Laboratorijske vježbe iz Automatske regulacije II”, 1978. , “Zadaci s repetitorijem iz linearnih dinamičkih sustava”, 1978., “Metoda geometrijskog uvjeta primjena u analizi i sintezi regulacijskih sustava”, 1979. , “Laboratorijske vježbe iz Automatike II”, 1981., “Automatika I”, 1983. , “Laboratorijske vježbe iz Analogne i hibridne tehnike”, 1987. , “Laboratorijske vježbe iz osnova automatizacije”, 1987. “Industrijska robotika”, 1995.

Marasović, Jadranka: “Upute za laboratorijske vježbe iz predmeta Analogna i hibridna tehnika”, 1979., “Kvantitativno i kvalitativno modeliranje i simuliranje”, 2003., “Diskretni kontrolni sustavi”, 1984.

Ožegović, Julije: “Računalne mreže”, 1999., “Digitalna elektronika - upute za laboratorijske vježbe”, 1995.

Poljak, Dragan; Kovač, Nikša; Dorić, Vicko: “Numeričke metode u elektrotehnici”, 2006.

Roje, Vesna: Riješeni problemi iz klasične elektrodinamike - I dio”, 1970., “Antene - I dio”, 1981., “Polja i valovi u elektronici, repetitorij predavanja”, 1995.

Rožić, Nikola: “Informacije i komunikacije - Kodiranje s primjenama”, 1992.

Rožić, Nikola; Vrdoljak, Marija; Begušić, Dinko; Afrić, Winton: “Inteligentni transportni sustavi: Arhitektura sustava, usluge i korisnici, stanje u svijetu i hrvatskoj, razvitak i mogućnosti uvođenja”, 1999.

Rožić, Nikola; Begušić, Dinko: “Analiza i obrada podataka: Upute za laboratorijske vježbe”, 1994.

Slapničar, Petar: “Impulsni sklopovi I”, 1968., “Impulsni sklopovi II”, 1968., “Analiza električnih mreža primjenom računala”, 1978. , “Computer - Aided Non-linear Electrical Networks Analysis”, 1977., “Impulsna i digitalna tehnika”, 1987.

Slapničar, Petar; Gotovac, Sven: “Elektronički sklopovi”, 1982.

Souček, Branko: “Quantum Minds Network”, 1997.

Stipaničev, Darko: “Zadaci iz sinteze regulacijskih sustava”, 1983.

Štula, Maja: “Programiranje korisničkih sučelja na Windows platformama” 2010.

Vrdoljak, Marija: “Tehnologija elektromaterijala:

ZAVOD ZA ELEKTRONIKU

Djelatnost Zavoda za elektroniku obuhvaća znanstveni, nastavni i visokostručni rad iz područja elektronike, računarstva, informacijske i komunikacijske tehnologije te automatike i sustava.

Katedre: Katedra za arhitekturu računala i operacijske sustave, Katedra za automatiku i sustave, Katedra za digitalne sustave i mreže, Katedra za elektromagnetsku kompatibilnost i numeričke metode u elektronici, Katedra za fotonaponske sustave i sunčane ćelije, Katedra za komunikacijske i informacijske sustave, Katedra za komunikacijske tehnologije i obradu signala, Katedra za modeliranje i inteligentne računalne sustave, Katedra za primjenu elektromagnetskih polja, Katedra za radiokomunikacijske sustave i sklopove.

Za praktični dio nastave i znanstvenoistraživački rad Zavod ima 39 nastavnih i istraživačkih laboratorija.

PROJEKTI

- Mikroelektronika i optoelektronika-integrirani podskupovi u radiokomunikacijskim sustavima (ETF-Zagreb) Automatizacija proizvodnih sistema, identifikacija i adaptivno upravljanje tehničkim sistemima (ETF-Zagreb) Istraživanja na području telekomunikacija
- i informatike (PTT-TKC Split)Istraživanje i primjene elektroakustičkih
- pretvarača (ETF-Zagreb)Istraživanja u računarskim znanostima s naglaskom na umjetnoj inteligenciji (ETF-Zagreb)
- Ekspertni sustaviBiomehanika ljudskog hoda, upravljanje i rehabilitacijaInteligentni sustav za prikupljanje i obradu podataka o podmorjuDistribuirano digitalno upravljanje i obrada signala
- Prognoziranje u tehniciElektronika i mikroelektronika (ETF-Zagreb)Mjerenje bioloških veličina novim impedancijskim
- metodama (ETF-Zagreb)Razvoj telekomunikacija (ETF-Zagreb)

Predstojnici Zavoda

1983. – 1984. Petar Gugić, red. prof.
1984. – 1987. Petar Slapničar, red. prof.
1987. – 1991. Igor Zanchi, izv. prof.
1991. – 1993. Vlasta Zanchi, izv. prof.
1993. – 1997. Darko Stipaničev, red. prof.
1997. – 2001. Vlasta Zanchi, red. prof.
2001. – 2004. Ivo Mateljan, izv. prof.
2004. – 2008. Jadranka Marasović, izv. prof.
2008. – 2010. Milutin Kapov, izv. prof.

GLAVNI ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKI PROJEKTI MZT RH

- VoSIM – Vođenje složenog sustava inteligentnim metodama Biomehanika ljudskog hoda upravljanje i rehabilitacija Multimedijske komunikacijske i informacijske tehnologije Zaštita od elektromagnetskog zračenja Sustavi daljinskog nadzora i vođenja
- FeedBack: Utjecaj djelotvornosti sustava na paralelnost
- Energetski tokovi u pasivnim i aktivnim solarnim sustavima
- Digitalna instrumentacija

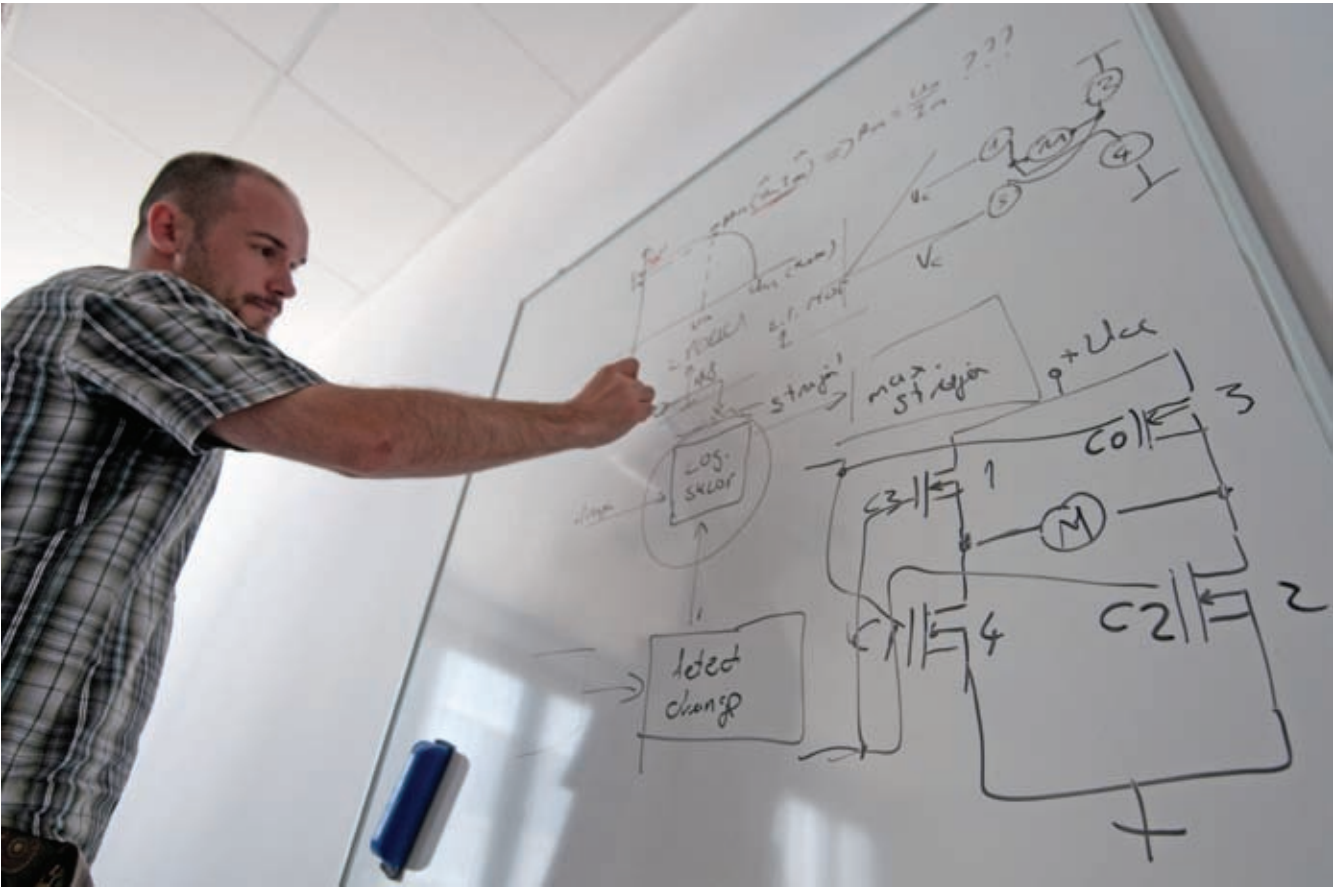
MEĐUNARODNI PROJEKTI MZT RH

- Hrvatsko-slovenski
- Uvođenje novih telematskih uslugaElectromagnetic Compatibility (EMC) in Distributed and Complex Systems (The British Council, MZT RH)
- Modeling of 3D Electromagnetic Scattering Structures Using Finite Element MethodsCEEPUS
- HR-0006

POTICAJNI PROJEKTI ZA MLADE ZNANSTVENIKE

- Modeliranje elektromagnetskih pulseva Nadzor i vođenje udaljenog sustava preko TPC/IP mreža Vizuelno neizrazito prepoznavanje objekta Razvoj sustava temeljenih na prepoznavanju govora i slika
- Digitalna instrumentacija
- Upravljanje podacima u ALICE eksperimentu

- Komponente i sustavi za fotonaponsku pretvorbu sunčeve energije
- MMF - Upravljanje i Nadzor nad Distribuiranim Objektima
- Inteligentni agenti u modeliranju i vođenju kompleksnih sustava (AgMoV)
- Elektromagnetska kompatibilnost u komunikacijskim sustavima
- Utjecaj elektromagnetske interferencije na električnu opremu i ljude
- Propagacijski parametri digitalnih radijskih sustava
- Heterogene bežične i mobilne komunikacijske mreže
- Napredni komunikacijski i informacijski sustavi i usluge
- Biomehanika ljudskog hoda, upravljanje i rehabilitacija
- Mjerenja u području EMC i istraživanja EM utjecaja na zdravlje
- Modeliranje ljudskog tijela i izvora zračenja:okolišni i zdravstveni aspekti
- Napredne heterogene mrežne tehnologije
- ICT sustavi i usluge temeljeni na integraciji informacija
- AgISEco - Agentski orijentirani inteligentni sustavi nadzora i zaštite okoliša
- Biomehanika ljudskih pokreta, upravljanje i rehabilitacija
- Radio-parametri širokopojasnih (UWB) mreža u zatvorenim i otvorenim prostorima
- Propagacijski faktori u planiranju radijskih mreža
- Napredni modeli procjene Sunčevog zračenja i primjena u FN pretvorbi energije

ZAVOD ZA ELEKTROENERGETIKU

Djelatnost Zavoda za elektroenergetiku obuhvaća znanstveni, nastavni i visokostručni rad iz područja elektroenergetike, elektromotornih pogona i industrijske automatizacije uključujući: proizvodnju, prijenos, potrošnju električne energije te njenu primjenu u industriji, transportu i drugim granama gospodarstva.

Katedre: Katedra za električna mjerenja, Katedra za električne mreže i postrojenja, Katedra za električne strojeve i elektromotorne pogone, Katedra za energetske elektroniku i automatizaciju, Katedra za osnove elektrotehnike, Katedra za teorijsku elektrotehniku i inženjersko modeliranje. Za praktični dio nastave i znanstvenoistraživački rad Zavod ima 25 nastavnih i istraživačkih laboratorija.

PROJEKTI

- Metode planiranja razvoja energetike
- Mjeriteljstvo tehničke dijagnostike i pouzdanosti (s ETF-Zagreb)
- Razvoj CAD programa za instalacije visokog napona (s ETF-Zagreb)
- Generatori-studij elektromagnetskih pojava u čeonom prostoru (s ETI-Končar Zagreb)
- Istraživanje elektromagnetskih mehaničkih i toplinskih pojava izmjeničnih strojeva u elektromotornim pogonima (s ETI-Končar Zagreb)
- Regulirani elektromotorni pogoni (s ETI-Končar Zagreb)
- Istraživanje solarnih sistema za posebne namjeneSustav zasnovan na znanju za određivanje
- optimalnih tokova snage u EESRad sinkronog generatora u uvjetima prolaza
- nesimetričnog kvara na mrežiCAD sustav uzemljivača el. postrojenja s utjecajem okruženjaRegulirani elektromotorni pogoni s izmjeničnim strojevimaIstraživanja fizikalnih pojava u

električnim

- strojevima (ETF-Zagreb)Elektroprivredno mjeriteljstvo (ETF-Zagreb) Elektromotorni pogoni za industrijska postrojenja i vuču (ETF-Zagreb)
- Numeričko modeliranje procesa u elektroenergetskom sustavu Estimiranje varijabli parametara električnih strojeva Automatizirani pogoni s izmjeničnim strojevima Metode fuzzy logike za optimiranje hidropotencijala u EES-u Zaštita od groma

POTICAJNI PROJEKT ZA MLADE ZNANSTVENIKE

- Kratkoročna simulacija rada elektroenergetskog sustava
- Numeričko modeliranje procesa u elektroenergetskom sustavu Proračun dozvoljenih strujnih opteretivosti energetskih kabela
- Elektromagnetski utjecaj elektroenergetskih vodova i uzemljenja
- Estimiranje varijabli i parametara električnih strojeva
- Optimiranje planiranja i upravljanja radom hidroenergetskih sustava

Predstojnici Zavoda

1983. – 1986. Marija Ožegović, red. prof.
1987. – 1989. Mislav Majstrovic, doc.
1989. – 1991. Ante Maletic, doc.
1991. – 1993. Mate Kurtovic, red. prof.
1993. – 1995. Martin Jadric, red. prof.
1995. – 1999. Stanko Milun, izv. prof.
1999. – 2001. Branislav Jajac, red. prof.
2001. – 2003. Mate Smajo, doc.
2003. – 2004. Tomislav Kilić, doc.
2004. – 2008. Ranko Goić, doc.
2008. – 2010. Božo Terzić, red. prof

- Razvoj naprednih algoritama za modeliranje elektromagnetskih pojava
- Numeričko modeliranje elektroenergetskog sustava tehnikom konačnih elemenata
- Modeliranje i okolišni aspekti ENF elektromagnetskih polja
- Razvoj i pogon elektroenergetskog sustava s visokim udjelom vjetroelektrana
- Identifikacija parametara sinkronog generatora u pogonu

ZAVOD ZA STROJARSTVO I BRODOGRADNJU

Djelatnost Zavoda za strojarstvo i brodogradnju obuhvaća znanstveni, nastavni i visokostručni rad iz područja strojarstva i brodogradnje uključujući: oblikovanje strojarskih konstrukcija, problematiku strojarske energetike te djelatnosti projektiranja i konstruiranja u brodogradnji.

Katedre: Katedra za brodogradnju, Katedra za dinamiku i vibracije, Katedra za elemente strojeva, Katedra za konstrukcije, Katedra za mehaniku, Katedra za modeliranje i primjenu računala, Katedra za termodinamiku, termotehniku i toplinske strojeve.

Za praktični dio nastave i znanstvenoistraživački rad Zavod za strojarstvo i brodogradnju ima 14 nastavnih i istraživačkih laboratorija.

PROJEKTI

- Racionalno korištenje energije (FSB-Zagreb)Energija vjetra (FSB-Zagreb)Prijenos topline na izmjenjivačkim površinama (-Zagreb)Pomorska tehnologija (Zagreb)Teoretske osnove hidrodinamskog opterećenja (Zagreb) Istraživanje i razvoj sistema organizacije kvalitete strojarskih proizvoda, konstrukcija i postrojenja (Zagreb)
- Ekspertni sustav za korištenje energije vjetraPogonska čvrstoća konstrukcija sa i bez zamornih pukotinaPrijenos topline pri ključanju na vibrirajućim površinamaOptimizacija brodskog prostoraNelinearna naprezanja tankostijenih konstrukcija (FSB-Zagreb)Ekspertni pomorski sistem (FSB-Zagreb)Vodikov energetski sustav za priobalno područje (FSB-Zagreb)Mogućnosti i metode reduciranja potrebnog volumena deponiranja otpada (FGZ-Split)

Predstojnici Zavoda

1983. – 1989. Petar Grisogono, red. prof.
1989. – 1993. Špiro Matošin, izv. prof.
1993. – 1995. Radoslav Pavazza, doc.
1995. – 1996. Damir Jelaska, red. prof.
1996. – 2000. Željko Domazet, red. prof.
2000. – 2004. Željko Lozina, red. prof.
2004. – 2005. Damir Jelaska, red. prof.
2005. – 2008. Damir Vučina, red. prof.
2008. – 2010. Frane Vlak, doc.

sustav, mehaničke operacije i tehnološki procesi Razvoj suradničkog ekspertnog sustava CRO-EOL 2 Čvrstoća i trajnost elemenata termoenergetskih postrojenja Prijenos topline isparivanjem s vibrirane površine

POTICAJNI PROJEKT ZA MLADE ZNANSTVENIKE

- Umorna čvrstoća zavarenih aluminijskih spojeva i korozija

MAKROPROJEKT HRVATSKA BRODOGRADNJA 2000

- Eksperimentalna analiza zamora konstrukcijaBrzi brod – Glisirajuće krilo
- Napredne numeričke metode i

- informacijske tehnologije u preradi aluminija
- Bitno smanjenje visine dimnjaka solarnih dimnjačnih elektrana
- Istraživanje mogućnosti razvitka plovila novih formi u hrvatskoj brodogradnji
- Analiza kavitacijskog turbulentnog toka oko profila
- Pogonska čvrstoća konstrukcija i strojeva
- Čvrstoća i trajnost elemenata strojeva i konstrukcija
- Savijanje tankostijenih štapova s distorzijom poprečnog presjeka
- Pogonska čvrstoća materijala i konstrukcija
- Inverzni postupci i napredni algoritmi u dinamici konstrukcija i strojeva
- Deplanacija i distorzija tankostjenih presjeka
- Inteligentni i evolucijski algoritmi optimizacije materijala i konstrukcija
- Pasivne gorivne čelije s opskrbom kisikom iz zraka putem prirodne konvekcije
- Novi vidik optimizacije korišćenja sunčeve energije u SC elektranama
- Razvoj metoda proračuna vijeka trajanja konstrukcijskih komponenti

laboratorijske vježbe”, 1973.

Zanchi, Vlasta: “Upute za laboratorijske vježbe iz visokofrekventnih mjerenja”, 1964. , “Mjerenja, regulacija i automatizacija”, 1967., “Regulacijska tehnika”, 1971., “Diskretni kontrolni sustavi - I dio”, 1981., “Optimizacija”, 1983. , “Automatika - I dio”, 1990. , “Analiza kretanja elektrona u akceleratorskoj cijevi”, 1966. , “Simulacija”, 1996. ,

Zanchi, Vlasta; Cević, Mojmil; Cević, Mirjana: “Programska podrška linearnoj teoriji automatske regulacije”, 1990.

Zanchi, Vlasta; Raguž, Anita: “Matlab podrška u analizi regulacijskih sustava”, 1997.

Zulim, Ivan: “Elektronički sklopovi - zbirka zadataka”, 1988. , “Elektronički elementi - zbirka zadataka”, 1986.

Zulim, Ivan, Biljanović, Petar: “Elektronički sklopovi - zbirka zadataka”, 1994.

Zulim, Ivan, Gotovac, Sven: “Osnovni poluvodički elektronički elementi”, 1998.

ZAVOD ZA

Čišić, Miloško: “Osnove elektrotehnike II”, 1968., “Osnove elektrotehnike I”, 1968.

Jadrić, Martin; Frančić, Božidar: “Dinamika električnih strojeva”, 1997.

Jajac, Branislav: “Teorijske osnove elektrotehnike”, sv. III, 2006., “Teorijske osnove elektrotehnike”, sv. II, 2002., “Teorijske osnove elektrotehnike”, sv. I, 1998.

Kilić, Tomislav: “Električna mjerenja – upute za laboratorijske vježbe”, 2003.

Kurtović, Mate: “Sinroni strojevi: zbirka zadataka”, 1971.

Majstrovic, Mislav: “Program korištenja energije vjetra”, 1998., “Upute za laboratorijske vježbe”, 1976.

Maletic, Ante: “Osnove elektrotehnike”, 1993.. “Asinkroni strojevi: Skripta za studente VI stupnja elektrotehnike”, 1992., “Osnove elektrotehnike za studente strojarstva”, 1987., “Ispitivanje električnih strojeva: Laboratorijske vježbe”, 1980.

Malešević, Ljubomir: “Zbirka zadataka iz Osnova elektrotehnike I i II”, 1989.

Malešević, Ljubomir; Čović, Mirko: “Upute za laboratorijske vježbe iz Osnova elektrotehnike I i II”, 1983.

Ožegović, Marija; Ožegović, Karlo: “Električne energetske mreže IV”, 1999.. “Električne energetske mreže III”, 1997., “Električne energetske mreže II”, 1997., “Električne energetske mreže I”, 1996., “Električne mreže III”, 1982., “Električne mreže II”, 1980. “Električne mreže I”, 1977.

Sarajčev, Ivan; Majstrovic, Mislav; Medić, Ivan: “Advance Computational Method in Heat Transfer”, 2000.

Vujević, Slavko: “Upute za laboratorijske vježbe iz predmeta elektrotehnika - studij strojarstva”, 1999.

Vujević, Slavko; Lucić, Rino: “Upute za laboratorijske vježbe iz osnova elektrostrojarstva”, 1988.

Vujević, Slavko; Kurtović, Mate: “Numerički postupci proračuna uzemljivača visokonaponskih postrojenja i numerički postupci proračuna električnog sastava tla”, 1993.

ZAVOD ZA STROJARSTVO I BRODOGRADNJU

Blagojević, Branko; Ban, Dario: “Visio”, 2008.

Domazet, Željko; Mandić, Ivica; Stipanić, Darko: “The Priority Manipulator’s Configurations in Shipyards and its Preliminary Design”, 1987.

Grisogono, Petar: “Transport u industriji”, 1997., “Industrijske peći i primjena goriva”, 1994.

Jakšić, Rajna: “Tehničko crtanje”, 1988., “Elementi strojeva: Zupčanici”, 1983.

Jelaska, Damir: “Elementi strojeva - I dio”, 2007., “Cilindrični zupčanici – uputstvo za proračun”, 2003., “Uputstvo za proračun elastičnog vijčanog spoja”, 1995., “Radijalni klizni ležaj (proračun) ”, 1994. , “Tarna spojka (uputstvo za proračun) ”, 1992. “Uputstvo za proračun remenskih prijenosa”, 1989. “Uputstvo za proračun puž-

ustroj FESB-a

nih prijenosa", 1988. "Uputstvo za proračun cilindričnih zupčanika s kosim zubima", 1988.

Jelaska, Damir; Piršić, Tonči: "Vratilo (uputstvo za proračun) ", 1993.

Krstulović, Ante; Jerčić, Ivo: "Zbirka zadataka iz Elemenata strojeva", 1981.

Lozina, Željani: "Dinamika", 2005. "Uvod u programiranje", 2005., "Kinematika", 2003.

"Cilindrični zupčanici s kosim zubima", 1999. , "Uvod u metodu konačnih elemenata", 1997. , "Mehanika", 1997. , "Rubni elementi", 1994. , "FEM FESB Split", 1992.

Lozina, Željani; Vučina, Damir: "Tečaj iz primjene metode konačnih elemenata", 1990. , "Teorija mehanizama", 1995.

Magazinović, Gojko: "Programski jezik FORTRAN 90 – podloge za laboratorijske vježbe", 2003. , "Programski jezik C – podloge za laboratorijske vježbe", 2003.

Matoković, Ado; Plazibat, Bože: "Mehanika I", "Nauka o čvrstoći I", 1991. , "Tehnička mehanika", 1991. , "Mehanika II", 1990.

Milas, Zoran: "Kavitacijske značajke pumpe", 1988. , "Mjerenje viskoziteta fluida Ostwaldovim viskozimetrom i metodom padajuće kuglice", 1987. , "Teorija sličnosti", 1987. , "Energetske značajke pumpe", 1987. , "Analiza granica područja ispitivanja pumpi na ispitnom stolu laboratorija", 1986. , "Hidrodinamičko podmazivanje radijalnog kratkog ležaja", 1986. , "Laminarno strujanje u ravnoj cijevi kružnog presjeka", 1986. , "Mjerenje pada tlaka u poroznom sloju", 1989. , "Raspodjela tlaka između diskova kola pumpe i kućišta - aksijalno i radijalno opterećenje kola pumpe", 1989

Ninić, Neven: "Uvod u termodinamiku i njene tehničke primjene", 2007. , "Elementi prijenosa topline i tvari", 2002.

Pavazza, Radoslav: "Tehnička mehanika - statika", 2007. , "Savijanje i uvijanje štapova otvorenog tankostjenog presjeka", 2000. "Riješeni primjeri ravninske teorije elastičnosti", 1998. , "Tankostijeni štapovi", 1996. , "Savijanje i uvijanje štapova otvorenog tankostjenog presjeka na elastičnoj podlozi", 1994. , "Uvod u teoriju tankostjenih štapova", 1977.

Pilić-Rabadan, Ljiljana: "Vodne turbine i pumpe, vjetroturbine", 1999. , "Mehanika fluida (I dio) ", 1989. , "Mehanika fluida (II dio) ", 1988. , "Hidroenergetska postrojenja", 1988. , "Hidraulički strojevi", 1983. , "Pumpna i ventilacijska postrojenja", 1978. , "Hidromehanika II", 1978. , "Hidromehanika I", 1977.

Pilić-Rabadan, Ljiljana; Stipaničev, Darko; Milas, Zoran: "Hidroenergetska i aeroenergetska postrojenja", 1996.

Piršić, Tonči: "Transport u industriji", 2005. , "Kotrljajući ležaji", 2005. , "AutoCAD u strojarstvu", 2008. , "Tehničko crtanje", 2010.

Vučina, Damir: "Metode inženjerske numeričke optimizacije", 2005. , "Primjena računala u inženjerskoj analizi", 2007.

Žitko, Vinko: "Izabrane tablice za predmet Nauka o toplini I", 1974. , "Zadaci iz nauke o toplini", 1974.

ZAVOD ZA STROJARSKU TEHNOLOGIJU

Anzulović, Boris: "Buka i zaštita od buke", 1978. , "Predavanja o ispitivanju zavarenih konstrukcija bez razaranja", 1979. , "Zavarivanje i srodni postupci" (2. izdanje), 1990. , "Materijali I", 1990.

Anzulović, Boris; Duplančić, Igor; Jurić, Ljubomir; Krnić, Nikša; Živković, Dražen; Majce, Vojko; Mišina, Nedjeljko: "Praktikum za vježbe iz predmeta Materijali I", 1991.

Bilić, Boženko: "Teorija i tehnika mjerenja", 2007.

Deželić, Romeo: "Nauka o metalima", 1970. , "Metali u strojogradnji", 1975. , "Metali", 1985. , "Metali II", 1987.

Dulčić, Želimir; Pavić, Ivan; Rovani, Mario; Veža, Ivica: "Proizvodni menadžment", 1996.

Duplančić, Igor: "Obrada deformiranjem", 1992. , "Obrada deformiranjem", 2007.

Kordić, Zdenko; Vučak, Štefan: "Sučeljeno elektro-

ZAVOD ZA STROJARSKU TEHNOLOGIJU

Djelatnost Zavoda za strojarsku tehnologiju obuhvaća nastavni, znanstveni i stručni rad iz područja strojarske tehnologije uključujući: ispitivanja materijala, tehnologije obrade, projektiranje proizvodnih procesa te organizaciju proizvodnje.

Katedre: Katedra za industrijsko inženjerstvo, Katedra za materijale i Katedra za tehnologije.

Za praktični dio nastave i znanstvenoistraživački rad Zavod za strojarsku tehnologiju ima 14 nastavnih i istraživačkih laboratorija.

PROJEKTI

■ Istraživanje i razvoj metalnih materijala (FSB-Zagreb)Optimiranje procesa hladnog valjanja Al traka (FSB-Zagreb) Optimiranje procesa izrade profila od srednje i teško deformabilnih slitina aluminijske legure (Zagreb)Razvoj ekspertnog

Predstojnici Zavoda

1983. – 1985. Boris Anzulović, doc. 1985. – 1986. Romeo Deželić, red. prof. 1986. – 1989. Igor Duplančić, doc. 1989. – 1991. Ljubomir Jurić, pred. 1991. – 1994. Ivica Veža, izv. prof. 1994. – 1998. Boris Anzulović, izv. prof. 1998. – 2000. Ivica Veža, red. prof. 2000. – 2004. Dražen Bajić, doc. 2004. – 2006. Ivica Veža, red. prof. 2006. – 2008. Nikša Krnić, izv. prof. 2008. – 2010. Dražen Živković, red. prof.

sistema za projektiranje tehnoloških postupaka u metaloprerađivačkoj industriji (Zagreb)Istraživanje i razvoj elemenata i programske podrške za fleksibilne proizvodne sisteme (Zagreb) ■ Modeliranje, simuliranje i optimiranje procesa deformiranjaAnaliza utjecaja sastava i postupaka na ponašanje novijih čelikaIntegracija procesa konstruiranja i proizvodnjeOptimiranje integrirane proizvodnje tvorevina (FSB-Zagreb)

GLAVNI ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKI PROJEKTI MZT RH

■ Visokokvalitetne Al-konstrukcije pod pogonskim opterećenjem Razvoj inovacijskih proizvodnih sustava

MEĐUNARODNI PROJEKTI MZT RH

■ Hrvatsko-slovenski

■ Visokokvalitetne Al-konstrukcije pod pogonskim opterećenjem

POTICAJNI PROJEKTI ZA MLADE ZNANSTVENIKE

■ Određivanje zaostalih naprezanja zavarivanjem Optimiranje parametara obrade kod superfinalizacije ■ Analiza i modeliranje umreženih poduzeća ■ Zavarivanje titana i njegovih legura u brodogradnji i pomorskoj tehnici ■ Unapređenje svojstava i postupaka prerade aluminijskih legura ■ Tehnološko-organizacijsko optimiranje kompetencijske stanice ■ Istraživanje visokobrzinske obrade materijala Elektrokemijski procesi na granici faza i fizikalna svojstva površina-ELGRAFAIII

ODSJEK OPĆIH PREDMETA

Djelatnost Odsjeka općih predmeta obuhvaća nastavu općih sadržaja studijskih programa. Ustrojen temeljem Statuta donesenog 1994. godine, Odsjek općih predmeta slijednik je jedinice Opći programski sadržaji.

PROJEKTI

■ Mikroelektronika i optoelektronika - tumačenje i upotreba engleskih elektroničkih pojmova na hrvatskom književnom jeziku (ETF-Zagreb)

Voditelji Odsjeka općih predmeta

1983. – 1984. Marija Pervan, pred. 1984. – 1989. Mara Pilgović, pred. 1989. – 1995. Anuška Štambuk, pred. 1995. – 1999. Ljuba Dabo-Denegri, pred. 1999. – 2003. Anuška Štambuk, doc. 2003. – 2005. Ljuba Dabo-Denegri, v. pred. 2006. – 2007. Danijela Matić, pred.

■ Elektronika i mikroelektronika - tumačenje i upotreba engleskih elektroničkih pojmova na hrvatskom književnom jeziku (ETF-Zagreb)Jezični dodiri u neposrednom i posrednom posuđivanju (FF-Zagreb)

GLAVNI ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKI PROJEKT MZT RH

■ Hrvatski u dodiru s europskim jezicima (FF-Zagreb) ■ Proizvodnja i percepcija govora (FF-Zagreb)

ustroj FESB-a

ZAVOD ZA MATEMATIKU I FIZIKU

Djelatnost Zavoda za matematiku i fiziku obuhvaća znanstveni, nastavni i stručni rad iz područja matematike i fizike. Temeljna zadaća Zavoda ustrojavanje je i održavanje nastave matematike i fizike za sve obrazovne programe na Fakultetu.

Katedre: Katedra za matematiku, a 2007. godine i Katedra za fiziku.

Za praktični dio nastave i znanstvenoistraživački rad Zavod ima 7 nastavnih i istraživačkih laboratorija.

- PROJEKTI**
- Razvoj uređaja za X-spektrometrijuIstraživanje solarnih sistemaMaterijali i sistemi za konverziju sunčeve energije u termičkuPrimjena spektrometrije kvantnih procesa (ETF-Zagreb)Istraživanja u mikroskopskoj teoriji kvantnih fluida (PMF-Split)Numeričke metode linearne algebre (PMF-Zagreb)
 - Prebrojavanje monotonih funkcija dvovaljane logikeKvantni procesi inicirani submevskim snopom česticaMaterijali i sustavi za pretvorbu sunčeve energije Compact Muon Solenoid (CERN Ženeva)Teorija vjerojatnosti i matematička statistika (PMF-Zagreb)Numeričke metode linearne algebre (PMF-Zagreb)

- GLAVNI ZNANSTVENOISTRAŽIVAČKI PROJEKTI MZT RH**
- Energetski tokovi u pasivnim i aktivnim solarnim sustavimaCompact Muon solenoid (CERN-Ženeva)Nume-ričke metode linearne algebre (PMF-Zagreb)
 - Nejednakosti u numeričkoj analizi i teoriji vjerojatnosti
 - Točni i brzi matrični algoritmi i primjene
 - Varijacioni račun i obrada signala
 - Elektromagnetski kalorimetar cms detektora i fizika Higgs bozona
 - Točni i brzi matrični algoritmi i primjene
 - Potraga za Higgsovim bozonom i novom fizi-kom detektorom CMS

Predstojnici Zavoda
1983. – 1991. Ante Vuković, izv. prof.
1991. – 1995. Jadranka Vuletin, izv. prof.
1995. – 1999. Ante Vuković, izv. prof.
1999. – 2002. Ivan Slapničar, izv. prof.
2002. – 2004. Ivica Puljak, doc.
2004. – 2005. Saša Krešić-Jurić, doc.
2005. – 2010. Nikola Godinović, doc.

- otporno zavarivanje”, 1997.
- Mišina, Nedjeljko:** “Prilog istraživanju potrebe to-
plinske obrade zavarenih spojeva mikrolegiranih čelika”,
1983.
- Nonveiller, Fedor:** “Metalurgija”, 1971.
- Pavić, Ivan; Veža Ivica:** “Strategija razvitka industri-
je Splitsko-dalmatinske županije”, 1997.
- Veža, Ivica:** “Projektiranje proizvodnih proce-
sa”,1994., “Priprema rada”, 1995.
- Veža, Ivica; Rovan, Mario:** “Proizvodni sustavi”, 1995.
- Živković, Dražen:** “Lijevanje metala”, 2007.

- ZAVOD ZA MATEMATIKU I FIZIKU**
- Červar, Branko; Jadrijević, Borka:** “Matematika 2”,
Sveučilište u Splitu, 2006.
- Grbac, Mirjana; Radja-Ljubić, Lovorka:** “Zadaci iz
Fizike - Mehanika i hidromehanika" (2. izdanje), 1991.
- Kulišić, Petar; Vuletin, Jadranka:** “Thermal Energy
Storage Using Saturated Solutions”, 1983.
- Kulišić, Petar; Vuletin, Jadranka; Zulim, Ivan:**
“Sunčane ćelije”, 1994.
- Lugić, Dževad:** “Matematika II - Metodički riješeni
zadaci, kratki pregled definicija i teorema" (2. izdanje),
1999.
- Radja-Ljubić, Lovorka; Grbac, Mirjana:** “Zadaci iz
Fizike - Elektricitet i magnetizam (3. izdanje) ", 1987.
- Radja-Ljubić, Lovorka; Vuletin, Jadranka; Tудо-
rić-Ghemo, Josip; Botrić, Srećko:** “Praktikum iz Opće
fizike I dio”, (5. izdanje), 1990.
- Slapničar, Ivan:** “Matematika 1”, 2002.
- Slapničar, Ivan; Barić, Josipa; Ninčević, Marina:**
“Matematika 1 – zbirka zadataka”, 2010.
- Tudorić-Ghemo, Josip:** “Osnovni pojmovi kvantne
i statističke mehanike”, 1969. ,”Praktikum iz uvoda u
atomsku i nuklearnu fiziku”, 1969., “Predavanja iz Fizike
I, I dio, Matematički pojmovi”, 1975.
- Vuković, Ante:** “Zbirka zadataka iz Više analize I”,
1961. , “Zbirka zadataka iz Više analize II”, 1962. ,”Uvod
u algebru matematičke logike”, 1999.
- Vuletin, Jadranka:** “Zadaci iz Fizike (Toplina, Elektro-
magnetski valovi, Atomi) “, 1973., “Zadaci iz fizike IV”, (2.
izdanje), 1975. , “Zadaci iz Fizike (Titraji i valovi, Toplina,
Atomi)”, (5. izdanje), 1992., “Predavanje iz Fizike (Jezgra
atoma) “, (4. izdanje), 1993., “Predavanje iz Fizike III”, (4.
prerađeno izdanje), 1996.
- Vuletin, Jadranka; Botrić, Srećko:** “Zadaci iz fizike
III”, 1993.
- Vuletin, Jadranka; Radja, Lovorka; Beroš, Slobodan;
Botrić, Srećko; Marković, Dinko:** “Praktikum iz
Fizike III”, 1974.
- Vuletin, Jadranka; Radja-Ljubić, Lovorka; Botrić,
Srećko; Grbac, Mirjana; Perhat, Vesna:** “Praktikum
iz Fizike III”, (4. prerađeno izdanje), 1992.
- Vuletin, Jadranka; Radja-Ljubić, Lovorka; Botrić,
Srećko; Beroš, Slobodan; Perhat, Vesna; Marković,
Dinko:** “Praktikum iz Fizike III”, (2. prerađeno izdanje),
1978.
- Vuletin, Jadranka; Radja-Ljubić, Lovorka; Grbac,
Mirjana; Tudorić-Ghemo, Josip;**
- Botrić, Srećko:** “Praktikum iz opće Fizike II dio”, (6.
prerađeno izdanje), 1988.

- ODSJEK OPĆIH PREDMETA**
- Pervan, Maja:** “English for Students of Chemistry”,
(2. izdanje), 1983.,”English for Students of Electrical
Engineering”, (2. izdanje), 1983.
- Štambuk, Anuška:** “English in Electrical Engineering
II”, 1992., “English in electrical engineering and com-
puting”, 2002., “English in electrical engineering and
computing – Teacher’s handbook”, 2002.
- Štambuk, Anuška; Pervan, Maja; Pilковиć, Mara;
Roje, Vesna; Slapničar; Petar; Zanchi, Igor; Zanchi,
Vlasta; Vrdoljak, Maja; Rožić, Nikola; Ugrinović,
Kosta; Ožegović, Julije:** “Englesko-hrvatski i hrvat-
sko-engleski rječnik elektronike”, 1991.

sićanje na studentske dane

JEDAN SPORTSKI DOGAĐAJ OD PRIJE 36 GODINA UŠA JE U POVJEST SPLISKOG FAKULTETA ELEKTROTEHNIKE, STROJARSTVA I BRODOGRADNJE

Zamislite: FESB je ima žensku košarkašku ekipu!

Piše:
MILORAD BIBIĆ MOSOR

Znalo se di se u vrime studiranja pila prva jutarnja kava: u kafiću Bobisa u ondašnjoj ulici Prvoboraca, odma uz butigu urara Paića, pedesetak koraka od Biskupove palače di je bija moj Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje. Toga jutra bija je malo posebniji dan, toga osmoga marta 1974. godine slavija se Dan žena. Sićan se, bila je u kafiću samo jedna naša studentica, Nada Krželj, ali zato je bilo puno muških. Najglasniji i najzabavniji je, ka i uvijek, bija Željko Smajić, u to vrime predsjednik Kulturne komisije FESB-a. Onda je na vrata uša Ivo Mateljan, tadašnji predsjednik FOSS-a, šta oće reć Fakultetskog odbora Saveza studenata. Zovnija je Smajića, a onda san vidija kako mi obojica čine mot da izađen vanka. Mateljan mi je stavija ruku na rame i reka:

- Mosore, evo ti Smajić ima ništo reć!

Željko je skočija:

- Neman mu ja ništa reć, ti mu imaš reć, a meni si reka da buđen uz tebe dok mu to budeš dogovoriš.

Nasmija san i reka in obojici:

- Ajde, dogovorite se ko mi to ima ništo reć!

Prešidente Mateljan mi je onda konačno reka:

- Za misec i po dana je Elektrijska u Solarisu, ja san prijavija žensku košarkašku ekipu FESB-a, ajde nađi deset studentica, sastavi ekipu, nije važno ako izgubite sve utakmice...

Di ste se ranije opili!?

Znan da san skočija ka oparen i zavika:

- Jesi li Ivo popizdija!? Odakle ti ideja na FESB može imat žensku košarkašku ekipu. Ma, nema šanse da ću ja to učinit...

Odozdala, od Biskupove palače je prema Bobisovom kafiću korača naš profesor matematike Ante Vuković, reka san našen dragon Vuku:

- Profesore, Mateljan i Smajić oće da nađen deset naših studentica, da sastavin košarkašku ekipu i da in buđen trener!

Pametni čovik Vuk je vrtija glavon uz komentar:

- Mosore, di ste se ranije opili!? Da ženska košarkaška ekipa FESB-a... To samo pijanon čoviku more past na pamet...

Marija Udovičić je uvalila balun i – krenila prema svon košu! Svi smo skočili i zavikali: “Marija, ne tamo, ajde prema njihovon košu!” Toga trenutka cila publika je počela varit o smija, kad se to čulo i vidilo na okolnin terenima, sve sporatašice i sportaši došli su gledat to svjetsko košarkaško čudo iz Splita...

Ženska košarkaška ekipa predvođena trenerom Miloradom Bibićem Mosorom, Elektrijska, Solaris, 1974.

Prolazili su dani, Mateljan nije više spominja tu svoju ideju, a onda me je, jedno misec dana prije Elektrijske uvalitja ispid “petjanstice”, najveće predavaonice na FE-SB-u i reka:

- Slušaj, aj učini ono. Jutros san potvrdija da će naš fakultet imat i žensku košarkašku ekipu na Elektrijski...

Odma iza Mateljana došli su mi Željko Smajić, Jadranko Prohić Jazo, Stipe Fuštar, Ante Banovac, Dragan Ja-

kus... Svi su mi ponovili isto:

- Aj, učini to, biće dobre zajebancije!

Deset veličanstvenih

To “biće dobre zajebancije” je presudilo: odlučija san učinit žensku košarkašku ekipu FE-SB-a. Odma san se ispid svih njih zapita naglas:

- A ko će naš deset ženskih šta znaju uvalit košarkaški balun?

Isti dan san dozna da je ko-

šarku u srednjoj školi malo igrala Silvana Kesić. Jedina ona od svih studentica. Drugi kriterij je bija koja studentica je visoka baren 170 centimetri. Iša san od predavaonice do predavaonice, zapisiva: Marija Udovičić, Lena Mateljan, Ruža Matić, Sandra Šormaz... Zavarile su od smija kad san in reka za tu suludu ideju. Onda san napisa veliki plakat, pozva sve zainteresirane studentice da mi se jave. I javile su se Jadranka Sumina, Marija Vuković, Gordana Čaćija, Snežana Perković, Plenkovića... Veličanstvenih deset. Dosta za učinit prvi trening!

Ti prvi trening, u školskoj dvorani moje Gimnazije Vladimir Nazor je bija – čudo nevideno! Moj dragi gimnazijski profesor Dušan Đorđević je cenija od smija. Nijedna od naših košarkašica nije se mogla dobacit do koša, nijedna nije znala ni jedno košarkaško pravilo. A za čipon misec dana je Elektrijska... Šta se događalo na ostalin treninzima u ti misec dana, bolje je da ne govorin. FOSS in je kupija mornarske majice umisto dresove, pari mi se da su na prsi zalipile i niku reklamu, biće FOSS na račun toga dobija koji dinar...

Silazna putanja

Otišli smo na Elektrijski, doša je dan prve utakmice

protiv Elektrotehničkog fakulteta iz Beograda. Njihove košarkašice su se zagrijavale ka prava ekipa, ja san reka našin igračicama da se dodaju, da ne pucaju na koš, da se slučajno ne bi vidilo da se samo Silvana Kesić i Lena Mateljan mogu svaki put dobacit do koša. Sve studentice i studenti splitskoga FESB-a, koji su sudjelovali na Elektrijski, došli su bodrit svoje košarkašice. Pantin da san odredi tu prvu povjesnu petorku: bekovi – Silvana Kesić i Lena Mateljan, krilo – Sandra Šormaz, post – Ruža Matić, centar – Marija Udovičić!

Sudac je podbacija balun, Marija ga je uvalila i – krenila prema svon košu! Svi smo skočili i zavikali: “Marija, ne tamo, ajde prema njihovon košu!” Toga trenutka cila publika je počela varit o smija, kad se to čulo i vidilo na okolnin terenima, sve sporatašice i sportaši došli su gledat do svjetsko košarkaško čudo iz Splita. Naše igračice nisu ni dolazile u priliku pucat na koš, suci su in stalno oduzimali balune zbog koraka, duplih, krivog vođenja... Učas je bila 20:0 za protivnice, na poluvrjeme se otišlo, pari mi se s 32:0 za beogradske studentice...

Doša san do suca, zva se Zoran Ninkov, reka san mu:

- Daj, sudi niku silaznu putanju i priznaj nan koš!

Ako niste znali, silazna pu-

tanja i priznavanje koša sudi se kad igrač obrane igra na balun koji je protivnik uputija na koš i balun pada prema košu. U jednon trenutku, kod rezultata 44:0 za protivnice, Silvana Kesić je pukla jedan balun, on je iša daleko, daleko od koša... Beogradska studentica ga je uvalila, čuja se svirak suca Ninkova: čovik je varija od smija i prizna koš! Iako bi balun koji je Silvana pucala prije pogodijs tvrdavu na Šubićevcu nego koš. U ton trenutku nasta je urnebes. Rodoljub Najev Čenga, najbolji igrač maloga baluna na faksu, uletija je u teren, za njin svi ostali studenti splitskog FESB-a. Digli su na ramena strijelca toga prvoga povijesnog koša ženske ekipe FESB-a Silvanu Kesić, Ivo Mateljan je uletija na teren s trubon, počea je trubit niku koračnicu, nije bilo šanse da će se utakmica nastavit... I koga je više bilo briga za utakmicu i košarku: bilo je važno samo to da su košarkašice splitskoga FESB-a postigle svoj prvi povjesni koš!

Jasno, fesbovke su izgubile sve utakmice, a prvu pobjedu su postigle dogodine, protiv Nišlijki, na Elektrijski u Poreču 1975. godine. Kad je naš dekan Anton Afrić u čast prve pobjede otvorija bocu šampanje.

Zamislite, splitski FESB je davne 1974. godine ima svoju žensku košarkašku ekipu!

Iskustvo FESB-a za čitav život

Alumni Udruga bivših studenata Fakulteta Elektrotehnike, Strojарstva i Brodogradnje Sveučilišta u Splitu okuplja diplomirane studente i prijatelje

FESB-a. Alumni kultura njeguje se i promovira na svjetskim sveučilištima već za vrijeme studiranja kad se u studentima razvija osjećaj pripadnosti

matičnom fakultetu, no alumni udruge u Hrvatskoj još uvijek hvataju korak s ovima u svijetu. Oni koji to rade još uvijek svoje aktivnosti temelje na en-

tuzijazmu pojedinaca, a ne na sustavnom radu ustanova. Povodom 50-og rođendana FESB-a, razgovarali smo s nekoliko članova Alumni FESB-a.

Inženjerski način razmišljanja - najvrednije sa FESB-a

PIŠE:
ADRIAN JEŽINA*

Još od djetinjstva zanimalo me sve što je vezano uz elektroniku pa se Fakultet elektrotehnike, strojarstva i brodogradnje nakon završenog MIOC-a pokazao kao posve logičan odabir. Prilikom upisa na fakultet bilo je tri puta više prijavljenih nego što je bilo slobodnih mjesta, pa sam se morao pripremati, pogotovo s obzirom da u srednjoj školi nisam baš imao prosjek 5.0. U stvarnosti sam studirao vrlo dugo budući da sam se paralelno sa studijem profesionalno bavio vaterpolom u klubu “Jadran”, pa mi se u praksi događalo da sam i po više od pola godine odsutan s fakulteta - a to svakako nije bilo lako nadoknaditi svakoga puta. FESB je odličan fakultet koji studentima pruža širok pregled struke, iako mu je u moje vrijeme, možda, nedostajalo to što

nije držao korak sa samom strukom koja se nevjerojatno brzo razvija. No, studenti mogu mnogo toga naučiti, usavršiti svoje radne navike, ali potrebni su velika upornost i trud da bi se studij uspješno dovršio. Ono što je, na kraju, najvažnije jest da studenti stječu način razmišljanja inženjera koji je možda i mnogo konkretniji i kvalitetniji u odnosu na neke druge struke. Kontakt sam održao uglavnom s prijateljima s kojima sam se družio u to vrijeme, a ostalima tek donekle, pa je ova Udruga odličan projekt. Mene je moj profesionalni put (i put do predsjednika uprave B.neta Hrvatska) odveo u Zagreb, a donekle i u drugu profesiju budući da se danas ponajviše bavim menadžmentom, ali baš mi je to iskustvo s FESB-a dalo čvrste temelje za daljnju menadžersku karijeru. Vjerujem da FESB tako svima dalje jednu kvalitetnu bazu za daljnji profesionalni život, ali uvijek valja imati na umu da se svijet (ne samo tehnologije) toliko brzo kreće naprijed da se nikako nije dovoljno zadovoljiti tek tim znanjem, već ga je potrebno kontinuirano nadograđivati tijekom života i profesionalne karijere. ***predsjednik Uprave B.neta.**

Iskoristite vrijeme i mogućnosti koje vam pruža fakultet!

PIŠE:
DINKO MANCE*

Elektrotehniku na FESB-u sam upisao jer me zanimalo inženjersko zvanje, a već u toj 1976. godini se smatralo da FESB pruža odlične preduvjete tako da je opredjeljenje za studij bilo relativno jednostavno. Studentskog doba se sjećam kao jednog od najpoticajnijih u životu. Tada sam smatrao da fakultet ne treba biti samo mjesto na kojem se stječu stručna znanja i akademska titula već na kojem se pripremamo za sve buduće životne izazove. Nisam zanemarivao studentske obveze ali sam i većinu slobodnog vremena provodio na neki način povezano s fakultetom, s kolegama studentima i kroz razne aktivnosti u studentskim formalnim i neformalnim udrugama. Kasnije sam se puno puta imao priliku uvjeriti da su mi te druge stvari također koristile u životu. Bio sam aktivan član u tadašnjoj student-

skoj organizaciji koja je predstavljala glas studenata na fakultetu, organizirala i vodila brigu o raznim vannastavnim aktivnostima studenata. Jednu godinu sam bio urednik studentskog lista FESB, učestvovao sam na raznim studentskim susretima, između ostalih na tadašnjim tzv. „bratskim susretima“ elektrotehničkih fakulteta Splita, Banja Luke i Niša. Cijeli dosadašnji radni vijek sam proveo vezan uz Informatiku u bankarskom sektoru, od operativnog upravljanja računalnim sustavima, preko aplikativnog razvoja, do organizacije i vođenja korporativnih projekata. Vjerujem da je svrha fakultetu upravo u tome da pomogne izgraditi bazu s koje se možete upustiti u raznim smjerovima koji su pred vama. Moj savjet sadašnjim i budućim studentima FESB-a: iskoristite dobro vrijeme i mogućnosti koje vam pruža fakultet. Za stjecanje znanja, ali i za sve drugo. Uvjerit ćete se kasnije u životu i u poslu koliko je to bilo korisno. ***zamjenik direktora Sektora IT u Erste & Steiermärkische Bank d.d. u Zagrebu.**

Dio energije ugraditi u popratne aktivnosti studiranju

PIŠE:
ZDRAVKO BLAGDAN

Kako sam na FESB došao iz Šibenika, bio mi je zanimljiv i Split, kao veliki grad sa puno više sadržaja. Bio sam mlad, neiskusan, naivan, sramežljiv, ne baš društven. Nekako sam ipak prispio do FOSSa, malu sobu u potkrovlju i u toj prostoriji je započela moja preobrazba. Počeo sam više komunicirati s ljudima, iskazivati svoje interese i talente, počeo sam pisati za fakultetski list koji je tada izlazio u skromnom špirografiranom izdanju. U tim kontaktima, pisanju, bavljenju svim i svačim oko tog fakultetskog lista stekao sam samopouzdanje, izgubio veliki dio sramežljivosti, a ono što sam do tada držao u sebi počelo je izlaziti kroz usta i kroz pisaću mašinu. Zahvaljujući mom starom poznaniku i zemljaku Borisu Franinu list je uskoro dobio bolje tehničko ruho i počeo izlaziti redovitije. Radeći na tom listu upozna-

vao sam nove ljude, komunicirao sa njima o raznim temama, bavio se stvarima poput tehnike štampanja i tehničkog uređivanja novina, slaganja i prijeloma. Neko sam vrijeme bio i glavni i odgovorni urednik, bio osuđen na komunikaciju s ljudima i rad u timu, što mi je bilo potpuno novo. Mnogo toga sam naučio baš surađujući s ljudima na izdavanju novina. Iako praktički nisam koristio znanja koja sam stekao na Fakultetu, način razmišljanja, pristup problemu i način rješavanja razvio sam upravo zahvaljujući Fakultetu tj. profesorima. Zaboravljajući stara znanja stečena na Fakultetu, sticao sam nova usput na poslu, nešto preko tečajeva, seminara, ali ponajviše samouko, pomoću knjiga i znanja iskusnijih kolega koji su me okruživali. Teško je uspoređivati vrijeme od prije 40 godina i današnje. Puno toga je različito. Uvjeti studiranja su puno bolji, ali je i životnih izazova puno više. U svakom slučaju, nije na odmet dio svoje energije ugraditi u popratne djelatnosti jer fakultetski resursi to omogućuju. Druženje sa ljudima i iskazivanje svojih talenata razvija nas.

Ne budite fah-idioti!

PIŠE:
IGOR BREŠAN*

FESB je bilo jedino logično rješenje za vrlodobrog učenika koji je završio srednju pomorsku školu u Splitu brodograđevnog smjera. Bila je to stranputica koju nije bilo lako ispraviti za učenika kojega su prvenstveno zanimali kultura, novinarstvo, glazba, slikarstvo. Bio sam kao student urednik u Slobodnoj Dalmaciji. Ljubav koju sa otkrio s karikaturama sa 16 godina i prvim objavljenim radom eskalirala je u poziv neovisno o diplomi diplomiranog inženjera strojarstva koju sam stekao u Zagrebu. Pjevao sam, surađivao s novinama, priređivao izložbe, pisao... Bio sam pokretač i prvi urednik glasila FESB. Okupljao sam oko sebe talentirane studente koje je zanimalo žurnalizam, karikatura i kao čovjek s najviše iskustva u tadašnjem DES-u u današnjem Konzervatorskom zavodu u Porinovoј, kraj HNK-a tiskao prvi pravi broj lista FESB. Kako sam uvijek nastojao animirati druge uz ideju prvi sam broj zbog iskustva sa tiskanjem novina u Slobodnoj, jer tada sam surađivao u kulturi i uređivao Pomet, humorističko glasilo, potpisao kao grafički urednik. Bio je to u ono

vrijeme jedini pravi studentski list, list fakulteta. Na nivou grada povremeno je izlazila i Tribina, studentsko glasilo, čiji sam suradnik dakako bio. Najveći i najodaniji prijatelj ostao mi je, bez obzira na različitost generacija, moj profesor Tonči Maletić. Studentska društvena časkanja prenijeli smo kasnije i na obitelji. Znali smo mi studenti baciti i na balun protiv profesora i redovito gubili. Ljudovali smo, a ne vršili prepisku internetom. Prijateljstvo je bila obveza više da se kao student ne sramotim pred “svojim” profesorom. Savjet sadašnjim i budućim studentima glasilo bi: Ne budite fah-idioti, proširite svoja znanja i na neke segmente života koja nisu strogu vezana za struku i izučavanja. Nadite u sebi i koju profinjenu kreativnu crtu, pišite pjesme kako je to radio moj kolega Luka Raić, slikajte kako je to činio Tihomir Bašić, karikirajte život kako to radi Žarko Luetić ili kolege mi iz zagrebačkih godina Srećko Puntarić, Anton Smajić, Senad Serdarević..., nastojte biti širih pogleda i zanimanja nego što se to obično misli u društvu za strojare i elektrotehničare... Arhitekti su se za povlašteni status već izborili. *** dugogodišnji novinar i urednik u Slobodnoj Dalmaciji**

Središnji hrvatski institut za istraživanje mora

Piše:
IVONA MARASOVIĆ*

IOR je utemeljen 1930. godine kao prva nacionalna institucija za istraživanje mora. Samom osnivanju Instituta pristupilo se izuzetno ozbiljno te je rad na tom projektu potrajao čak više od deset godina. Za glavne smjernice djelovanja Instituta određena su tri cilja:

1. čisto znanstveno istraživanje
2. primjenjivanje znanstvenih rezultata u svrhu razvoja ribarstva
3. odgajanje znanstvenog podmlatka i djelovanje na šire slojeve pučanstva

Nakon odlaska prvog ravnatelja Hjalmar Brocha, u Institutu je već stasala grupa mladih znanstvenika, koji su se usavršavali u raznim europskim zemljama (Francuska, Njemačka, Danska), a Institutom je upravljalo Vijeće sastavljeno od nekoliko poznatih akademika (Stanković, Vouk, Đorđević i Hadži). U tom je razdoblju započeo sustavni istraživački rad na moru, u okviru kojeg su uspostavljene 4 stalne oceanografske postaje u srednjem Jadranu.

Prvi jadranski monitoring program

Rad u Institutu, iako sa znatno smanjenom aktivnošću, odvijao se i tijekom 2. svjetskog rata, da bi nakon rata dolaskom na čelo Instituta dr. Tonka Šoljana, započelo jedno izuzetno aktivno i uspješno razdoblje u povijesti Instituta. Najznačajniji poduhvat u tom je razdoblju Institut ostvario organiziranjem ribarstveno-biološke ekspedicije "HVAR" (1948./49.), koja po svojem obimu i broju prikupljenih podataka i danas predstavlja jedinstveni podvig u okviru jadranske oceanografije. U to su vrijeme započela i redovita mjesečna mjerenja i uzorkovanja (fizikalni, kemijski i planktonski parametri) na profilu Split – Gargano, koja neprekidno traju sve do današnjih dana te se mogu smatrati prvim jadranskim monitoring programom.

Uspostavljanje praćenje kvalitete mora

Tijekom šezdesetih Institut je posebnu aktivnost iskazao sudjelova-

Uspjesi na znanstvenom polju, na polju međunarodne suradnje i na polju obrazovanja, čine IOR nezamjenjivom znanstvenom institucijom u našoj zemlji. Institut realizira niz međunarodnih projekata, a kao jedan od najstarijih na Mediteranu, posjeduje dugogodišnje nizove podataka, koji su danas iznimno dragocjeni

njem u međunarodnoj ekspediciji MGG (ekspedicija organizirana u čast Međunarodne geofizičke godine), u okviru koje su se istraživanja obavljala na istim profilima kao u vrijeme ekspedicija NAJADE i CIKLOPE (1911. – 1914.). Početak sedamdesetih obilježen je novom aktivnošću, koja u središte interesa dovodi obalno područje. Naime, nagla urbanizacija obalnog područja ima za posljedicu pojavu onečišćenja pojedinih dijelova priobalnog mora, što je iziskivalo potrebu izrade ekoloških studija. U to je vrijeme uspostavljen i monitoring program praćenja kvalitete mora u obalnom području Dalmacije "VIR – KONAVLE", koji se odvija još i danas. Polovicom sedamdesetih godina Institutu je priključen «Biološki zavod» iz Dubrovnika, koji je preustrojen u dva dislocirana institutska laboratorija i u tom je obliku djelovao sve do 2006. godine, kada je priključen Sveučilištu u Dubrovniku.

Uspjesi na polju obrazovanja

Početkom osamdesetih s radom započinje međunarodna ljetna škola "Ribarski obrazovni centar za zemlje u razvoju", a ova se aktivnost u obliku tromjesečnog tečaja odvijala sve do početka rata (1981. – 1990.) Ovo je razdoblje Instituta obilježeno uspjesima znanstvenika na području istraživanja ranih razvojnih stadija lubina, što je bilo od iznimnog značaja za akvakulturu na razini čitavog Mediterana. U to su vrijeme započeli radovi na organiziranju i opremanju računskog centra, s nakanom da se osnuje središnja banka podataka za Jadran. Početkom devedesetih Institut se veoma aktivno uključuje u pedagošku aktivnost na način da u okviru Sveučilišta u Splitu organizira Studijski odjel za more, prvi studij takve vrste u Hrvatskoj. Suradnja sa Sveučilištem u Splitu i Sveučilištem u Dubrovniku nastavlja se kroz osnivanje zajedničkog doktorskog studija «Primijenjene znanosti o moru», a sa Sveučilištem u Zagrebu i Institutom «Ruđer Bošković» kroz osnivanje zajedničkog doktorskog studija Oceanologije. Od prošle godine Institut sudjeluje u EU programu Erasmus Mundus u okviru kojeg se u Institutu održava nastava u drugom semestru diplomskog studija Ekohidrologije.

Institut iznjedrio niz vrhunskih stručnjaka

Kraj devedesetih, kao i početak novog desetljeća, obilježeni su veoma intenzivnom međunarodnom suradnjom, kadrovskom obnovom, nabav-

kom suvremene istraživačke opreme i izgradnjom novog istraživačkog broda. U okviru Nacionalnog monitoring programa «Projekt Jadran» razvijen je osmatrački mjerni sustav oceanografskih plutača (AMOS), a u cilju sigurne pohrane i provjere kvalitete prikupljenih podataka, te što lakše dostave istih krajnjim korisnicima, razvijena je institutska banka podataka (MEDAS), koja danas sadrži preko 80 % svih podataka različitih mjerenja u Jadranu.

Tijekom svog osamdesetogodišnjeg djelovanja Institut je iznjedrio niz vrhunskih stručnjaka, pri čemu s ponosom možemo reći da su neki od njih trajno obilježili ne samo jadransku, već i sredozemnu oceanografiju, zbog čega su na žalost mnogi od njih znatno poznatiji u inozemstvu nego u domovini. Veliki dio aktivnosti Instituta uvijek se temeljio na međunarodnoj suradnji, što se i do danas održalo jer je istraživanje mora djelatnost koja teško priznaje granice.

70% zaposlenih znanstvenici

Osnovno usmjerenje u radu Instituta predstavljaju temeljna

znanstvena istraživanja, koja se provode kroz znanstvene projekte trajne istraživačke djelatnosti financirane od strane Ministarstva znanosti, kao i kroz međunarodne projekte najvećim dijelom financirane iz EU fondova. Osim temeljnih znanstvenih istraživanja Institut za oceanografiju i ribarstvo provodi i brojna primijenjena istraživanja za potrebe očuvanja okoliša, marikulture i gospodarstva općenito, putem kojih velik dio znanstvenih spoznaja i rezultata nalazi svoju praktičnu primjenu i u praksi. Današnji kadrovski sastav Instituta od 100 ljudi, od kojih je preko 70 % znanstvenika, istraživača i znanstvenih novaka, omogućava Institutu odgovoriti na brojne znanstvene i stručne izazove današnjeg vremena.

Najveća šansa u međunarodnoj suradnji

Danas je u Institutu potrebno što više osnažiti ona znanstvena područja koja će preko fundamentalnih znanstvenih istraživanja moći pružiti odgovore na pojedine praktične probleme, budući da su

rezultati ovih istraživanja iznimno važni za gospodarstvo, očuvanje prirodnih resursa i očuvanje zdravlja. Najveće šanse za budući razvoj Instituta su upravo u međunarodnoj suradnji jer su zbog neminovnosti da se more kao jedinstvena cjelina zajednički istražuje, mnogi inozemni instituti zainteresirani za suradnju s Institutom za oceanografiju i ribarstvo. Naime, i danas, kada Hrvatska još nije članica EU, Institut realizira niz međunarodnih projekata, od kojih su neki veoma kompleksni i iziskuju veoma obimna istraživanja. Ujedno, Institut kao jedan od najstarijih na Mediteranu, posjeduje dugogodišnje nizove podataka, koji su danas iznimno dragocjeni za proučavanje antropogenog utjecaja i utjecaja klimatskih promjena na morski ekosustav. Temeljem svega navedenog, u okviru najnovijeg procesa restrukturiranja mreže znanstvenih instituta, Institut za oceanografiju i ribarstvo trebao bi kao i do sada biti i ostati središnji hrvatski institut za istraživanje mora.

* prof. dr. sc., znanstvena savjetnica, ravnateljica Instituta za oceanografiju i ribarstvo u Splitu

Laboratoriji instituta

- Laboratorij za fiziku mora
- Laboratorij za kemijsku oceanografiju i sedimentologiju
- Laboratorij za plankton i toksičnost školjkaša
- Laboratorij za mikrobiologiju
- Laboratorij za bentos
- Laboratorij za ihtiologiju i priobalni ribolov
- Laboratorij za ribarstvenu biologiju, gospodarenje pridnim i pelagičkim naseljima
- Laboratorij za akvakulturu

Za prvog ravnatelja Instituta, na međunarodnom je natječaju izabran norveški sveučilišni profesor dr. Hjalmar Broch. Prof. Broch se iz Osla preselio u Split kako bi na temelju norveških iskustava na području oceanografije organizirao znanstveno-istraživački rad u Institutu.

Ravnatelji Instituta

1931. Hjalmar Broch
1932. Siniša Stanković
1932. Živojin Đorđević
1932. Jovan Hadži
1932., 1933.-1937. Vale Vouk
1938.-1944. Ante Ercegović
1944.-1945. Miroslav Zei
1945.-1947. Tomo Gamulin
1947.-1955. Tonko Šoljan
1955.-56., 1960.-66. Miljenko Buljan
1956.-1960. Vlaho Cvić
1966.-1976. Slobodan Alfirević
1976.-1978. Mira Zore-Armanda
1978.-1984. Rade Stijelja
1985.-1989. Perica Cetinić
1989.-1995. Ante Barić
1995.-1997. Stjepan Jukić-Peladić
1997. Ivona Marasović

78 godina Acta Adriatica

Acta Adriatica je znanstvena publikacija s međunarodnom recenzijom, duge tradicije koju Institut neprekidno izdaje od 1932. godine. Časopis je s vremenom stekao visoku reputaciju, posebice u zemljama Mediterana, a u njemu objavljuju radove iz tematike istraživanja mora i brojni inozemni znanstvenici. Radovi se tiskaju na engleskom jeziku. Časopis izlazi polugodišnje i distribuira se putem razmjene na 350 adresa znanstvenih institucija diljem Hrvatske i svijeta

Prošlo je 78 godina od izlaska prvog broja časopisa Acta Adriatica. Političke prilike i razne upravne okolnosti mijenjale su se u tom razdoblju više puta (prohujala su dva rata i pet država), pa se mijenjao i izgled časopisa. Međutim, osnovni cilj izdavanja Acte Adriatice ostao je isti: objavljivanje znanstvenih radova iz svih domena istraživanja Jadrana, kao i njegovog velikog brata, Mediterana.

U početku radovi su izlazili pojedinačno, svaki sa svojim

brojem, a određen broj radova je sakupljan u volumen. Od volumena 20 (1979.) časopis izlazi u dva broja godišnje, svaki s više radova. Do sada je publiciran 601 članak (uključujući neke uvodne članke i članke posvećene nekim obljetnicama), koje je napisalo 425 autora. Objavljeni su i referati nekoliko nacionalnih i međunarodnih simpozija.

Statistička obrada pokazuje da je 56 % publiciranih radova iz domene biologije, 18% iz ribarstva, 14 % iz fizike mora i 12 % iz kemije mora i problema zagađenja.

Prerastanje časopisa u međunarodni

Jezik objavljenih radova se također mijenjao u različitim razdobljima. U početku su radovi publicirani na tada prihvaćenim svjetskim jezicima (francuski, engleski, njemački). U razdoblju šezdesetih i sedamdesetih politika je forsirala hrvatski. Od osamdesetih nadalje, engleski je prevladavajući uz nekoliko iznimki, a sada se objavljuju radovi isključivo na engleskom jeziku. Ukupno je do sada na engleskom jeziku objavljeno više od 60 % ra-

dova. Premda su strani autori od samog početka objavljivali svoje radove u Acta Adriatici, njihov udio raste, osobito u novije vrijeme, kada je dostigao 50 % učešća. To pokazuje da časopis prerasta od nacionalnog ka međunarodnom. Strani autori su pretežno iz Mediterana (Italija, Francuska, Malta, Libanon, Izrael, Španjolska, Turska i Egipat) ali ima i autora iz nemediterranskih država (Velika Britanija, Švedska, Norveška, SAD, Poljska, Češka, Rumunjska, Mađarska, Argentina, Indija, Senegal, Japan, Jordan i Ujedinjeni Arapski Emirati).

Status Acte Adriatice analiziran je u odnosu na ostale časopise koji se bave problematikom istraživanja mora, prvenstveno Jadrana i Mediterana (Jokić, M. Acta Adriat., 39(1):81-90)1998. Analizirana je citiranost radova objavljenih u Acta Adriatici u SCI u razdoblju 1970. do 2000. godine (M. Andreis i M. Jokić, istraživanje u tijeku). Rezultat pokazuje da na 100 radova dolazi 177 citata. Uspoređeno sa 119 hrvatskih časopisa iz svih područja znanosti i djelatnosti, i osim medicine, prema SCI časopis po citiranosti dolazi na drugo mjesto.

Institut vodeći partner pri uspostavi operativnog Oceanografskog centra u Hrvatskoj

Međunarodni simpozij o izvrsnosti u oceanografskim i ribarstvenim istraživanjima, povodom obilježavanja 80. godišnjice djelovanja Instituta za oceanografiju i ribarstvo održan je u Splitu 21. i 22. listopada. Simpoziju su nazočili i u njemu sudjelovali predstavnici različitih marinskih istraživačkih institucija, voditelji velikih međunarodnih projekata i programa te mnogi znanstvenici i mladi istraživači Instituta i suradnih institucija, uključujući pozvane predavače:

Nadia Pinardi, voditeljica Operativne oceanografske mreže Sredozemlja (MOON) i voditeljica više europskih kolaborativnih projekata,

Evangelos Papathanassiou, znanstveni ravnatelj Helenskog centra za marinska istraživanja (HCMR), te voditelj više europskih kolaborativnih projekata,

Maurice Heral, znanstveni ravnatelj Francuskog instituta za istraživanje mora (IFREMER),

Friedrich Nast, direktor Njemačkog oceanografskog podatkovnog centra,

Frederic Briand, glavni direktor Međunarodnog komiteta za znanstvena istraživanja Sredozemlja (CIESM),

Harald Rosenthal, glavni urednik međunarodnog časopisa Journal of Applied Ichthyology.

Predavanja su obuhvatila pregled i perspektive oceanografskih i ribarstvenih projekata, programa i aktivnosti u Sredozemlju i u Europi, komplementarna istraživanjima koja se odvijaju u Institutu za oceanografiju i ribarstvo. Diskusija koje se razvila na Simpoziju ukazala je na korisnost i neophodnost umrežavanja istraživačkih aktivnosti na međunarodnoj razini, kao preduvjet izvrsnosti u istraživanjima na nacionalnoj razini, te održivog upravljanja marinskih resursima čija dinamika nije i ne može biti ograničena državnim granicama ni zakonima. Pri tome je diskusija ishodila sljedeće preporuke:

Uspostava Operativnog oceanografskog centra u Republici Hrvatskoj, integralni pristup istraživanjima morskih ekosustava, održivo upravljanje i iskorištavanje živih bogatstava mora, međunarodni standardi u tretiranju oceanografskih i ribarstvenih podataka te ljudski kapaciteti kao najvažniji resurs, prepoznati su kao ključni prioriteti Instituta

dr.sc. Evangelos Papathanassiou, znanstveni direktor Grčkog centra za marinska istraživanja (HCMR), te voditelj najvećeg europskog oceanografskog projekta za Sredozemlje - SESAME i dr.sc. Tamara Vučetić

Naglašena je potreba za uspostavom Operativnog oceanografskog centra u Republici Hrvatskoj, čije bi djelovanje bilo podloga brzim i stvarnim akcijama u slučaju akcidentnih situacija na Jadranu te u službi spašavanja ljudskih života, imovine i okoliša, a u skladu s odrednicama Okvirne direktive o vodama Europske Unije. Kako Institut za oceanografiju i ribarstvo posjeduje potrebnu infrastrukturu, znanje i iskustvo, preporuka je da Institut bude nezaobilazan i vodeći partner u stvaranju takvog centra u Republici Hrvatskoj.

Prekogranične i regionalne aktivnosti u procjeni i zaštiti živih bogatstava i ekosustava mora u Jadranu, Sredozemlju i općenito, moraju uključivati integralni pristup istraživanjima morskih ekosustava, što obuhvaća participaciju stručnjaka – eksperata u različitim znanstvenim poljima, od prirodnih znanosti i biotehnologije, preko socijalnih aspekata istraživanja mora pa do istraživanja pravnih akcija u zaštiti mora.

Naglasak je dan na održivo upravljanje i iskorištavanje živih bogatstava mora, uključivo ribarstvo, kao temelj i bitan čimbenik

dugoročne strategije nacionalnih ekonomija te načina i kvalitete života u pomorskim zemljama. Znanost i istraživačke aktivnosti moraju biti osnova upravljanja i iskorištavanja, uključujući strateška planiranja i projekcije u integralnim područjima, kao što su Jadran i Sredozemlje. Marikultura, kao brzorastući udio nacionalnih ekonomija, uključivo ekonomiju Republike Hrvatske, mora biti samoodrživa te ostvarena uz minimalan negativan utjecaj na morske i obalne ekosustave. Nacionalni i međunarodni programi praćenja stanja mora trebaju biti neizostavna aktivnost, koji bi služili kao podloga definiranju klimatskih i dugoročnih projekcija održivosti i promjena ekosustava jer bez dugoročnih nizova podataka indikatora morskog „zdravlja“ i karakteristika nije moguće graditi mjere zaštite i ublažavanja negativnih utjecaja eksploatacije Jadrana i Sredozemlja.

Upravljanje i politika korištenja oceanografskih i ribarstvenih podataka je neophodan preduvjet kvalitetnih istraživanja, jer neodgovarajuće upravljanje i kvalitativna analiza dovodi do bacanja u vjetar resursa i financija koje su izrazito visoke zbog specifičnosti samih istraživanja. U tom smislu potrebno je primijenjivati međunarodne standarde u tretiranju oceanografskih i ribarstvenih podataka.

Naposlijetku, ljudski kapaciteti se prepoznati kao najvažniji „resurs“ bilo kojeg istraživačkog centra te su vještine i kompetencije znanstvenog i stručnog osoblja neophodne da bi se unaprijedili kapaciteti istraživačkog centra. Međunarodna mobilnost istraživača, posebno istraživačke specijalizacije i učenje vještina mladih znanstvenika koji tek ulaze u svijet znanosti, su preuvjet dugoročne održivosti i perspektivnosti istraživačkog centra na nacionalnoj i međunarodnoj razini. U skladu s tim, Simpozij pozdravlja mjere koju su poduzete za povećanje mobilnosti istraživača u okviru tekuće reforme znanosti i visokog obrazovanja u Republici Hrvatskoj.

obljetnice

Zlatna žetva

Klasična naobrazba generacijama je omogućavala izravan pristup najvećem od svih resursa kulturnih referencija i metafora te umijeću intelektualnog ovladavanja tolikim znanjima. Tijekom tri stoljeća u splitskom sjemeništu i dvjema sraslim klasičnim gimnazijama, klasičnu naobrazbu stekle su tisuće učenika koji su poslije »u javnim službama i naukama prodičili svoj zavičaj« - kako ističe Nikola Tommaseo, jedan od najodličnijih talijanskih stilista, po majci Hrvat, koji je i sam bio učenik splitske Klasične, kao i najveći pjesnik susjedne Italije poslije Dantea, Ugo Foscolo, koji je u njoj stekao prvo znanje iz grčkoga i latinskoga.

Plejade zaslužnika

Tu je imao korijen narodni preporod u Dalmaciji, tu je temeljno obrazovanje stekla plejada hrvatskih pjesnika i književnika, teologa i biskupa, povjesničara i arheologa, liječnika, pravnika, političara, prirodosnanstvenika, inženjera, skladatelja - Robert Visiani, Frano Carrara, Frane Bulić, Natko Nodilo, Šime Ljubić, Luka Botić, Mihovil Pavlinović, Vid Morpurgo, Ante Trumbić, Ivo Vojnović, Vladimir Nazor, Petar Gotovac, Ljubo Karaman, Kruno Prijatelj, Duje Rendić Miočević, Tin Ujević, Drago Ivanišević, Nikola Miličević, Tonći Petrasov Marović, Vedran Gligo, naši profesori Petar Kurir, Kažimir Lučin, Anka Šegvić, Uroš Pasini, uz još itekako žive, kao: Nenad Cambj, Nikša Bareza, Petar Selem, Mirko Tomasović, Zvonimir Mrkonjić, Igor Zidić, Tonko Maroević, Igor Mandić, Ivan Urlić, Inoslav Bešker, Igor Fisković, Joško Belamarić, Jakša Fiamengo te svi oni koji s ponosom ističu svoje gimnazijske dane, a koje ovdje ne možemo sve nabrajati.

Budući današnji

Na tom golemom dubu zelene se nove grane: u samo dvadeset godina stasale su nove generacije naših gimnazijalaca koji na svim meridijanima proslavljaju sebe i svoje, šire dobar glas škole iz koje su potekli. Domalo će se i o njima pisati natuknice u Hrvatskom biografskom leksikonu.

Svjesni da mnogima činimo nepravdu što ih u ovom kratkom napisu ne možemo spomenuti, nabrojiti ćemo tek neke od ovih vrijednih mladih ljudi, koji su već stekli ime i slavu. O nekima imamo više, o nekima manje vijesti: vrijeme je da se osnuje *alumni asocijacija* splitske I. gimnazije. Koju bi samo snagu i utjecaj mogla imati!

GORDAN TUDOR već se proslavio kao vrhunski saksofonist. Kao stipendist zaklade „Rudolf Matz“ sudjelovao je na međunarodnom natjecanju za skladatelje «MARENOSTRUM» i u konkurenciji skladatelja iz Velike Britanije, Italije, Njemačke, Grčke, Cipra i Hrvatske svojim «Pojesmi Dolomitinskim» postao laureat natjecanja. Ansambl Cornucopia praižveo je tu Tudorovu skladbu ove jeseni na koncertu u Rathaus Schönebergu u Berlinu te ju uvrstio na program u sezoni 2010./2011.

MISLAV REŽIĆ je nakon završene I. gimnazije i srednje muzičke škole u Splitu, 2001. diplomirao gitaru na Umjetničkoj akademiji u Splitu, kao najbolji student u generaciji. Godine 2003. magistrirao je na Kraljevskom konzervatoriju u Haagu, potom završio i poslijediplomski studij na Visokoj glazbenoj školi u Maastrichtu. Trenutno živi u Ateni, a kao solist i član komornih sastava nastupa po cijelom svijetu.

IVAN BULAJA aktivno jedri, a apsolvant je Ekonomskog fakulteta. Nastupio je na Olimpijskim igrama 2000. u Sidneyu, a sedam je puta bio državni prvak. Kao trener sudjeluje na Olimpijadi u Ateni 2004. i Peking 2008., a danas radi za Austrijski jedriličarski savez trenirajući njihovu olimpijsku posadu koja je sada prva na svjetskoj rang listi.

TOMA PLEJIĆ diplomirao je arhitekturu u Zagrebu 2001., a već je višestruko nagrađivan. Stekao je, među ostalim, nagrade nazvane po Viktoru Kovačiću i Vladimiru Nazoru, nagradu Mies van der Rohe 2009. Osvojio je brojne natječe, predstavljao je Hrvatsku na venecijanskom Biennaleu 2004., sudjelovao na internacionalnim izložbama u Veneciji, Rotterdamu, što mu je omogućilo da već projektira niz važnih zgrada.

NIKOLA COLNAGO diplomirao je agronomiju u Zagrebu. U Palmižani na Paklenim otocima s obitelji proizvodi vino „Colnago Mali plavac“ za koje je dobio zlatnu medalju u kategoriji buteljiranih crnih vina na Sabatini 2010.

ŠIME STIPANIČEV treći je Hrvat koji je sam prejedrio Atlantik (2007.), nakon kapetana Nikole Primorca 1870. i Mladena Šuteja 1982., a prvi koji je to – u jedrilici od 6.5 metara – napravio u regati koja se jedri od Francuske do Brazila.

IVANA BEŠLIĆ doktorirala je fiziku i radi na splitskom PMF-u. Dobitnica je nacionalne stipendije „Za žene u znanosti“ 2009.

Klasična gimnazija 1700.-2010.

Piše:
**INGE
BELAMARIĆ***

Kada je 1975. godine ukinuta splitska Klasična gimnazija „Natko Nodilo“ – jedinstveni bio-rezervoar naše kulture i umjetnosti, prirodnih i društvenih znanosti – činilo se da su tom herostratskom odlukom izbijeni temelji jedne od najvažnijih odgojnih i obrazovnih institucija u Hrvatskoj. Danas pak slavimo dvadesetogodišnjicu njezne obnove, rezimiramo proteklo djelovanje, vrijeme u kojemu su izrasle nove, jednako zrele i sposobne generacije iz kojih već strše, na mnogim mjestima u Hrvatskoj i svijetu, uspješni i ugledni liječnici, profesori, arhitekti, fizičari... Današnja I. gimnazija obnovljena je 1991., dakle u doba prvih demokratskih izbora i uspostave samostalnosti Hrvatske. Ona je sljednica glasovite splitske klasične gimnazije, koja je s današnjom Nadbiskupijskom klasičnom gimnazijom imala zajednički izvor u sjemenišnoj Klasičnoj gimnaziji koju je „cum totius urbis gaudio“ utemeljio nadbiskup Stjepan Cosmi davne 1700. godine. Obje su škole otada prošle i sjajne i teške trenutke, bivajući često utočištem jedna drugoj. Ali, naša je želja ovdje, *pau-cis verbis*, osvijetliti taj dvadesetogodišnji period formiranja I. jezične i klasične gimnazije u Splitu, a već atributi njena naslova upućuju da je to škola s jedinstvenim obrazovnim kurikulumom u Hrvatskoj, s dva klasična i četiri jezična razreda po generaciji. Druge državne škole u Hrvatskoj takva kombinirana programa nemaju.

Brončana glava božice Artemide, rađena po kanonu prve polovice 4. st. pr. Kr., odnosno Praksitelovoj tradiciji. Mogla je biti, po sudu N. Cambija, kulturna statua grčke kolonije u Issi s kraja 4. ili početka 3. st. pr. Kr.

Obnovljenom programu njenih klasičnih odjela gimnazije (to su oni nekoć glasoviti A i B razredi) uspjeli smo pridodati i nove sadržaje, primjerene našem vremenu, potrebama i očekivanjima današnjih učenika. Danas mladi klasičar tijekom prve godine, slijedeći onu staru *Historia est magistra vitae*, upoznaje antičke korijene nacionalne humanističke baštine, obilazi Dioklecijanovu palaču, otkriva blago Arheološkog muzeja koji je nam je živi praktikum u neposrednom susjedstvu, prati stope Marulića i Papalića po antičkoj Saloni... Na samom početku druge godine učenja, evo ga, nakon višetjednih priprema, na putu u Rim gdje razgleda po pomno razrađenom itineraru sugestivne arheološke ostatke luke starog Rima u Ostiji, njezin teatar, forum, malu ribarnicu; silazi u etuščanske grobnice u Cerveteriju; u Vatikanskim muzejima slaže mozaike života Etruščana i drevnih Rimljana; divi se moćnom i nesretnom Laokontu; ubicira svaki spomenik na antičkom rimskom Forumu; nadgleda obnovu veličanstvena Trajanova foruma; razgleda unutrašnjost Koloseja, Aru pacis i Hrvatski zavod sv. Jeronima; diskutira o ljepoti Canopa Hadrijanove vile u Tivoliu, njegova Panteona... U svojoj gimnaziji upoznaje se s rijetkim i starim knjigama koje su knjižnici ostavile generacije klasičara, a popisane su u zasebnoj monografiji koja taj knjiški fond interpretira i kao dragocjeno svjedočanstvo humanističkih obzora koje je splitska sredina stoljećima imala.

Na trećoj i četvrtoj godini, a najbolji i ranije, ako imaju sluha za još itekako žive klasične jezike, mogu uživati na jednom od tri seminara za klasičare. No, na ovom mjestu treba zastati i reći da ove zahtjevne projekte (kojima je načelo da uče-

nik na njima sudjeluje bez osobnog troška) ne bi bilo moguće realizirati, da nije poticaja prof. Marijana Puljiza koji diskretno, ali s jasnim ciljevima, već petnaest godina mirno vodi ovu školu, a nadasve bez svesrdne pomoći Grada, prethodne dvojice gradonačelnika, kao i sadašnjega, gosp. Željka Keruma, i uz poseban interes njegove zamjenice, prof. Anđelke Visković, kao i dožupana Splitsko-dalmatinske županije, gosp. Luke Brčića i Zdravka Omrčena, pročelnika Upravnog odjela za prosvjetu, kulturu i sport.

Od ta tri seminara, onaj ljetni u Starome Gradu na Hvaru pod naslovom *Pharos - antička kultura hvatskog Sredozemlja* održan je ove godine po šesnaesti put! Naš klasičar i bivši polaznik seminara, a sadašnji voditelj, prof. Tonći Maleš razradio je ovogodišnju temu: *Maslina i maslinovo ulje*. Ljepota Staroga Grada, Hektorovićeva Tvrdlja, izlet u Velo i Malo Grablje, Jelsa, prevođenje tekstova Plinija Starijeg i Homera, završna priredba na gradskoj plaži (uz baklje pred nadolazećom olujom), s Odisejem koji će kleknuti pred divnom Nausikajom: sve su to prizori koji će danas bezbrižnim sudionicima seminara ostati među najljepšim uspomjenama (a one se uvijek vezuju uz konkretne prostore i ambijente), kojima će se kao zreli ljudi vraćati kao emocionalnim i intelektualnim uporištima, u godinama kad ih život više neće tako maziti.

Vrelinu Starog Grada i užarenog srpnja brzo sustiže rujanski seminar *Varvaria – Kroz tisućljeća sredozemne kulture u Hrvatskoj* koji, kao i prethodni, organiziraju Institut Latina & Graeca i Katedra za staru povijest Filozofskog fakulteta u Zagrebu. Uz brojne predavače, prema programu koji kroji prof. dr. Bruna Kuntić-Makvić, seminaristi se uvode u prebogatu arheološku topografiju i povijest antičkog i srednjovjekovnog Skradina i Bribira.

Trećim seminarom, *Salonae longae – Od antičke Salone do humanističkog Splita*, kojeg vodi potpisnica ovih redaka, zakoračila je gimnazija daleko iznad propisanog gimnazijskog programa. U suradnji s već spomenutim institucijama i s Filozofskim fakultetom u Splitu, na kojem kao znanstveni novak radi naša bivša učenica Inga Vilogorac-Brčić, ove smo godine održali seminar kojem je nazočilo 29 učenika iz Zagreba, Dubrovnika, Splita i Visokog. O različitim aspektima povijesnog lika i štovanja svetoga Dujma nadahnuto su govorili autoriteti poput don Drage Šimundže, Joška Belamarića, Brune Kuntić-Makvić, Bratislava Lučina, don Josipa Dukića... Opet su nam bila širom otvorena vrata Arheološkog muzeja, Galerije Meštrović, Muzeja grada Splita, Marulianuma, Muzeja grada Trogira. A u zadnjem

Drugaši na stručnoj ekskurziji u Rimu

tjednu nadolazeće veljače održat će se seminar posvećen svetom Jeronimu, a osobito aspektima odnosa njegova djela spram antičke tradicije i odjecima koje je ono imalo u hrvatskoj humanističkoj baštini.

Kad sve to savlada, naš klasičar zaokružuje program ekskurzijom po zemlji Muza: Grčkoj. Najuporniji sudjeluju na proljetnom međunarodnom natjecanju u prevođenju odabranih poglavlja iz Cicerona, u njegovu rodnom Arpinu.

Jednako ambiciozni su programi koji su se razvili oko svakodnevnih nastave jezičnih razreda. Koliko jezika govoriš, toliko ljudi vrijediš, latinska je poslovice kojom određuju životni put učenici jezičnih odjeljenja. Vrhunski su njihovi rezultati iz engleskog, talijanskog, nezaboravna putovanja po Njemačkoj, Italiji. Uz snažan program prirodnih predmeta, otvorena su im sva vrata za buduću studij. Pridodajmo tome seriju sjajnih mjuzikla u suradnji s britanskim

kolegama, koji su bili postavljeni na pozornici Hrvatskog narodnog kazališta; kazališne predstave dočekane su s ovacijama u Lidranu; školski list „Famu“ ovjenčan je nagradama.

Usporedo sa stvarnošću koju nam novinske vijesti svakoga jutra žele obojati mračnim temperama, supostoji tako stvarnost ove mladosti – dobro odgajane i obrazovane – koja nam daje nade da očekujemo obnovu onog humanističkog duha u kojemu pronalazimo korijene najboljih plodova vlastite baštine, kojom smo bili legitimirani u širokom kulturnom svijetu. Toliki broj naših učenika koji su se dokazali i u društvenim i prirodnim znanostima, i u tolikim raznovrsnim disciplinama, dokazuje da se u I. splitskoj gimnaziji, tijekom dvadeset godina od njene obnove, obnovio i onaj karakteristični balans u učenju: u njoj se u učenicima pokušava razviti istodobno osjećaj za najbolje

tradicionalne vrijednosti i poticati individualnost u kritičkom promatranju svijeta.

***profesorica mentorica latinskog jezika na Prvoj gimnaziji u Splitu**

Zeus na keramici s Palagruže

Sve do godine 1886. pred ulazom u Mali hram Dioklecijanove palače – koji je u kasnoantičko doba postao splitskom krstionicom – nalazio se sarkofag s prikazom Meleagrova lova na Kalidonskog vepa, izrađen u nekoj atenskoj radionici u drugoj četvrtini 3. stoljeća. U Splitu se dugom tradicijom vjerovalo da je Dioklecijanov sarkofag. To je sugerirao spomen Prisce (ime careve supruge) u oštećenom latinskom natpisu, kao i činjenica da se na njemu nalazi vepar (na latinskom „aper“), pa se mislilo da prikazuje alegorijsko-mistično ubojstvo Flavija Apera Dioklecijanovom rukom.

Zlatna žetva

NIKOLA PERKOVIĆ diplomirani je liječnik, danas specijalist interne medicine.

MARINA JUKIĆ diplomirala je na Medicinskom fakultetu i danas je na poslijediplomskom studiju iz pedijatrije na zagrebačkom Rebru.

SANJA STAMENIĆ magistrica je ekonomskih znanosti i priprema doktorat. Predaje na Ekonomiji u Rijeci.

JELENA ERCEG diplomirala je Molekularnu biologiju na zagrebačkom PMF-u. Prva u svojoj generaciji završila je dodiplomski studij sa svim peticama u indeksu, zbog čega je zaslužila Rektorovu nagradu. Danas u Heidelbergu dovršava doktorski studij.

DUJE BURIĆ diplomirao je Molekularnu biologiju na zagrebačkom PMF-u, a sada radi kao suradnik prof. Đikića, dovršavajući doktorski studij u švicarskoj Losani.

IVO PERKUŠIĆ postao je glumac u splitkom HNK, a radi i kao TV-voditelj.

HRVOJE BEBAN završio je Glazbenu akademiju u Zagrebu i radi kao asistent na Odsjeku muzikologije.

BRUNO BEBAN diplomirao je Fakultet strojarstva i brodogradnje u Zagrebu, a trenutno je na poslijediplomskom studiju Tehničkog univerziteta u Münchenu.

VINKO KOVAČIĆ diplomirao je latinski i talijanski jezik, radi kao znanstveni novak na Odsjeku za talijanistiku Filozofskog fakulteta u Zagrebu

DINO DEMICHEL diplomirao je arheologiju i latinski jezik, radi kao znanstveni novak na Odsjeku za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu

ANA PAVLOVIĆ diplomirala je arheologiju, grčki i latinski jezik, radi kao znanstvena novakinja na Odsjeku za arheologiju Filozofskog fakulteta u Zagrebu

SANDRA IVOVIĆ diplomirala je povijest, radi kao znanstvena novakinja na Odsjeku za povijest Filozofskog fakulteta u Splitu

LIVIA FADIĆ, diplomirala je komparativnu književnost i grčki jezik, radi u Uredu za tisak grčkog Veleposlanstva u Zagrebu i kao dramska pedagoginja Učilišta ZKM.

U New Yorku se trenutno nalazi nekoliko bivših učenika I. gimnazije. Spomenimo neke od njih: **SRĐAN MIHALJEVIĆ** je nakon gimnazije završio ekonomiju na Collegeu St. Francis (2001.), potom poslijediplomski (MBA) iz financija na NYU, a već niz godina radi kao viši savjetnik u velikoj financijskoj tvrtki Morgan Stanley. Pronađe vremena biti i jedan od trenera fakultetske vaterpolske ekipe, a nedavno je istrčao i slavni njujorški maraton. Tu su i dvoje Fulbrightovih stipendista. **MIRKO SARDELIĆ** nakon zagrebačkog studija povijesti i klasične filologije radi kao znanstveni novak na Odsjeku za povijesne znanosti HAZU. Pohađa doktorski studij povijesti na Sveučilištu u Zagrebu, a usavršavao se na Sveučilištima Cambridge i Sorbonne. Sada je na Columbia University. S latinskog je preveo i kritički priredio knjigu splitskog srednjovjekovnog nadbiskupa Rogerija, najpotresniji opis provale Tatara u Europu 1241./1242.

VIŠNJA ROGOŠIĆ završila je u Zagrebu komparativnu književnost i engleski jezik, potom se zaposlila kao znanstveni novak na Odsjeku za komparativnu književnost. U New Yorku proučava teoriju i povijest kazališta. Objavljuje članke o kazalištu u hrvatskim i stranim časopisima.

LOVORKA JONIĆ pravnica je i konzultantica pri Ministarstvu pravosuđa za Projekt sređivanja zemljišnih knjiga i katastra. Magistrirala na Kraljevskom tehnološkom institutu u Stockholmu te postala suradnica na projektima Katedre za europsko pravo na Stockholm University, gdje je upisala i doktorski studij.

VOJIN HRASTE svršio je kiparstvo na Akademiji likovne umjetnosti u Zagrebu i trenutno radi kao asistent na Katedri kiparstva na Umjetničkoj akademiji u Splitu. Izlagao je na više samostalnih i skupnih izložbi.

SONJA ČULE je magistra prava, dodatno obrazovanje stekla na King's College, University of London; Harvard University; Cambridge, Massachusetts; Yale University; New Haven, Connecticut.

ANA MARINOVIĆ diplomirala je arheologiju i fonetiku na Filozofskom fakultetu u Zagrebu. Koautorica je knjige «Crno vrilo - neolitičko naselje».

ROKO CELENT priprema se za svećenika u Biskupijskom misijskom sjemeništu Redemptoris Mater u Rimu. Od 1999. do 2004. studirao je filozofiju i teologiju na Papinskom sveučilištu Gregoriana, potom je bio na misijskom radu u Izraelu i Panami. Vraća se u Rim 2008. i započinje specijalizaciju na Papinskom institutu Biblicum gdje studira Sveto pismo. Svršava i svećeničku formaciju: krajem 2008. zaređen je za đakona, a 2009. papa Benedikt redi ga za svećenika u bazilici sv. Petra u Rimu. Sada je na službi u rimskoj biskupiji i završava magisterij na Biblicumu.

Jadran i EU

More na putu

Piše:
DAVOR VIDAS*

Uvodno izlaganje održano u Splitu, 29. listopada 2010., pod naslovom „Put prema EU i Jadran-sko more: neka pitanja od 2003. do danas“, na Međunarodnom znanstvenom skupu „Jadransko more na putu u Europsku uniju: pitanja ribarstva, zaštite mora, jurisdikcije i razgraničenja“

Živimo u svijetu u kojem se sve odvija vrlo brzo – i sve brže i brže – i u kojem je desetak godina, u današnjici, razdoblje mnogih promjena. Pritom dane provodimo u obavljanju, sve brojnijih, svakodnevnih zadataka, te nam se vrlo često može dogoditi da zaboravimo na širi kontekst, u sklopu kojeg sve to radimo.

U kojem smo kontekstu, doista, mi radili na našim proučavanjima i surađivali na projektima o Jadranu i pitanjima koja se, s obzirom na Jadran, postavljaju pred Hrvatsku? Najširi kontekst svih tih pitanja u ovom desetljeću na izmaku, kontekst koji je uvelike odredio mnoge odgovore (a od kojih s pojedinima i ne možemo biti osobito zadovoljni!) jest, barem na prvi pogled: kontekst pristupanja Hrvatske Europskoj uniji. A Hrvatska je, dakako, jadranska zemlja *par excellence*...

U tom smo, dakle, kontekstu – i u Hrvatskoj i na Jadranu – još od početka ovog desetljeća, a formalno od veljače 2003., kad je Hrvatska podnijela svoj zahtjev za članstvo u Europskoj uniji. I tako glavni naslov ovog našeg današnjeg skupa u Splitu glasi: „Jadransko more na putu u Europsku uniju“.

No, znači li to da Jadransko more negdje ide, da nekamo putuje? Ili da Hrvatska ide negdje drugdje, da odlazi odavde, nekamo na put? Naravno da ne. Jadransko će more, dok je mora (i dok nije kakve kataklizme), biti tu gdje jest. Isto će tako i Hrvatska, dok je Hrvatske, biti ovdje gdje ona i danas jest: uzduž Jadranskoga mora.

Izrazit tranzitni pravac

Međutim, pritom će put u Europsku uniju – put u Europu – uvijek voditi kroz i preko Jadranskoga mora! To je bit ne samo desetljetne, i ne samo stoljetne, već i tisućljetne upotrebe Jadranskoga mora. Ono je – *more na putu*. Ono je izrazit tranzitni pravac, koji vodi prema brojnim važnim kopnenim odredištima, od kojih ne samo da nisu sva uz obalu, nego mnoga nisu niti blizu jadranske obale.

Jadransko je more, tako, već odavno na putu u Europu. Ono je na tom putu bilo davno prije nastanka Europske unije; ono će tu biti i kad Unije, ove ili one, više neće biti. U našem suvremenom kontekstu, Jadransko je more sada, eto, na putu u Europsku uniju. Ono stoji, nalazi

se, na tom putu prema EU.

Ima li zornije ilustracije tome od poledine bilo koje novčanice eura? Na svakoj od njih je ilustracija karte Europe, na kojoj se jasno vidi izražena uvučenost Jadranskoga mora u europsko kopno. Na svakoj je poledini novčanice eura, osim karte, još i simbol mosta. A na istočnoj obali Jadrana, mostobrane uvelike drži Hrvatska.

Riječ je, dame i gospodo, o hrvatskoj jadranskoj obali – i o položaju Hrvatske na Jadranu. To je naš trajni, a ne privremeni ili prolazni kontekst. Ta je obala, i more uz nju, ujedno najveći udio nečega što će Hrvatska sutra unijeti u Europsku uniju. Tu su, bez sumnje, najveće vrijednosti koje Hrvatska ima, najveće vrijednosti koje ona donosi sobom, unosi u bilo koji oblik zajednice.

Duljina hrvatske obale, uračunajući i onu oko brojnih otoka, iznosi oko 6200 kilometara, ili točnije, 6278 kilometara. To je više od tri četvrtine duljine svih jadranskih obala. Nemojmo taj podatak zaboraviti.

Italija, s oko 1300 kilometara jadranske obale, drži samo 15-ak posto ukupne duljine, a sve ostale jadranske zemlje zajedno imaju preostalih desetak posto jadranskih obala (među kojima najviše Albanija i Crna Gora, no svaka tek po nekoliko postotaka, dok druge obalne zemlje samo nekoliko promila).

Govorimo, dakle, već kvantitativno gledano, o najvećem postotku nečega što će Hrvatska unijeti u Europsku uniju. No, važnija od samog broja jest kvaliteta te obale. A njezina je kvaliteta obilježena dvjema osobinama. Prva se osobina sastoji u činjenici da je tu, i dalje, jedan od najočuvanijih morskih krajolika Europe.

A druga jest ono što je taj prostor obilježavalo tijekom tisućljetne povijesti – i nastaviti će se tako u doglednoj budućnosti. To je smještaj na istočnoj obali Jadrana, kojoj gravitira velik broj zemalja srednje Europe, od kojih su mnoge bez morskih obala.

Važnost smještaja

Već se i letimičnim pogledom na zemljopisnu kartu Europe razazna je zašto je taj smještaj važan. No, dionice važnosti tog smještaja rastu pogledom na političku kartu Europe. Nakon što su, prije nekoliko godina, i dvije crnomorske zemlje – Bugarska i Rumunjska – postale članicama Europske unije, na Starom kontinentu su još samo dvije strateški važne obale ostale izvan Unije.

Jedna je istočna obala Jadrana, na kojoj Hrvatska, pod svojom suverennošću, ima pretežni dio. Ta je obala obilježena ne samo ljepotom, nego i dubokomorskim lukama. A druga važna obala izvan EU jest dugačka, razvedena obala Norveške

Davor Vidas

ke na dalekom sjeveru Europe. Iza nje, međutim, ne stoje razne zemlje bez morskih obala. Za razliku od tog položaja, Hrvatska se, smještena na istočnoj obali Jadrana, nalazi između Jadranskoga mora kao prometnog pravca, s jedne strane, i niza zemalja u unutrašnjosti, s druge. To je jedan trajni aspekt položaja Hrvatske na Jadranu, o kojem uvijek treba voditi računa.

Postoji i jedna druga jadranska konstanta. Ona dolazi do izražaja kad se usporede zapadna obala (danas talijanska) i istočna obala, koja je duljinom danas pretežno sastoji u obrnuto proporcionalnim omjerima duljine jadranske obale, s jedne strane, i obujma upotrebe mora, s druge.

Najveći udio jadranske trgovine tu se odnosi na talijanske luke, koje na Jadranu sudjeluju s oko 75 posto ukupnoga brodskog trgovačkog

prometa i pretovara tereta na godinu. Udio hrvatskih luka za sada je tek oko desetak posto.

Sve ostale jadranske zemlje zajedno ostvaruju preostatak ukupnog jadranskog brodskog prometa i pretovara. Od toga uvjerljivo najviše jedina međunarodna trgovačka luka Slovenije, Kopar – luka zemlje koja ima jednu od najkraćih (jadranskih) obala.

Prema tome, interesi profita i trgovine morem, s jedne strane, te zaštite obale i mora, s druge strane, bitno se razlikuju.

Ova obrnuto proporcionalna jadranska računica omjera obale i pomorske trgovine ipak nije tako jednostavna. Italija je bez premca najveća ribarska zemlja na Jadranu. Njezina bi ribarska industrija mogla biti teško pogođena raznim oblicima onečišćenja mora. No i bez toga jadranski riblji fond, a prije svega pojedina vrijedna riblja

naselja pridnenih vrsta, neće više dugo moći podnositi sadašnji pritisak nekontroliranog ribarenja te, regionalno dominantne ribarske flote.

Zapadni Balkan

Na kraju, postoji i nešto treće o čemu, s obzirom na jadranski položaj Hrvatske, moramo voditi računa – no, za to ne bih rekao da je konstanta. To je nešto, nastalo tek u novije vrijeme, o čemu nam i novija politička karta Europe zorno svjedoči.

Ta nam karta pokazuje u čemu se, zapravo, sastoji definicija jednog relativno novijeg pojma u političkom rječniku s obzirom na ove prostore. Ona nam ujedno pokazuje da za taj pojam nema ni geografske, a ni povijesne osnove; da se on, u stvari, ne temelji na nekim objektivnim kriterijima.

Riječ je o pojmu koji je nastao –

U Splitu je 29. listopada održan znanstveni skup „Jadransko more na putu u Europsku uniju: pitanja ribarstva, zaštite mora, jurisdikcije i razgraničenja“, u organizaciji Instituta Fridtjof Nansen, a suradnju Hrvatskog hidrografskog instituta, Instituta za oceanografiju i ribarstvo, Instituta za more i priobalje Sveučilišta u Dubrovniku, pravnih fakulteta Sveučilišta u Rijeci, Splitu i Zagrebu, Jadranskog zavoda HAZU te Zavoda za znanstveni i umjetnički rad HAZU Split. O ribarstvu je mr.sc. Josip Marković dao pregled stanja u ribolovu i usklađivanja s pravnom stečevinom EU, a prof.dr.sc. Nedo Vrgoč stanja u kočarskom ribolovu u RH s osvrtom na ekonomski važne populacije riba. Jakov Dulčić je govorio o promjenama ihtiofaune Sredozemnog mora koje

svjedoče o promjenama u prirodi, a vezuju se na neposredne ljudske aktivnosti kao i na mogući utjecaj globalnog zatopljenja.

Ravnateljica Instituta za oceanografiju i ribarstvo prof.dr.sc. Ivona Marasović prikazala je ulogu znanosti u zaštiti mora, a prof.dr.sc. Adam Benović je na primjeru promjena makrozooplanktona upozorio na važnost stalnog praćenja parametara u moru. Promjene su takve širine i intenziteta da izmiču znanstvenom uvidu zbog nedostatka sredstava i ljudi, što ukazuje na nuždu animiranja najšireg kruga građana za stalni monitoring. Mr.sc. Maja Marković Kostelac, raspravila je Sredozemnu strategiju upravljanja balastnim vodama i proglašenje Jadrana posebno osjetljivim morem.

U bloku o jurisdikciji prof. dr. sc. Vesna Tomljenović raspravila je zaštitu interesa u pomorskim sporovima u okvirima međunarodne nadležnosti. O hrvatskim interesima za uspostavu vanjskog pojasa na moru izlagala je dr.sc. Marina Vokić Žužul, a o pravima nad podvodnim kulturnim dobrima mr.sc. Trpimir Šošić.

Završni se dio skupa bavio razgraničenjem državnog teritorija na moru. O hrvatsko-slovenskoj morskoj granici izlagala je prof. dr. sc. Vesna Barić Punda, granici s BiH dr.sc. Zvonko Gržetić, a prof.dr.sc. Vladimir Đuro Degan o statusu međudržavnih razgraničenja na moru u svjetlu međunarodne sudske i arbitražne prakse.

Uvodno izlaganje Davor Vidasa donosimo u cjelini s nadom da ćemo u narednim brojevima in extenso prezentirati i ostala izlaganja. (univ)

negativnom definicijom. Definicijom koja se odnosi na ono što nije uključeno, nije obuhvaćeno, ali je ipak prostorno (a rekao bih, i interesno) određeno.

Govorimo pritom, razumije se, o onom području koje se na karti jako dobro vidi, a koje *nije uključeno* u Europsku uniju – ali je zato sa svih strana *okruženo*, „opkoljeno“, Europskom unijom, a pritom se nalazi uz istočnu obalu Jadrana i u njezinu zaleđu.

To se područje, po nekima, naziva zbimim imenom – *Zapadni Balkan*.

Ono što ovdje treba opaziti jest da taj pojam nije nastao iz perspektive onih koji su njime obuhvaćeni, nego iz perspektive onih koji obuhvaćaju.

Međutim, taj pojam, i dakako kontekst koji on uvodi, ima utjecaja i na odnose na Jadranu, i na položaj Hrvatske s obzirom na Jadran.

Na Jadranu bi, kao i na raznim drugim morima svijeta, trebalo vladati međunarodno pravo mora. O sadržaju tog prava su već postignuti globalni međunarodni politički dogovori. Ti su dogovori, zatim, već odavno izraženi u pravnoj formi, pri čemu je najvažniji onaj dogovor koji je zapisan u Konvenciji Ujedinjenih naroda o pravu mora iz 1982. godine, te koja je na snazi i, već kao ugovorno pravo, obavezuje 160 država stranaka.

Među tim strankama su, bez iznimke, sve države članice Europske unije. Štoviše, i sama Unija je stranka tog dogovora, te Konvencije koja time danas ima ukupno 161 stranku.

Stoga je, s obzirom na odnose na morima, temeljna pretpostavka današnjice da na moru, pa tako i na Jadranu, vlada – pravo mora.

Međutim, Zapadnim Balkanom vlada – politika. Dogovori ovdje još nisu sasvim i do kraja postignuti, oni još nisu trajnije zapisani u pravu.

Ono čemu smo posljednjih godina i prečesto svjedočili, jest prelijevanje te „zapadnobalkanske“ politike u sferu Jadrana – gdje bi se

odnosi trebali uređivati pravom, i to međunarodnim pravom mora.

Pravila međunarodnog prava

Jadran je vrlo rano ušao u povijest međunarodnog prava mora, u kojoj je često navođen kao primjer. Međutim, još i danas Jadran tek treba dosegnuti onu, treću po redu, stepenicu civilizacijskog razvoja na kojoj se međudržavni odnosi, redovito i rutinski, uređuju *pravilima međunarodnog prava*, uključujući i globalnim dogovorima.

Mi se ovdje, već predugo, zadržavamo na jednoj nižoj, drugoj po redu stepenici, na kojoj se odnosi uređuju *politikom većih, moćnijih* činilaca, nerijetko i bez obzira na pravo.

A prečesto smo, u dugoj i ne baš najsretnijoj povijesti, bili svjedoci ma pokušaja promjena odnosa na onoj najnižoj stepenici – na onoj, prvoj, na kojoj vlada *izravna upotreba sile*.

Sve u svemu, mi s obzirom na Jadran imamo zadatak voditi računa o višeslojnom kontekstu u kojemu se Hrvatska sada ovdje nalazi.

Mi ovdje, prije svega, moramo biti svjesni toga da na Hrvatsku i na Jadransko more, još i danas, pušu vjetrovi iz nekoliko glavnih smjerova. Dodatni je problem u tome što se ti smjerovi povremeno modificiraju, ovisno o promjenama raznih parametara.

No sve to, ipak, za Hrvatsku, kao malu zemlju „na putu“, otvara i određeni manevarski prostor za promicanje vlastitih interesa. Pri tome je ključno pitanje za Hrvatsku: može li ona s obzirom na Jadran učiniti odgovarajuće strateške izbore i potaknuti razvoj, a ujedno očuvati svoj morski okoliš i jedinstvenu obalu?

Naime, zahvaljujući svojem položaju, duljini svoje obale te smještaju i dubini svojih luka, upravo će Hrvatska biti ta koja će, često i za tuđi račun, preuzimati rizik mogućeg zagađenja morskog okoliša i obale.

Istodobno su, međutim, more i obala među glavnim uporištima njezina razvoja. Zaštita tog prostora važna je ne samo u gospodarskom, nego i u demografskom, povijesnom, kulturnom, pa i u estetskom smislu.

Zato je, iz niza valjanih razloga, duboko legitimno pravo Hrvatske da svoj morski okoliš i resurse štiti pravno priznatim mjerama.

Ponekad se, međutim, može steći dojam kao da postoji neka opreka, neki duboki konflikt, između zaštite mora i očuvanja resursa Jadrana (čemu služe mjere poput gospodarskog pojasa na moru), s jedne strane, i ulaska Hrvatske u Europsku uniju, s druge strane.

Interes Europe očuvati Jadran

Ja vjerujem da ćemo se mi ovdje složiti o sasvim drukčijoj perspektivi: naime, da je upravo očuvano i zdravo more, pa i očuvan, štoviše, osnažen položaj Hrvatske na Jadranu, najveća vrijednost koju jedna europska Hrvatska može imati.

No, razvoj u nekim jadranskim pitanjima, što smo ih mogli pratiti od 2003. do danas, bio je, najblaže rečeno, kontradiktoran.

S obzirom na sve to, valja ovdje ukratko podsjetiti na pojedina novija jadranska iskustva.

Premda je jadranskih pitanja u ovom nedavnom razdoblju bilo mnogo, dva su se među njima ipak nametala kao dominantna, zaokupljala su veliku pažnju javnosti i, na kraju, oba su bila smještena u taj, tzv. europski kontekst.

Oba su pitanja imala vrlo čudan razvoj – razvoj koji bi, korak po korak, vodio sve dalje od onoga što je predviđeno međunarodnim pravom.

Jedno je pitanje poznato pod kraticom „ZERP“, a riječ je o nikad u potpunosti proglašenom isključivom gospodarskom pojasu Hrvatske na Jadranu, te isto tako, o nikad u potpunosti primijenjenom „zaštićenom ekološko-ribolovnom

pojasu“, sažetom u amorfnoj kratlici, u ZERP-u.

To se je pitanje, svakim korakom, sve više udaljavalo od onoga što je propisano Konvencijom UN-a o pravu mora, dakle međunarodnim sporazumom koji obavezuje obje jadranske članice EU, štoviše svih 27 članica EU, pa i Uniju u cjelini.

Drugo je pitanje: razgraničenje na moru između Hrvatske i Slovenije. I u njemu smo mogli pratiti nastojanja, da se primjena međunarodnog prava oteža, zaobiđe, dovede u pitanje... ako se već ne može sasvim onemogućiti.

Sav bi nam se takav razvoj – u ovim, ali i u nekim drugim jadranskim pitanjima – mogao učiniti i paradoksalnim, kad ne bismo bili svjesni onih nekoliko ključnih aspekta položaja Hrvatske na Jadranu: Kao prvo, ona je mala zemlja s dugačkom, strateški smještenom obalom „na putu“ prema središnjoj Europi.

Kao drugo, ona je mala zemlja na moru gdje postoji jedna izrazito dominantna regionalna sila.

I, kao treće, Hrvatska je mala zemlja na području susretanja, odnosno sraza, Jadrana i „Zapadnog Balkana“.

U tom višeslojnom kontekstu, koji već niz godina obavlja hrvatsko pristupanje EU, jadranska pitanja se pojavljuju na doista osebujan način. U konačnici, postavljaju se dva temeljna pitanja.

Međunarodno pravo kao jedina politika

Prvo je pitanje: kako bi Hrvatska trebala postupati kad se susretne s razvojem poput onog kakav je bio oko ZERP-a, odnosno gospodarskog pojasa, ili onog oko razgraničenja na moru sa Slovenijom?

Moje je mišljenje, ili bolje reći, duboko uvjerenje koje se osniva na dosadašnjim saznanjima, da bi Hrvatska uvijek trebala pratiti put međunarodnog prava. Razlog za to nije tek legalistički, sam po sebi.

S obzirom na glavne aspekte

položaja Hrvatske na Jadranu, položaja male zemlje u višeslojnom kontekstu, međunarodno pravo se zapravo pojavljuje kao jedini politički put – ako želimo da taj put doista bude dugoročan.

Isticati opreku politike i prava, to u hrvatskom slučaju znači, u osnovi, ne biti u stanju sagledati dalje od neposredne kratkoročnosti. No, to se onda ne može nazivati – politikom.

Drugo je temeljno pitanje nešto šire, i ne odnosi se samo na Hrvatsku.

Naime, hrvatskoj bismo politici s obzirom na Jadran mogli, istina, dosta toga prigovoriti. No, dvojba koja je pred nju bila postavljana, ipak nije izvirala tek iz nje same.

Ta je dvojba, u oba slučaja koja smo spomenuli, zapravo predstavljana tako da bi upozoravala: međunarodno pravo ili članstvo. Premda je to, u svojoj biti, lažna dvojba, stvari su tako bile predstavljane, i onda tako percipirane.

Pri susretanju s nečime takvim uvijek treba polaziti od jednog fundamenta. Europska unija je utemeljena na vladavini prava!

Osim toga, ključna uloga Europske unije na području koje se često naziva „Zapadni Balkan“, jest doprinos postizanju stabilnosti na tom području. A to se može postići samo putem jamstva međunarodnog prava u odnosima među državama nastalima raspadom Jugoslavije.

Stoga je zamjena međunarodnog prava političkim prečacima zapravo put koji niti Hrvatsku, a niti Europsku uniju ne vodi postizanju temeljnih ciljeva. Jer, ti se ciljevi, dugoročno, mogu ostvariti jedino uvažavanjem i poštivanjem međunarodnog prava.

Zato i taj naš jadranski put vodi u EU tek onda ako je omeđen međunarodnim pravom. U protivnom, naći ćemo se na putu bez međa – a na takvom putu više nema putokaza, niti se zna kud on doista vodi.

*** prof. dr.sc., znanstveni savjetnik, direktor Odjela za pomorstvo i pravo mora, Institut Fridtjof Nansen, Oslo**

Studenti, birajte najbolje splitske profesore!

RAZGOVARAO:
VJEKO PERIŠIĆ

Sveučilište gradu Splitu' dvodnevna je manifestacija na kojoj najbolji sveučilišni profesori, po jedan sa svakog fakulteta, poklanjaju studentima i građanima kratka, britka i zanimljiva predavanja o najaktualnijim svjetskim temama. Projekt se temelji, ističu organizatori, na prepoznatoj potrebi tješnjeg povezivanja Sveučilišta sa sredinom unutar koje djeluje - građani trebaju biti bolje upoznati s interesima i bavljenjem onih čiji rad financiraju iz svojih plaća, a Sveučilište treba 'vratiti dug' zajednici iz koje je poniklo. Na taj bi se način potaknulo umrežavanje Grada i Sveučilišta, a građanima pokazalo da na našim fakultetima postoje zanimljivi, izuzetni ljudi, koji se bave krucijalnim pitanjima u vlastitom području; pitanjima koja su, na ovaj ili onaj način, od važnosti za živote sviju nas. Planirajući, zapitali su se: a tko su, zapravo, najbolji profesori?

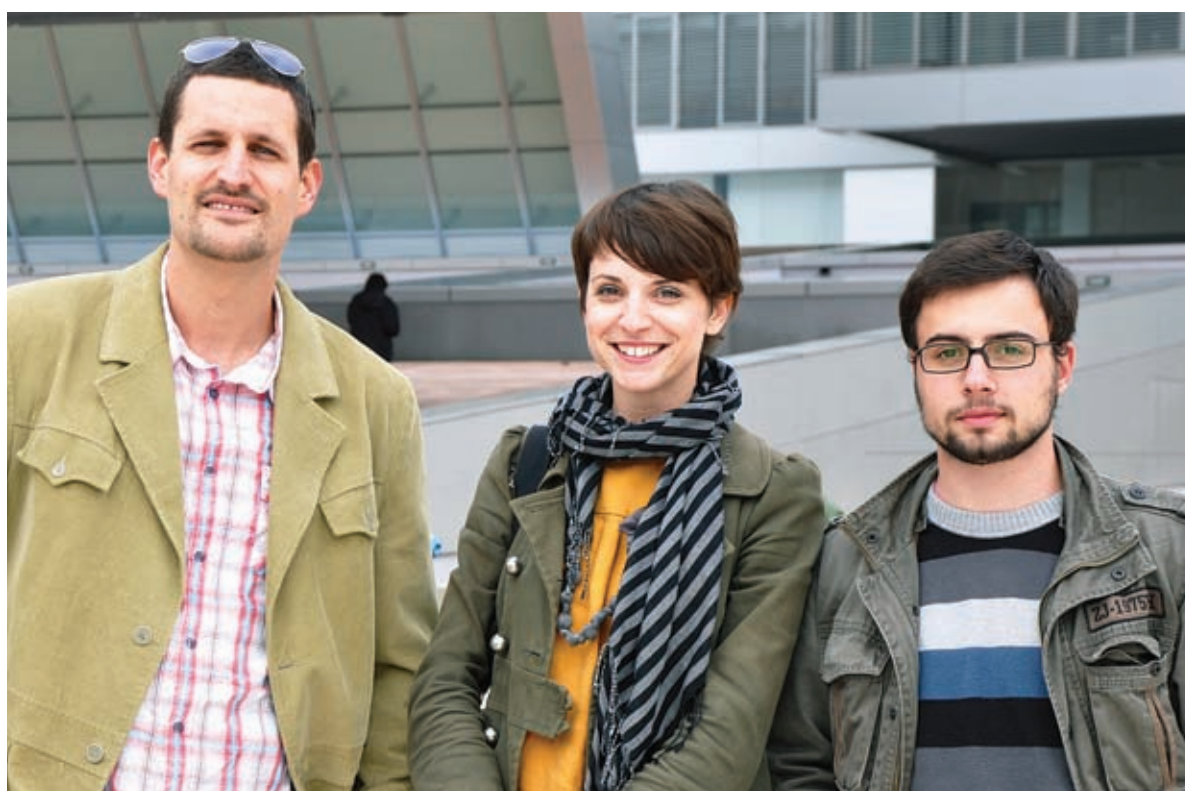
I, tko su najbolji profesori?

To se pitanje pokazalo težim nego što je na prvi pogled izgledalo. Osim ankete kroz koju posljednje dvije godine studenti našega Sveučilišta ocjenjuju profesore, a o kojoj mnogi, pa i većina fakultetskih vodstava „imaju mišljenje“, ne postoji kriterij prema kojem bi se ocijenila i stupnjevala kvaliteta pojedinog nastavnika. Zato smatramo da je jednako važan, ako ne i važniji cilj – uspostavljanje redovnog godišnjeg (pr)ocjenjivanja sveučilišnih profesora, i to upravo od strane studenata. Ističemo da se ovdje radi o nastavnoj, a ne znanstvenoj izvrsnosti jer s ovom drugom studenti nisu dovoljno upoznati, a ne bi bio rijedak slučaj da je dobar znanstvenik sasvim prosječan nastavnik, rjeđe obrnuto.

Na koji način to mislite postići?

Koje su osobine najboljih nastavnika? Kakav profesor treba biti da bi ga se ocijenilo izvrsnim? Da bismo odgovorili na ova pitanja, odlučili smo organizirati vlastiti izbor najboljih nastavnika, prema uzorima sa stranih, prvenstveno američkih sveučilišta kojima su takvi izbori odavno postali tradicija i iz čijeg iskustva možemo puno naučiti.

Na Sveučilištu u Splitu ove se akademske godine priprema jedna novost - prvi izbor najboljih nastavnika u povijesti Sveučilišta! Nastavnike, po jednog sa svakog fakulteta, birat će isključivo studenti. Izbor će kulminirati dvodnevnom manifestacijom 'Sveučilište gradu Splitu' koja će se održati koncem akademske godine, a na kojoj će izabrani nastavnici održati javna predavanja o važnim svjetskim temama, svaki iz perspektive svoje profesije i interesa. Pozivamo studente svih fakulteta splitskog Sveučilišta na glasovanje za nastavnika sa svog fakulteta kojeg smatraju najboljim i najzaslužnijim ove nagrade! Inicijator i organizator izbora i samog događaja je udruga Sveučilište u sjeni, projekt potpomaže Veleposlanstvo SAD-a, a za Universitas razgovaramo s voditeljima Udruge Sagitom Mirjam Sunara, Franom Dumandžićem i Tomislavom Čizmićem Marovićem.

Tomislav Čizmić Marović, Sagita Mirjam Sunara i Frane Dumandžić

Napravljena je *in-depth* (dubinska) predanketa u koju je uključeno posljednjih nekoliko generacija dobitnika Rektorove nagrade, a koja je dovela do onoga što najbolji studenti drže najvažnijim osobinama dobrog nastavnika. Namjerno smo izabrali najbolje studente, iz nekoliko razloga: radi se o onima koji su iz velike većine predmeta postigli izvrsne ocjene, očigledno ih zanima znanje, nemaju razloga ocjenjivati nastavnike linijom manjeg otpora dajući veću ocjenu onome tko je bio „lakši na ispitu“ ili se „osvećivati“ pojedinim nastavnicima zbog slabije ocjene. Često iza uspješnog studenta stoji i dobar nastavnik, pa je to razlog više za upitati baš ovu grupu studenata. Nadalje, organizirat će se nekoliko fokus-grupa, sastavljenih od sveučilišnih nastavnika, studenata te osoba iz obrazovne struke,

s kojima će se kroz moderiranu raspravu na temu nastavne izvrsnosti doći do toga što smatraju najvažnijim kriterijima prema kojima se treba ocjenjivati kvalitetu profesora. Na temelju rezultata tih fokus-grupa i predankete sa studentima, kreirat ćemo konačni obrazac evaluacije studentskih nominacija.

Tko sve može biti izabran?

Svatko koga studenti nominiraju - od profesora emeritusa do asistenta. Nominirati/glasovati mogu svi studenti Sveučilišta u Splitu, no samo za nastavnike vlastitoga fakulteta. Izbor je otvoren od početka prosinca do kraja ožujka, kada zatvaramo glasovanje te nakon odluke žirija, proglašavamo pobjednike.

Žiri sastavljen od izuzetnih i nagrađivanih studenata te osoba

iz obrazovne struke prebrojava i „procjenjuje“ nominacije – nije važan samo broj nominacija za pojedinog nastavnika, već i njihova „kvaliteta“. Naime, određuje se koliko ono što su studenti istaknuli kao važno korespondira s onim što smo kroz predanketu i fokus-grupe utvrdili da su osobine najboljih profesora. Naravno, dopuštamo i uvođenje novih obrazloženih kriterija u nominacijama. Kvaliteta podrazumijeva i angažiranost i inspiriranost no-

Udruga Sveučilište u sjeni

Sagita Mirjam Sunara je viša asistentica pri Odsjeku za konzervaciju i restauraciju UMAS-a, Frane Dumandžić je student četvrte godine arhitekture na GAF-u, a Tomislav Čizmić Marović je urednik Universitas a student fizike na PMF-u u Splitu. Dakle, radi se o suradnji nastavnika i studenata, a to je, ističu organizatori, mikro-slika onoga što žele postići na razini Sveučilišta: partnerstvo studenata i nastavnika u podizanju kvalitete studiranja, uspostavi kriterija izvrsnosti i nagrađivanja prepoznate izvrsnosti.

Cilj projekta „Sveučilište gradu Splitu“:

- prepoznati i nagraditi najbolje profesore Sveučilišta
- potaknuti pozitivnu kompeticiju na Sveučilištu
- potaknuti studentski aktivizam i aktivnu participaciju u borbi za kvalitetu Sveučilišta
- ojačati kontakte Sveučilišta i grada Splita.
- upoznati građane grada Splita s najboljim resursima Sveučilišta
- stvoriti mjesto gdje će se kritički, slobodno i kompetentno raspravljati o ključnim temama sveučilišta, grada, države i planeta

minacije, a više o metodologiji i o tome kako studentske nominacije trebaju izgledati, pronaći ćete na našoj web-stranici www.sveuciliste-u-sjeni.org, na kojoj se nalazi nominacijski obrazac.

Glavni su motiv, dakle, studenti?

Smatramo da studenti mogu i trebaju preuzeti aktivnu brigu za kvalitetu nastavnog procesa. Jasno je da nisu svi za to zainteresirani, jasno je da mladi ljudi u toj dobi imaju i drugih briga, no mislimo da postoji kritična masa kreativnih nezadovoljnika koji razmišljaju o svijetu i društvu u kojem se nalaze i načinu na koji bi ga mogli poboljšati. Radi se o malom, ali prema našem mišljenju značajnom koraku. Želimo potaknuti studente na oblikovanje vlastitog akademskog iskustva, želimo im poručiti da ipak mogu napraviti razliku, utjecati na sustav, istaknuti pojedince koji to zaslužuju. Želimo odaslati nedvosmislenu poruku da je njihovo mišljenje važno. Prošlogodišnja studentska inicijativa ciljala je k besplatnom studiranju - mi naglasak stavljamo na kvalitetu. Uzalud besplatno školovanje ukoliko ćemo i dalje dobivati prosječno obrazovanje.

Na kraju, umjesto nagrade – predavanja?

Da, smatramo da je to nagrada i izabranima, ali i svima koji ih dođu slušati i odati priznanje njihovom izboru. Nije mala stvar biti izabran za najboljeg nastavnika svoga fakulteta, pogotovo ako to dolazi od onih zbog kojih ste tu – samih studenata. Želimo u fokus društvene pozornosti donijeti svjetske teme – to je jedan od važnih ciljeva ovog projekta. Želimo deprovincijalizirati splitsku javnu scenu i otvoriti je svjetskim izazovima – samo tako možemo ostati ukorak s vremenom i obrazovati građane svijeta. Osim toga, nadamo se da će razgovor o globalnim problemima usmjeriti razvoj našeg Sveučilišta i potaknuti razgovor o osuvremenjivanju njegovih studijskih programa.

www.sveuciliste-u-sjeni.org

Aktivacija studenata naš je primarni cilj – ne samo 'snimiti' sadašnje stanje – mi ga želimo poboljšati. Želimo obrazovati studente po pitanju kakvo bi obrazovanje trebali imati jer želimo da oni sami teže k izvrsnosti na svojim fakultetima. Kako je naš projekt 'za studente' i 'sa studentima', pozivamo sve zainteresirane da nam se priključe kao pomoć u organizaciji, odnosno kao članovi udruge.

Posla ima na svim razinama – od prevoditeljskog, snimateljskog, novinarskog, intelektualnog do promotorskog. Promovirat ćemo se putem vlastite web stranice udruge **Sveučilište u sjeni** www.sveuciliste-u-sjeni.org, Universitas, lokalnih medija, te naravno, Facebooka. Na toj društvenoj mreži objavljujemo tijekom glasovanja, aktualne informacije te širimo glas o našem projektu.